

UUDEMPI KANSANTALOUS.

M. HAHL.

FITCHBURG, MASS.
SUOM. SOS. KUSTANNUSYHTIÖN KUSTANNUKSELLA.

Aluksi.

Kysymys kansantaloudesta ja sen uudelleen järjestämisestä on siksi laaja, ettei sen yksityiskohtaisempi käsittely tällaisessa kirjassa ole mahdollinen. Mutta jos lähtökohdat ovat oikeat on ajatusta helppo kehittää. Käsitteet tulevasta kansantaloudesta ovat vielä hämäriä ja kovin likeistä sukua porvarillisille käsitteille sosialisteinkin enemmistössä — elämehän porvarillisen yhteiskunnan keskellä ja ympäristöstänsä on vaikea viertautua. Pikkuparannuksien tarve on niin valtava, että useammat eksyvät siihen reformisariaan, joka olojen pakosta on käynnissä. Mutta, joka kuitenkin voipi auttaa vaan vähemmistöä työväen luokasta. Usko pikkuparannuksiin suojelee kapitalismia omistusoikeuskumouksen hyökkäyloilta ja siirtää ihmisten taloudellisen tasarvoisuuden ajan tuonemmaksi.

Lähtien ajatuksesta: porvarillinen yhteiskunta on kaikissa sahteissa väärä ja ennenkaikkeaa sen talous on väärille perustuksille nojaava, on tämä kirja muodostunut. Ja niin ollen en ole voinut sivuuttaa eräitä auktoriteettikäsitteitä, jotka ovat suuresti vaikuttaneet sosialistein katsanto-

kantaan uudemmasta kansantaloudesta, vaan jotka kuitenkin mielestäni ovat väärää eivätkä voi toteuttaa sosialismin pääkysymystä ihmisyyden ja tosi kansanvaltaisuuden saavuttamista yhteiskunnassa. Jotavastoin taas niiden sosialististen auktoriteettien lauseet, jotka lähtevät taloudellisesta kumouksesta ja luottavat sen jatkumiseen siihen asti kunnes työ on nautinto ja yksilöllinen vapaus suurempi yhteiskunnallisia velvollisuuksia, ovat puolellani, vaikka en ole katsonut tarpeelliseksi niitä kirjaani poimia; olen koettanut välttää ahdasta tilaa täyttämästä siteerauksilla.

M. Hahl.

Pääoma ja korko.

Tutkittaessa pääomakysymystä on parasta lähteä alusta ja saada selville, mikä on pääoman tarkoitus? Sen tarkoitus on kahtalainen. Ensiksi: helpottaa uuden teollisuuden syntyä, auttaa viljelemättömien maiden viljelyskuntoiseksi tekemistä, olla apuna uusien luonnonrikkauksien etsimisessä, edistää keksinnöitä, sanalla sanoen: pääoman ensimmäinen tarkoitus on auttaa asteettain itsensä kasvamista niin suureksi, että sen avulla voidaan tehdä ihmiset onnellisiksi. — Kauppakielellä puhuttuna: keinotella niinkauvan, että voidaan ostaa niin suuri tarvevarasto, että siitä koko ihmiskunnan perheelle kyllin riittää, ja hankkia niin paljon sivistysvälineitä, että jokainen ihminen pääsee niiden vaikutuksesta osalliseksi. Tai vielä toisin sanoen: pääoma tarkoittaa suuretta, joka on pakoitettu kasvamaan niin kauvan, kun yhteiskuntaolot sallivat kansallistyövoiman käyttöä, ilman suurempia keskeytyksiä. Toinen pääoman tarkoituksista — joka on myöhempi ja teenäinen — on: hankkia nautinnoita ilman itsekohtaista vaivannäköä ja kasvattaa pääomaa yksilöllisiä tarkoituksia varten. Jos pääoma keskittyy,

saapi se viimeksimainittujen seikkojen luonteen. Nämä erilaiset pääoman tarkoitukset eivät suinkaan johdukaan samasta pääomasta, (käsittämisen helpottamiseksi on alussa pääoma mainittu vaan yhdellä nimellä) vaan kumpikin omasta pääomastaan. Tässä luvussa tullaankin käsittelemään pääomaa kahdella eri nimellä: kapitalistinen pääoma ja kansallistaikka vieläkin oikeimmin ihmiskunnan pääoma. Kapitalistisella pääomalla tässä tarkoitetaan sitä omaisuutta joka on ollut ja tulee olemaan määrääjänä niinkauvan, kuin yksinomistusta kestää, ja jota tavallisesti luullaan ainoaksi oikeaksi pääomaksi. Kansallisella pääomalla taas sitä todellista ja aina pysyvää mahtia, joka todellisuudessa on pääoman kasvattanut sinäpin siemenestä nykyiseen suuruuteensa ja jolla yksin on tuo edellämainittu ominaisuus: tehdä maailma rikkaaksi ja sivistyneeksi.

Kapitalistinen pääoma.

Kun puhutaan liikeyrityksistä, niiden alkamisesta ja onnistumisesta, yhtyy siihen samalla arvostelu pääomasta, jota on täytynyt olla ennenkuin liike on voitu alkaa. Tavallisesti edellytetään, että jos liikkeenalottajalla on iso luku rahoja on hänellä kaikki edellytykset puolellaan liikkeen menestymiseksi. Tämän mukaan tulee rahalliselle pääomalle annetuksi jumalallisen ih-

meluoman leima ja luullaan sen voivan vaikuttaa omistajansa eduksi minkälaisissa olosuhteissa tahansa. Niin onkin laita silloin kun pääoma saapi, muiden vaikuttimien häiritsemättä toimia kapitalismin suunnitelmoin piirissä. Kapitalistinen rahapääoma säilyttää mahtinsa vaan yhdellä visillä ehdolla, joka on: saada rahoilla korkoa. Missä tätä ehtoa ei ole siellä ei myöskään rahallinen pääoma voi miksikään orjuuttavaksi mahdiksi asettua. Sillä kapitalistisen pääoman — joka rahoissa määritellään — luonteeseen kuuluu se seikka ja sen teennäisyyttä todistava ominaisuus, että se ei voi ketään orjuuttaa jollei sillä ole säännöllistä kasvamis mahdollisuutta. Se menettää pääomallisen merkityksensä niinpian kuin koron saanti on siltä ainaiseksi katkennut. Mutta niin kauvan, kuin pankki, krediitti ja pörssilaitokset voivat pitää yllä kansan luoton rahan mahtiin, ovat rahoilla keinottelijat turvatuja ja rahallinen pääoma tekee ihmeitä — orjuuttaa kokonaisia kansoja ja lisää yksinomistajain valtaa.

Kapitalistisella pääomalla, korkonsa avulla, on se mahti, että se kykenee tekemään köyhästä rikkaan ja rikkaasta köyhän. Kun kapitalistinen pääoma itse asiassa on vaan sarja numeroita joissakin varmoissa kirjoissa, joihin yleisesti luotetaan, on edellämainittu suhde mahdollinen. Hankkiakseen kapitalistista pääomaa ei henkilön tarvitse olla mikään nero, — niinkuin usein väitetään — ei keksijä eikä tutkija, vielä vähemmän hänen tarvitsee olla „hyvä ihminen”. Ainoa mitä siihen vaaditaan on: tuntea vähän laskuopin al-

keita, omata tunnottomuutta ja epärehellisyyttä ja että niin sanottu „liikemaailma” tietää että hän omaa noita liikemiehelle tärkeitä ominaisuuksia. Sellaiselle, joka on valmis minkälaiseen huijaukseen tahansa, annetaan luottoa, jonka avulla voipi päästä miljoonain omistajaksi.

Saadakseen jonkunlaisen käsityksen kapitalistisesta pääomasta on tärkeää tutustua korkokäsitteeseen. Mikä on rahan korko? Käytännöllisesti se merkitsee, että henkilö, jolla on satatuhatta rahojaa, voi muutaman vuoden perästä omistaa miljoonan, joka on hänelle tullut alkuperäisen sadantuhannen korkona. Tai vieläkin paremmin: Henkilö ei omista penniäkään, mutta saatuaan luottoa, on hänellä muutamien vuosien kuluttua rikkaan omaisuus. Tämä on suora korkokäsitteen tulos; miten se on tapahtunut on eri asia.

Ei tarvitse todistella sitä yksinkertaista asiaa ettei rahat rahoja kasva, mutta sensijaan sitä kuinka ahtaissa rajoissa rahallinen pääoma kykenee kasvamaan. Otaksutaan henkilö, jolla ei ole penninkään perittyä tai itseansaittua omaisuutta, saapi luottoa, s. o. hänen nimensä tulee merkittyä kirjoihin joita pidetään varmoina. Hän saapi rahoja tai maksuosoituksia viisisataatuhatta. Hän laskee ja punnitsee liikeyrityksiä ja vihdoin huomaa edullisimmaksi sijoittaa rahansa kaupunkitaloihin. Hän rakennuttaa talon tai taloja. Vuoden perästä kun talot ovat valmiit rupeaa hänelle tulemaan korkoa paikkakunnalla vallitsevan vuokrataksan mukaan. Hän laskee: lainattu rahoja viisisataatuhatta kolmea korkoa vastaan, joka te-

kee viisitoistatuhatta vuodessa, joka hänen, talojen omistajan, on maksettava pankkiirille joita lainasi. Tuloja hänellä on parhaassa tapauksessa seitsemänkymmentäviisi tuhatta ja kaikkein huonoimmassa tapauksessa viisikymmentätuhatta vuodessa vuokratuloja. Se on edellisessä tapauksessa viisitoista ja jälkimmäisessä kymmenen korkoa alkuperäiselle pääomalle — lainatuille rahoille. Edellisen suhteen mukaan kymmenen vuoden vuokra tuottaa seitsemänsataaviisikymmentätuhatta, siis koko lainatun pääoman ja sen korot kaksinkertaisesti, kun otetaan lukuun, että talot ovat vieläkin melkein samanarvoiset ja useinpa vielä kalliimmatkin maavuokran kohoamisen tähden. Tässä on tullut vuokratuloja viisitoista korkoa alkuperäiselle pääomalle. Vaikka suhde olisi jälkimmäinenkin tekisi se kymmenen korkoa vuodessa pääomalle, jonka lainaaja maksaa vaan kolme. Mutta vuokran muodossa saadun koron suhteet ovat vieläkin edullisempia niille jotka omistavat hökkeleitä ja vuokratuloja laitakaupungilla. Ne ovat huokeimmilla kustannuksilla valmistettuja eikä niiden asukkaat ole vaateliaita — laitakaupungin talojen omistajilla ei ole taloistaan muuta huolta, kuin vuokran kanto.

Seurataksemme koron syntyminen mahdollisuutta jatkakaamme esimerkiksi talojen omistajasta. Henkilö jolla ei ollut penninkään omaisuutta, lainasi rahoja ja rakennutti talot. Itse ei hän naulannut yhtään lautaa, ei muurannut yhtään tiilikiveä, kenties käytti apulaista palkkojen maksussakin, mutta muutaman vuoden perästä on

hän maksanut velkansa ja hänellä on talot jotka tuottavat ruhtinaalliseen elämään tarvittavat vuositulot. Tässä on tapahtunut oikea rahan „korko-ihme”. Mutta senkötähden, että joku on suvainnut lainata rahoja ja rakennuttaa taloja? Ei suinkaan. Olisihan voinut käydä niinkin, ettei taloihin olisikaan saatu vuokralaisia ja silloin ei myöskään olisi tullut vuokran nimellä tulevaa pääoman korkoa. Kenties silloin olisi koetettu myydä taloja, toivossa saada takaisin edes alkuperäisen rahapääoman, mutta jos ei kukaan ostaisikaan taloja, tapahtuisi toinen ihme edellisen arvoinen — pääoma menettäisi merkityksensä, lakkaisi siinä muodossa olemasta, jossa se voipi omistajaansa hyödyttää. Niin pian olisi rahapääomalle tullut rajamuuri, josta se on voimaton ylipääsemään. Tämä todistaa sen seikan ettei rahankorko todellisuudessa synny lainauksen kautta. Taloissa täytyy olla maksukykyisiä vuokralaisia, joille taas ei rahoja seinistä hikoile. Vuokralaiset ovat tehdastyöväkeä ja työskentelevät maanviljelyskonettaessa. Tehtailija maksaa heille palkan nimellä osan työn tuloksesta, jossa, osassa, on myöskin talojen omistajalle kuuluvat vuokrat rahat. Mutta tehtailija voi olla samanlaisessa asemassa kuin talojen omistajakin, lainaomaisuudella keinottelija. Hänkin odottaa ja saapi pääomallensa korkoa ja niin aina läpi koko linjan, pankkiirista viimeiseen välikauppiaaseen asti, kaikki odottavat pienempää tai suurempaa korkoa — jostakin. Jos työväestölle, maanviljelijöille, kaivos- ja tehdastyöläisille olisi mahdollista pariksikaan vuodeksi ir-

taantua tuon keinottelevan ketjun piiristä, häviäisi niiltä viimeinenkin mahdollisuus koron hankkimiseen. Mutta työväestö ei voi sitä tehdä. Maanviljeliä on pakoitettu — ja on se hänelle edullistakin — ostamaan koneen ja maksamaan siitä vaadittavan hinnan, huolimatta siitä, kuinka halvaksi sen valmistuskustannukset ovat tulleet. Tässä tapauksessa maanviljeliä on pakoitettu hankkimaan koron välikauppiaille, tehtailialle, talojen omistajalle ja pankkiirille, ja palkan maanviljelyskoneiden tehtaan työväelle. Ja että se on mahdollista, täytyy hänen itsensä kärsiä vahinko. Myydessään tuottamiansa saapi hän moninkerroin vähemmän niiden todellisesta arvosta. Esim.: Maanviljelijä tuottaa vuodessa yhden ihmisen työllä 10—12 ihmisen vuoden välttämättömät elämän tarpeet, mutta myydessään tuottamansa saapi ainoastaan neljän jai viiden ihmisen tarpeiden mukaan maksun. Näin ollen tulee hänen työnsä tuloksesta jäämään 50—60 % toisten hyväksi, ja hän itse saapi ainoastaan 40—50 %, joka vieläkin vähenee silloin kun hän ostaa koneen tai minkä tahansa joka on toisten valmistamaa. Lopullisesti jääpi hänen työnsä tuloksista 70—80 % vieraisiin käsiin. Näin jakavat keskenään oston ja myynnin välittäjät, kaikki ne jotka eivät ole hyödyllisen tuottajia.

Kapitalistinen pääoma on mahtiasemassa ainoastaan koron avulla ja menettää merkityksensä silloin, kun rahan korko laskee nolnaan. Koron hankkiminen taas on työläisten asia. Sillä mitään korkoa ei voi syntyä ellei työllä tuoteta uusia

rikkauksia. Raha on mahti niinkauvan, kun ihmisellinen työvoima alistuu sitä palvelemaan, tuottamaan sille korkoa luonnosta.

Kansallis pääoma.

Edellä on jo mainittu ettei kapitalistinen rahapääoma kykene olemaan hallitsevana mahtina, kuin hyvin tarkasti suojeltujen rajojen sisällä. Sillä se (raha) ei kykene itsestään mitään synnyttämään, vaikka luku miljoonissa lasketaan. Siinä merkityksessä jää rahallinen pääoma kuolleeksi aineeksi, jolla ei ole muuta merkitystä kuin, että sen sanotaan olevan olemassa. Ja niin ollen ei kellään olisi oikeutta saada elämän nautinnoita sen perusteella, että hänen hallussaan on jotain hyödytöntä. Tätä puhetta voidaan sanoa tahalliseksi tosiasioista poikkeamiseksi. — Onhan tunnettu asia, että rahan vaikutus on selvästi nähtävänä jokapäiväisessä elämässä. Olkoon. Mutta se on vaan hetkellisesti pysyvää ja ennenkaikkea epäoikeaa siihen pääomaan verraten josta tuonempana puhumme. Rahapääoman valta supistuu siihen, että se muutamilla vissillä ehdoilla kykenee vetämään puoleensa. Mutta jos nämä ehdot muuttuvat, jos rahapääoman vaikutuspiirin rajoja siirretään, ei se kykene vaikuttamaan omistajansa eduksi, vaan jättää hänet pulaan ja vararikoon. Rahallisen pääoman mahdin rajat ovat löydettävissä niissä suhteissa jotka sitovat järjes-

tettyjen yhteiskuntien työläisen, ei pääoman omistajaan, vaan itseensä oikean pääoman osaan, tuotantovälikappaleeseen. Saadaksemme selville nämä rajat, täytyy tietää: mikä on todellista pääomaa.

Että pääoma olisi rahoja, ei enää ansaitse suurempaa huomiota. Sillä kun otetaan huomioon, että esim. teollisuussulun aikana, kaupan lamautuessa, ei rahamiehet kykene mitään merkillisempää aikaansaamaan, ja että silloin on yleinen tiukka rahasta, vaikka rahoja ei suinkaan ole viety maasta pois eikä hävitetty, niin huomaa, että rahallinen pääoma on jotain joka on riippuvainen muista seikoista kuin omasta paljoudestaan; ja vielä että sen käyttöä täytyy tarkasti suhtauttaa työvoiman käyttöön, jos mieli säilyttää rahan arvoa. Jos vielä menemme vähän edemmäksi ja otamme lukuun metallien ominaisarvon muuttumisen, niinkuin uusien suurien kasvoslöytöjen kautta tapahtuu, niin tulemme yhä onemman vakuutetuksi siitä, että raha, ei ainoastaan lakkaa olemasta pääomana, vaan on väärä pääoman ilmaisijakin. Tästä syystä, metallin ominaisarvon halventumisen tähden, ovat esim. hallitukset useissa maissa koettaneet koota metallia hallituksen varastoihin, siten saadakseen pysymään rahan arvon seisovana, mutta koe ei ole onnistunut. Amerikan Yhdysvaltain hallitus lieinee, metallin keinotekoisesti arvostamisessa, enimmin ja kalliimmin kokeillut. Kun Europan hallitukset, uusista hopealöydöistä pelästyneenä, lakkasivat lyömästä hopeaa rahaksi, saivat hopea-

kaivosten omistajat Yhdysvalloissa vuonna 1878 aikaan lain, joka määräsi Yhdysvaltain hallituksen ostamaan hopeaa ainakin kaksi ja puoli miljoonaa unssia kuukaudessa. Hallitas osti sen ja myöhemmin neljä ja puoli miljoonaakin unssia kuukaudessa, mutta hopean arvo ei pysyvästi noussut. Hallituksen, saadakseen näyttämään hopeakauppa edulliselta, täytyi turvautua rahanväennykseen: laskea liikkeeseen dollareita joissa oli metallia kahdellakymmenelläkahdella sentillä vähemmän kuin hallituksen leima osotti. Mutta kaivoskoneiden yhä parantuessa hopean hankkimiskustannukset säännöllisesti huoistuivat, joten sen arvoa oli mahdollon saada nousemaan tai edes paikallaan pysymään — täytyi turvautua kultaan. Mutta voipi väittää, onko kullasta jo niin suuri prosentti ihmisten käsissä, ettei sen arvo voi minä päivänä tahansa muuttua. Tämän metallin etsiminen on yksi ihmisten suurimpia intohimoja ja silloin kuin sitä runsaammin löydetään laskee sen arvo. Näin ollen rahalla, olkoonpa se mistä aineesta tahansa, ei voida pysyvästi määrätä edes omaisuuden suuruutta ja todellista pääomaa se ei voi ollenkaan olla. Jonkun kansakunnan omaisuus voidaan arvioida vaan pitämällä lukua siitä, kuinka paljon tehdään ja voidaan tehdä hyödyllistä työtä. Rahamahdin todennäköisyydelle antaa tuen vaan se kansallisuutto, joka kulttuuriyhteiskunnissa vallitsee rahaan nähden. Minkälainen miljoonapohatta tahansa ei voi vaikuttaa mitään luonnonkansojen keskellä, jotka ottavat elatuksensa luonnosta ilman suurempia apuneu-

voja; siellä on hänen kuoltava nälkään jos tahtoo „rahoillaan elää”. Kulttuuriyhteiskunnissa voidaan „elää rahoilla” ja tehdä „rahaa rahoilla”, mutta vaan sillä ehdolla, että maassa on teollisuutta ja maanviljelystä. Niiden lamautuessa seisautuu kullankulku määrättyihin kassaholveihin. Yhtähyvin suurten rahamiesten kuin pienempien välikäsienkin tulolähteet ehtyvät niin pian kun sattuu seisaus uusien raaka-aineiden luonnosta tuottamisessa ja niiden jalostamisessa.

Usein on väitetty, ja eteviltä tutkioilta, että tuotannonlähteet olisivat pääoman vaikuttavin muoto. Tämä väite ei kuitenkaan enää nykyään pidä paikkaansa, eikä se aivan oikea ole koskaan ollutkaan, mutta erittäinkin tänä aikana on se merkityksensä menettänyt sentähden, kun kulttuuri-ihminen panee arvoa vaan jalostetulle, s. o. viimeisten tekniikan ja taiteen keksintöjen mukaan valmistetulle tavaralle. Tuotannon lähteet, luonnon rikkaudet, semmoisenaan ovat kahdenkymmenennen vuosisadan ihmeellisten koneiden vierellä kasvaneelle ihmiselle yhtä mitättömät, kuin rahallinen pääomakin. Tuotannonlähteet tuottavat omistajalleen verrattain vähän ja mahtiasemaan ne eivät ollenkaan kykene omistajaansa nostamaan jollei hänellä, omistajalla, samalla kertaa ole mahdollisuus omistaa tuotannon välikappaleita. Sillä kahdennellakymmenennellä vuosisadalla riippuu omaisuuden hankkiminen yksistään ja ainoastaan tuotantovälikappaleiden omistamisesta; sillä ainoastaan tuotantovälikappaleita omistamalla voidaan ostaa pakkohuuto-

kaupaila myytävää ihmisellistä työvoimaa, joka on perusehto omaisuutta kootessa. Ihmisellisen työvoiman polkuhintaan saamisen varmuus tulee tuotantovälikappaleen omistajalle tuotantovälikappaleen mukana: työväestö kun on pakollisesti sidottu seuraamaan tuotantovälikappaleita, niin kuin tuonnempana tullaan osoittamaan. Tuotantovälikappaleet sitovat työläisen nykyään yksinomistajan orjaksi yhtä varmasti, kun maaorjuuden aikana sitoi maa. Eikä ne ainoastaan sido tehdastyöläistä, ammattilaista, vaan myöskin maatyöläisen. Tehdastyöväestö on sidottu tuotannonvälikappaleiden omistajaan sentähden, kun he eivät voi ansaita elintarpeitaan ilman tuotannonvälikappaleita. Niiden omistaja antaakin ne heidän käytettäväkseen, mutta ottaa itse niiden tuottaman voiton. Maalaistryöväestö, torpparit ja pikkutilalliset taas ovat riippuvaisia suurtilallisista sentähden kun eivät voi omistaa tuotannonvälikappaleita, eivätkä siis koneiden aikakautena jaksaa lihasvoimalla itsenäistä asemaa voittaa, vaan ovat ja jäävät, kaikista ponnistuksista huolimatta, riippuvaisiksi suurtilallisista, niinkauvan kun heiltä puuttuu tuotannon välikappaleet. Ilman tuotantovälikappaleiden käyttöoikeutta pysyy työväestö orjina ja niitä käyttämällä ovat he samanalaisia orjia, jos ei käyttöoikeuteen kuulu myöskin niinsanottu kontrollioikeus tuotantovälikappaleiden käyttöön ja niillä tuotettuun nähden.

Tarkemmin määriteltessä pääomaa todellisenä mahtina on siinä selvästi havaittavina kaksi oleellista muotoa: ihmisellinen työvoima, kaiken al-

kuna ja pohjana, ja tuotantovälikappaleet mahtavana tekienä. Näitä voidaan hyvällä syyllä sanoa kansalliseksi pääomaksi ja niissä on aina ollut ja tulee aina olemaan todellisen pääoman mahti. Ihmisellinen työvoima ollen välittömässä yhteydessä itsetajuisen järjen kanssa on periaatteellisesti oikein ja suvun jatkumisen kautta ehtymätön kansallispääoman muoto, mutta yksinomistus järjen keksimiin koneisiin on tehnyt sen, että ihmisellinen työvoima on joutunut oman tuloksensa, se on, koneen hallittavaksi. Ihminen ei enää hallitse tuotantovälikappaletta, vaan tuotantovälikappale, kuollut kone, ihmistä. Ja sentähden on kahdenkymmenennen vuosisadan työläinen kovemmin kuin koskaan ennen tuotantovälikappaleiden omistajan orja. Entisajan ammattiporvaristo tarvitsi erityisiä lakia suojelemaan ammattioikeuksiaan, luokkaetujaan, siitä syystä kun pikkuteollisuudessa tarvittavat tuotannonvälikappaleet olivat yksinkertaisia, vähän aikaa kestäviä ja helpoja hankkia. Jotavastoin nykyinen omistava luokka ei siltä puolelta tarvitse luokkaetujaan suojella lainsäädännöllä. Se on julistanut vapaan kilpailun itsensä ja köyhälistön välillä eikä sen edut siitä ole vähintäkään kärsinyt. Varsinainen kansa ei ole voinut kilpailussa mitenkään voittaa, kun tuotantovälikappaleet ovat muuttuneet jättiläiskoneiksi, kestäviksi ja niin kalliiksi, että niiden lunastamiseen tarvitaan sukupolvien työn tulos. Vaikka pääoman mahti, syvemmassä merkityksessä, onkin kätkeyty nykyään elävään ihmisten työvoimaan, on kuitenkin tuotantovälikappa-

leilla hallitseva mahti ihmisellisen työvoiman yli sehtähden, kun nykyaikaiset koneet ovat yläpuolella yksilöllistä neroa ja voimaa. Toisin sanoen: työläinen ei kykene elämänsä työllä valmistamaan yhtään nykyaikaisessa suurtuotannossa käytettävistä jättiläiskoneista. Ihastuen hän ensin näkee tuon suuria aikaansaavan ihmisneron tuotteen, mutta masentuu tietäessään sen yksityisomaisuudeksi, joka kestää hänen ja hänen lapsensa elinajan, ja jonka vierellä hän ja hänen lapsensa ovat tuomittu kärsimään. Tämä orjuudentunto kasvaa vaan sitä mukaa kuin yleinen kehitys kulkee. Kehitys lisää ihmisellisen elämän tarpeita ja panee vastustamaan „otsas hiessä” leivän syömisen oppia; se panee yhä parantamaan koneita joilla taistelu elämäntarpeista on helppo suorittaa, mutta yksinomistus tekee tämän kehityksen vaatimuksen turhaksi ja jättää oikeimman pääoman, miesten, naisten ja lasten työvoiman, tuotantovälikappaleiden omistajan mielivaltaisesti käytettäväksi.

On väitetty ja voidaan vieläkin väittää, että ihmisellinen työvoima ei ole pääoman todellinen mahti, vaan ainoastaan tekijä, joka jalostaa luonnon rikkaudet käyttökelpoisiksi. Kun porvarilliset puhuvat kansantaloutta ylläpitävistä voimista, asettavat he etusijalle rahallisen pääoman — joka jo edellyttää raaka-aineet — toiselle liiketaidon ja kolmannelle, ikäänkuin armosta, ihmisellisen työvoiman. Monimiljoneeri Andrew Carnegie, joka on lattianlakaisijana alkanut miljooniansa kokoomaan, on kirjassaan „Liike-elämän Suur-

valta” hyvin imelin sanoin kuvannut „työn” aseman kansallispääomassa. Kun luku ei ole pitkä, lainaan sen kokonaan tähän.

„Kolme kumppania on yhteistoiminnassa teollisuusmaailmassa, kun jotain yritystä suunnitellaan. Ensimmäisenä on, ei merkitykseen vaan aikaan nähden, pääoma. Ilman sitä ei voi mitään suurta syntyä. Se puhaltaa ensimmäisen elonkipinän ennen hengettömään aineeseen.

Sitte kun rakennukset ovat rakennettu, koneet paikoilleet asetetut ja kaikki on valmiina teollisen toiminnan alkamiseen, toinen kumppani ryhtyy toimeen. Tämä on liiketaito. Pääoma on suorittanut osansa. Se on hankkinut kaikki tuotantovälineet, mutta jollei yritystä johda kykenevät miehet, niin pääoman tekemä työ rysähtää raunioiksi.

Sitte tulee kolmas kumppani, viimeinen aikajärjestyksessä, mutta ei huonoin merkitykseltään — työ. Jollei se suorita osaansa, niin loppuu homma siihen. Pääoma ja liiketaito ilman sen apua eivät saa mitään aikaan. Pyörät eivät ota pyöriäkseen jollei työ pane niitä liikkeelle.

Paksuja nidoksia voidaan kirjoittaa siitä, mikä noista kolmesta kumppanuksesta on ensimmäinen, toinen tai kolmas merkitykseensä nähden — ja kysymys ei siitä muutu. Taloustieteilijät, ajattelijat ja saarnamiehet ovat esittäneet ajatuksiaan tästä asiasta monen vuosisadan kuluessa, mutta vastaus on jäänyt löytämättä ja jäänee ainaiseksi, koska jokainen näistä kolmesta on välttämätön ja jokainen on yhtä tärkeä toisille kah-

delle. Ei ole tässä asiassa ensimmäistä, toista ja viimeistä. Ei ole lainkaan etusijaa. Kaikki ovat suuren kolmiliiton tasaväkisiä jäseniä, liiton, joka panee teollisuusmaailman liikkeelle. Historiassa työ esiintyy ennen pääomaa ja liiketaitoa, sillä siihen aikaan kun „Aatami kaivoi ja Eeva keh-räsi” ei Aatamilla ollut pääomaa, ja jos saa päät-tää heidän tarinansa jatkosta, niin ei kumpikaan ollut ylenmäärin siunattu liiketaidollakaan. Tämä oli ennen kuin industrialismin valta alkoi ja suun-nattomia pääomia tarvittiin. Meidän aikanamme ovat pääoma, liiketaito ja ruumiillinen työ kolmi-jalkaisen tuolin jalkoina. Niinkauvan kuin kaikki jalat ovat ehjät ja lujat, niin tuoli seisoo hyvin; mutta heti kun yksikin on vialla tai tempaset sen irti tai lyöt palasiksi, niin samassa tuolikin kei-kahtaa maahan. Ei sillä ole virkaa, ennenkuin olet kolmannenkin jalan pannut paikoilleen.

Kapitalisti, joka luulee pääoman olevan noita kahta muuta jalkaa tärkeemmän, on väärässä. Se tarvitsee välttämättä niiden apua. Ilman niitä tai ilman toistakin se tekee kuperkeikan. Liike-taito, joka arvelee oman edustamansa jalan olevan tärkeemmän, on väärässä. Ilman pääoman ja työn jalkaa ei se pysty mihinkään. Ja lopuksi — el-köön sitä unohdettako — on työ väärässä, tuiki väärässä luullessaan olevansa muita jalkoja tär-keämpi. Tuosta luulosta ovat monet surulliset erehdykset lähtös.

Pääoman, liiketaidon ja työn täytyy olla yh-teistoiminnassa. Ken pyrkiä kylvämään niiden keskeen erimielisyyden siemeniä, on niiden kol-

men vihollinen.” Näin Carnegie. Hän asettaa ensimmäiselle sijalle rahapääoman ja sanoo sen puhaltavan ensimmäisen elonkipinän hengettömään aineeseen. Edelleen hän rakentaa tehtaat, hankkii sinne tuotantovälikappaleet, joita ohjaamaan hän panee liiketaidon, ja sitte viimein hän hyväntahtoisesti antaa „työn” astua sisään, rahapääoman rakentamiin ja liiketaidolla siunattuihin tuotantolaitoksiinsa. — „Työ” tietysti istui ristissä käsin, katseli ja odotteli kaiken aikaa, kun Carnegie'n pääoma rakensi ja liiketaito ohjasi. Tämä miljoneeritieteiliä on unohtanut että liiketaito ja työ mahtuivat aivan mielellään samaan Andrew Carnegiehin, silloin kun hän alotti uransa Pittsburgissa konttoorihuoneuston lattiaita lakaisemalla. Työn kolmannelle sijalle asettamisesta olisi tietysti Carnegieelle paljokin muistuttamista, mutta kun ottaa huomioon, että hänen kirjoituksensa on osa omille työmiehilleen pitämästään puheesta, niin saatamme hänet sivuuttaa sillä tiedolla, että hän on puhunut luokkansa eduksi. Riittää kun sanomme, että rahapääoma ei voi puhaltaa henkeä „kuolleeseen aineeseen”, vaan ainoastaan työ sen voipi tehdä.

Työ määrää, mikä arvo entisellä raaka-aineella tulee olemaan ihmisten tarvemarkkinoilla; ja sentähden, kun raaka-aineet eivät ole kulttuuri-ihmiselle semmoisenaan käyttökelpoisia, ei tuotantolähteitäkään voida katsoa todelliseksi pääomaksi, josta jo edellä mainittiin. On huomattava, että arvo määritellään juuri käyttökelpoisuuden kautta ja niin ollen tulee työlle ensimmäinen ja mahtavin

sija kansallispääomassa ja toinen esisuvuilta peritylle työn tulokselle.

*

Usein puhutaan pääoman siirtämisestä maasta pois. Kun esim. sosiaaliset vaatimukset jossakin valtiossa alkavat käydä tavallista äänekkäämmiksi tai jonkun muun seikan tähden kapitalistien edut kärsivät, pelotellaan kansaa sillä, että pääoman omistajat lähtevät maasta ja vievät pääoman mennessään. Nykyään, mitä Euroopan teollisuusmaihin ja Amerikan Yhdysvaltoihin tulee, on tuollainen puhe kontti-ukolla pelottelemista. Sillä siirtää voidaan ainoastaan kapitalistista pääomaa, rahaa, mutta ei kansallispääomaa, ellei siirretä samalla kansaa. Meidän ei tarvitse lainkaan huolehtia siitä jos joku rahamies suuttuu, lyö rahansa arkkuun ja lähtee maasta pois. Hänen on pakosta jättäminen viljellyt maat ja ennenkaikkea tuotantovälikappaleet paikoilleen, ja niitä me vaan tarvitsemme tullaksemme toimeen. Toinen seikka. Mikä on tässä tapauksessa ulkomaa? Teollisuuden alaa ei muodosta valtioiden rajat. Englanti myy Saksaan ja päinvastoin, Amerikan rahamiesten rahamiesten rahat ovat osallisena europalaisissa yrityksissä ja vielä enemmän europalaisten amerikalaisissa — missä on kapitalismin ulkomaa? Kun teollisuutta hallitsee kaikkien maiden yhteisillä rahoilla muodostetut korporatsioonit, johtuu siitä joksikin samanlainen järjestys työpäivään, palkkaan ja kohteluun nähden kaikissa teollisuusmaissa, josta taas on seurauksena

yhtäpitävät harrastukset kaikkien teollisuusmaiden työväen kesken. Mihinkä ikänä näistä maista kapitalisti rahoinsensa muuttaisikin kohtaisi häntä samanlainen vastustus työväen puolelta. Koko puhe pääoman siirtämisestä on lorua. Kapitalistilla, riistäjänä, ei enää ole isänmaata eikä turvallista ulkomaata. Kenties Kiina, Aasian arot ja Afrikan sivistyksen ulkopuolella olevat alueet. Mutta sinne pääomien joukkosiirtäminen ei ole niin helposti tehty kuin sanottu. Tarvitaan ammattimiehiä, insinöörejä, lääkäreitä j. m. s., sanalla sanoen: tarvitaan joukko neroja, joita ei ole niinkään helppo saada liikkeelle laumottain. Ja taaskin: viekööt rahansa, kansantalous ei siitä paljokaan kärsi. Jos jonkun valtion kapitalistit tosiaankin tekisivät uhkauksesta toden ja kulettaisivat rahansa toiseen valtioon, ei mikään olisi sen luonnollisempaa, kun julistaa viety raha arvottomaksi; silloin nähtäisiin kuka olisi pelissä hävinnyt. Sanotaan: „kulta säilyttää arvonsa”. Mutta antakaahan mielikuvituksienne siirtää amerikalaisen kultapaljouden Euroopan ja sillä aikaa, kun te olette sitä kulettamassa, julistaa Amerikan kansa kullan mitättömäksi, niin te huomatte, että kullan arvon täytyy Europassa tuntuvasti laskea. Englannin kullasta rikas valtiopankki huomaisi itsensä rutiköyhäksi heti, jos kaikkien maiden kultaa ruvettaisiin sinne tarjomaan. Nykyinen kullan arvo on ensiksikin siinä, että sitä metallia ei vielä ole saatu niin paljoa, että sitä riistäisi kantamus jokaiselle, mutta vielä enemmän siinä luotossa, jonka kapitalismi on kul-

lalle hankkinut. Mutta kulta niinkuin muikin raha on vaan kapitalistisen valepääoman määrääjä; ja silloin kun kansa julistaa sen arvottomaksi loppuu myöskin luotto siihen. Kansainvälinen yhtähyvin kuin kotimainenkin kauppa tapahtuu, suuruutensa puolesta, ajatusta huimaavan „kredittitornin” sisällä, jonka luotto kullaa mahtiin on rakentanut, mutta se torni romahtaa alas heti, kun kansa kieltää luottonsa. Sitä eivät voi muuttamat kapitalistit estää, sillä kansa voi kieltää uskonsa kultaan eikä se siitä vähänkään köyhydy, eikä kärsi edes hetkellistä puutettakaan, silloin kun sillä on ympärillään viljelty maa ja käsissään tuotannon välikappaleet. Joku voisi olla niin narri ja uskottaa, että kun tuotannon välikappaleet kerran ovat yksityisomaisuutta, voidaan nekin viedä maasta pois. Se ei voi koskaan tapahtua. Kansa ei ole niin typerää, että se antaisi viedä tuotannonvälikappaleet maasta pois. Kansallinen pääoma on meidän esivanhempain voiman ja neron tuote, s. o. viljellyt maat, keksityt koneet ja niiden avulla saavutettu sivistys ja niitä ei voida meiltä mihinkään siirtää; ei voida viedä eikä muuttaa luovaa ihmisneroa ja voimaa ilman ettei tuhota koko kansaa ja tehdä maata autioksi, josta ei kapitalismillekaan mitään pitkäjänteisiä etuja ole. Kansallis pääomaa voidaan siirtää ainoastaan yhdellä ehdolla, vaan siitä tuonempana.

Taloudellista, taikka oikeimmin, omistusoikeudellista vallankumousta tehdessä ei tarvitse vaivata itseään ajattelemalla mitenkä voitaisiin

anastaa suuret kassaholvit ja pörsseissä keinoteltavat arvopaperit, eikä järjestää joukkoja anastamaan tuotantolähteitä, mutta ainoastaan pidettävä tarkka vaari siitä, että tuotannonvälikkapaleet mahdollisimman tarkoin tulevat kansan omaisuudeksi, kansan kontrollin alle, (joka, kontrolli, pakottaa kansallisomaisuuden käyttöä niin, ettei kukaan yksityinen tai ryhmäkunta pääse saamaan omistusoikeutta tuotannonvälikkapaleihin). Silloin tuotannon lähteet seuraavat itsestään, sillä kellään ei ole haluakaan niitä omistaa, kun ei enää ole mahdollisuutta tuotannonvälineiden omistamiseen.

*

Edellä käsitelty pääoman luonne jo edellyttää, että pääoman arvo on pakoitettu säännöllisesti kasvamaan. Tämä kasvaminen tapahtuu myöskin eritavoilla eri omaisuuksille, kansalliselle ja kapitalistiselle. Kapitalistinen omaisuus voipi kasvaa kansan puutteita kärsiessä, jota vastoin kansallisomaisuus ei voi päästä täyteen kukoistukseensa ellei kansa ole hyvinvoipaa. Kuitenkaan ei kapitalistinenkaan omaisuus voi lisääntyä minkään rahoja rahoille siirtävän kassaholvin avulla eikä siunattujen taskujen kautta, vaan sen perusteella ja ainoastaan sillä ehdolla, että ihmisellinen työvoima on luovuttanut osan työn tuloksesta koneenomistajalle, josta koneenomistaja, kapitalisti, saapi mahdollisuutta hankkia niin sanottua luotto-omaisuutta, joka useissa tapauksissa on moninkerroin suurempi kuin hänen työntulok-

sia riistämällä saatu omaisuutensa onkaan — „varmat kirjat” ne muodostavat hyvin suuren osan yksityisomaisuutta. Puhe siitä, että voidaan ansaita rahoja pankki ja pörssikeinottelussa, olisi merkitystä vailla jos ihmisillä olisi mahdollisuus lakata työnteosta muutamaksi vuodeksi tai mikä vielä pahempi, jos ihmisten sikiäminen lakkaisi, josta jo on alkua näyttäytynyt. Kun porvaristo panee toimeen ryöstösotia, antaa vielä suuri osa työväkeäkin niille hyväksymisensä senkin perusteella „kun sodan perästä tu'ee paremmat ajat”. Sota, näiden ihmisten mielestä, on suoranaan hyöty taloudelliselta puolelta katsottuna. Todellisuus on kuitenkin päinvastainen. Jokaisen työ-kuntoisen ihmisen menetyks on vähennys kansan työvoimasta, pääomasta, ja esteeksi sen kasvamiselle. Ihmisiä ei voi koskaan tulla niin paljoa ettei niillä kaikilla olisi elämisenmahdollisuutta pääluvun paljouden tähden, jos ne saavat itse taloutensa järjestää. Se seikka, että kapitalismin aikana tosiaankin on niin, jotta sodan aikana tai sen perästä teollisuus vilkastuu, on vaan seuraus siitä kun se jossakin toisessa maassa on pakoitettu lamautumaan, kuin myöskin siitä kun militarismi kiirehtää korjaamaan koneistonsa sodassa saamat vammat, eikä suinkaan sentähden, kun ihmisiä on vähemmäksi tapettu. Kansallisomaisuus sodan kautta ehdottomasti vähenee ja useita vuosia kuluu ennenkuin saadaan korvatuksi ne vauriot mitä yhden vuoden sota on tuottanut. Ja kuka voipi sanoa, mitä korvaamattomia voimia on sodassa menetetty.

Pääoman kasvaminen riippuu varmasti kahdesta seikasta: ihmisten lisääntymisestä ja koneiden paranemisesta, vaikka on vaikea tarkoin määrittellä kummastako enemmän, kun olemme kapitalismin keskellä, ja niin ollen näenme vaan enimmäkseen koneellisen voiman omaisuuden lisääjänä. Yksinomistuksen vallitessa riippuu ihmisten lisääntyminenkin hyvin suuressa määrässä koneiden käyttämisestä: mitä epätasaisemmin tehdään työtä ja mitä suurempi joukko työläisiä on suljettu työarmeijasta ulos, sitä vähemmän siitetään ihmisiäkin *), puhumattakaan siitä, että enin osa (noin 72 %) kapitalismin luoman kurjuuden keskellä syntyvistä ja kasvavista lapsista on joko jo syntyessään tai viimeistään nuoruuden ikärajaan elettyään enemmän tai vähemmän sairaita. Näin ollen kansallisneroa ja voimaa on vaikea laskea pääluvun mukaan, mutta kuitenkin on siitä kiinnipidettävä kansantaloutta käsiteltäessä.

Omaisuuden kasvaminen kapitalistisessa tuotannossa on ehdottomasti enemmän koneiden kuin ihmisten lisääntymisen ansio. Sillä kapitalistinen tuotantolaitos, kerran saatuaan keksijältä koneen, pitkien työpäivien avulla kykenee tuotta-

*) Yleisin väite lienee päinvastainen tälle ajatukselle. Useat ovat nimittäin väittäneet, että taloudellisen aseman pysyväisesti paratessa tulee sikiämisprosentti pienenemään. Tämä väite ei kuitenkaan tunnu luonnolliselta, kun otetaan lukuun taloudellisen aseman mukaan tapahtuva sairauden väheneminen ja tulevaisuudessa varmasti, sikiämiselle edulliseksi, muuttuvat siveellisyyksäsitteet.

maan nykyaikaisen pakollisesti supistetun kulutuksen vaatimat tarpeet verrattain vähillä ihmisillä. Mutta on otettava huomioon että tämä tapahtuu vaan kapitalismin vallitessa, kun kansan vaatimukset ovat vähäiset. Yhteiskunnassa, jossa omistusoikeuskäsitteiden kumous on käytännössä toteutettu, suurenevat kulutuksen tarpeet, josta on seurauksena neron ja voiman elpyminen moninkerroin tuottokykyisemmäksi kuin nyt. Silloin on ihmisten lisääntymisellä varma etusija, yleisnero kun lisääntyy ihmisyksilöiden mukana. Parantuneet taloudelliset olot edellyttävät henkistä ja ruumiillista terveyttä luovaa elinvoimaa. Kansantalouden kommunismi takaa kaikilla aloilla keksintöjen loistoaikaa. Kapitalismin vallitessa yleisjärki uinuu velttona puutteiden painamana, mutta tuotantovälikappaleiden kansallisomistus antaa sille kiihottimen, joka tulee olemaan valtavampi kuin koskaan vapaankilpailun asettamat kiihottimet. Esivanhempamme ovat meille jättäneet todellisen pääoman: keksintönsä, lainehtivat viljavainionsa ja tietonsa. Niistä me tulemme kasvattamaan itsellemme ja jälkeläisillemme yhä paremmat ja paremmat nautinnon välikappaleet. Luonto tekee meidän kanssamme ensin vaihtokappan: vaatii meitä työhön ennenkuin antaa ravinnon, mutta luonto antaa myöskin työvoimallemme kyllin suuren koron, että me voimme tulla onnellisiksi ja tulkita tuhatvuosien työn sanoilla „kansan rikkaus”.

Kulutus ja tuotanto.

Ennenkuin käymme tätä kansantalouden tärkeintä kysymystä tutkimaan on meidän saatava selville: mihinkä ihmiset pyrkivät? Uudempi tutkimus on tälle kysymykselle antanut vastauksen: „Ihmiset pyrkivät saavuttamaan mahdollisimman nautintorikkaan elämän mahdollisimman vähällä työllä”. Tämän määritelmän totuuden takaajana on kaikissa ihmisissä ilmenevä halu: saada mahdollisimman paljon aikaa oman mielensä mukaan käytettäväksi. Se ääretön vapauden kaipuu, joka poikkeuksetta ilmenee, edellyttää ihmisten pyrkivän niin sanotuista pakkovelvollisuuksista niiden alimpaan rajaan. Pakollisesta työstä vapautumisen halu, ilman nautintomahdollisuutta menettämättä, kiihottaa ihmisiä yhä uusiin ponnistuksiin luonnonvoimien palvelukseensa alistamista varten. Ihmisen luulo ja toivo yliherruudesta luonnon yli ei ole mikään metafyyssillisten käsitteiden luoma harhakuva, vaan jatkuvasti toteutuva tosiasia, jonka alku on niissä kärsimyksissä jotka ihmistä kohtaavat jos hän ei osaa luonnonvoimia hallita. Yliherruuden tunne vahvistuu sitä myöten kun ihmiset näitä kärsi-

myksiä voittavat, kukistavat luonnon esteitä nautinnonvälikkappaleita hankkiessa.

Että ihmiset poikkeuksetta pyrkivät mielivaltaisesti aikaansa käyttämään on epäilemättä ja selvästi havaittava tosiasia. Tätä pyrkimystä rajoittavat vaan pakkorajat: järjestetyn yhteiskunnan kaipuun asettamat velvollisuudet ja ennenkaikkea teknillisen talouden tuntemisen epätäydellisyys*). Mutta niistä velvollisuuksista joista tekniikan muuttamat taloudelliset edellykset sallivat vapautua, vapautuvat ihmiset mielellään. Tosin eräs filosofinen suunta väittää, että ihmiset saavutettuaan määrätyn vapauden työstä rupeavat pyrkimään takaisin kovempiin ruumiillisiin ponnistuksiin. Väite on kuitenkin vastainen ihmislousteelle jonka pyrkimyksen päämääränä on vapaus. Sille kaipuulle on mahdoton asettaa rajoja. On vaan tehtävä ero työn ja pakollisen työn välillä. Vaikka ne molemmat ovatkin työtä, on niiden vaikutukset ihmisiin ihan päinvastaiset. Työstä ei kukaan pyri vapaaksi, vaan ainoastaan pakosta. Työ voi olla samalla nautintoa, mutta pakko ei voi koskaan olla muuta, kuin enemmän tai vähemmän tunnettavaa kärsimystä, ja kärsimyksen mahdollisimman lyhytaikaiseksi saamista ihmiskunnan enemmistö yrittää. Eikä ihmiset tule tyytymään vielä siihenkään, että saa-

*) Sanalla „teknillinen talous” tässä tarkoitetaan kulttuurikansojen koneiden avulla muodostamaa taloutta, eroitukseksi alkuperäisestä luonnonkansojen taloudesta.

vat pakkotyön lyhytaikaiseksi, mutta ne pyrkivät sen kokonaan lopettamaan. Mikään taas ei viittaa siihen, että ihmiset saatuaan pakon poistumaan alkaisivat palauksen kovempiin „ruumiillisiin ponnistuksiin”, jos ponnistuksilla tarkoitetaan meille hyvin tuttua „hikoilujärjestelmää”. On epäjohdonmukaista edellyttää, että ihmiskunta rupeaa palaamaan saavuttamistaan suurviljelyskeinoista kaskenpolttoon ja uusimpien koneiden aikakaudelta käsiteollisuuden aikaan. Huomautetaan että koneiden kanssa työskenteleminen ei tarjoa sitä runollisuutta ja taidenautintoa jota ihmiset, etenkin taloudellisen tasa-arvoisuuden yhteiskunnassa, etsivät ja joka on varmin työhön kiinnittäjä. Tällä huomautuksella ei kuitenkaan voida tarkoittaa työntekoa välttämättömien elämäntarpeiden hankkimista varten, vaan työskentelyä persoonakohtaisen taidemaun tyydyttämiseksi. Välttämättömät elämäntarpeet ovat yhteisiä kaikille ja niiden tuottamiseen on kaikilla yhteinen tarve. Yksityiset tarpeet taas ovat erilaisia, riippuen henkilön kyvyistä, ja juuri niiden tyydyttämiseen tulee tilaisuutta sitä enemmän, mitä vähemmässä ajassa yhteiset tarpeet tuotetaan.

Siis määritelmä: „Ihmiset pyrkivät mahdollisimman nautintorikkaaseen elämään mahdollisimman vähällä työllä” on oikea, kun otetaan huomioon, että työ on ollut ja on vieläkin pakkotyötä. Ihmiset tahtovat kokonaan vapautua työstä niinkauvan kun työ on pakollista. Kun pakko poistuu ja työ tulee nautinnoksi, ei siihen tarvitse

tekijöitä houkutella. Mutta nautintoa voi työ olla vasta silloin kun sitä tehdään vapaintahdoin, joka vuorostaan on mahdollista vaan sen tietoisuuden kannustamana, että jokaisella tekijällä on samantaiset nautinto-oikeudet.

Edellä olleen sivupoikkeuksen perästä voimme selvemmin käsitellä varsinaista ainetta, kulutusta ja tuotantoa. Näihin asti on tätä kysymystä useimmiten käsitetty väärinpäin niiden nimitykseen ja myöskin vaikutukseen nähden *). On asetettu tuotanto etusijalle, vaikka se ehdottomasti on kulutuksen lapsi ja kuuluu sen jälkeen. Kulutuskysymyksen pääkohdat ovat: mitä kulutetaan ja millä tavalla kulutetaan. Nämä seikat teknillisen kehityksen kanssa muodostavat kansantalouden hyväksi tai huonoksi.

Ensiksi. Mitä kulutetaan? Kun todellisuutta vähemmän seuraavat kiihoittajat puhuvat ihmiskunnan onnellistuttamisesta, tuntuu se siltä, niin-

*) Useimmat taloustieteilijät edellyttävät tuotannon olevan kulutuksen määrääjän ja sentähden antavat kulutuskysymykselle kovin vähän huomiota. Tämän epäluulon poistamiseksi tarvitsee vain viitata siihen tosiasiiaan, että mitään ei kuluteta ellei tunneta tarvetta siihen; ei kuluteta sentähden kun on tuotettu. Tarpeen tunteminen ei riipu siitä onko tavaraa tuotettu tai ei, vaan siitä minkälaisella sivistys- ja yhteiskunta-asteella ollaan. Toinen yhtävarma todistus kulutuksen tuotantoa hallitsevasta voimasta on „kriisivuodet”. Jos tuotanto hallitseisi kulutusta olisivat „kriisivuodet” mahdollomia. Sillä ei kapitalistinen tuottaja, joka aina etsii voittoa, antaisi tuotannon lamautua, jos se vaan olisi hänelle mahdollista estää.

kuin ihmisten ei tarvitseisi muuta, kuin suin päin syöksyä elämän hekumaan heti kun omaisuuden anastus on tapahtunut. Herkuteltaisiin ja huviteltaisiin aivan samalla tavalla kuin nykyään omistava luokka. Tällainen asiain käsittäminen ei ole mikään ihme. Sillä siinä, missä äärimmäinen rikkauten loisto ja mässäys ja likaisuus kurjuus ovat jokapäiväisiä seuratovereita, herää epäterveellinen nautinnon halu niille, joilta kaikenlaiset nautinnot on kielletty. Mutta sivuutettuamme hyvänluontoiset olettamiset, säälit ja uhmat, joista liian hätäiset ennakkolaskut johtuvat, teemme sen epämieluisen havainnon, että kansan tuotantokyky ei kykene tyydyttämään kulutushalua, jollei kulutusta toisin järjestetä. Kulutusta on kahdenlaista: tarpeellista ja tarpeetonta, samoin kulutushalua: luonnollista, joka jalostuu kehityksen mukaan ja teennäistä, — taikka oikeammin tartunnaista — joka on seuraus henkilön yhteiskunnallisesta ja taloudellisesta asemasta*). Teennäisen kulutushalun täytyy poistua ja samalla luonnollisesti lakkaa tarpeettoman kulu-

*) Edellä on sanottu kulutuksen johtuvan tunteesta tarpeesta. Jos tarpeetonta kulutusta tapahtuu, on siihen myöskin täytynyt olla tarpeen tunteminen. Juopunut on selvänä ollessaan tuntenut tarpeen päästä huumaantuneeseen tilaan ja sehtähden käyttänyt väkijuomia, ja katutyttö, tietäessään poskiensa viehätysvoiman menneeksi, tuntee tarpeen käyttää ihomaalia, kun ilman kauneuden viehätystä ei voi voittaa miesten suosiota.

tus*). Tärkeimpiä kansantalousopin perusajatuksia on se, että kulutuksen täytyy tulla ohjattua oikealle suunnalle, ennenkuin jonkun kansan valmistuskyvyllä voidaan tuottaa niin paljon, että se vastaa kaikkien todellisia tarpeita. Kulutus on järjestettävä niin ettei työn tuloksista joudu mitään hukkaan, joka, hukkaan joutuminen, kapitalismin opettamilla kulutustavoilla on ilmeistä. Kapitalistisessa yhteiskunnassa tuhlataan työn tuloksia ummessa silmin. Se on eräällä tavalla suotavaakin pitkien työpäivien vallitessa. Mutta silloin kun on kysymys siitä, mitenkä saadaan parhaimmat edut ja takeet kansantalouden onnistumisesta, — kansantalouden, joka on tasa-arvoisuuden perusteille muodostettu — täytyy kulutukseen tulla tarkemmin määritellyksi. Ihmisten nautinto-harrastusten täytyy kehittyä uusille paremmille urille ja ma'un täytyy hienontua samalla kun ihmiset tulevat vakuutetuksi heille kaikille nautinto-oikeuden kuulumisesta. Jos kulutus aina johtuisi yhtä epämääräisistä mielihohteista kuin

*) Kuten sanottu, syntyy tarpeettoman kulutus-halu yhteiskunnallisten ja taloudellisten asemien pakotuksesta ja sentähdeh näiden asemien täytyy muuttua ennenkuin tarpeettoman kulutus lakkaa. Kulutusky-symyskin on välittömässä yhteydessä omistusoikeus-kumouksen kanssa. Olisi järjetöntä vaatia ihmisiä ot-tamaan käytäntöön asioita, jotka, suoraan sanoen, ovat mahdottomuuksia, ellei ensin ole vissää edellytyksiä. Ja sentähden kulutuskysymyksen käsittelyn on tyydyt-tävä olemaan valmistavaa laatua, joka kärjistyy etu-päässä yksilön talousopillisten käsitteiden kumoami-seen tai varmentamiseen.

kapitalismin vallitessa, on vaikeaa todistella esim. neljän tunnin työpäivää mahdolliseksi, joka kuitenkin jo nykyaikaisillakin koneilla tuottaen on mahdollinen, jos kulutus ohjataan tottelemaan sen oikeinta sääntöä, joka on tämä: Mitään, josta ei ole vastaavaa hyötyä, ei ole käytettävä. Sellaiseen joka ei ole tarpeellista ruumiimme hoitamiseen tai henkisten ominaisuuksiemme kehittämiseen on työvoiman kulutus tahallista oman lihan ja veren myyntiä*). Kapitalistisessa tuotantjärjestelmässä tuotetaan ja lasketaan kauppaan ääretön paljous tavaroita joita ei kukaan tarvitse, ja joista suuri osa ovat suorastaan vahingollisia kuluttajillensa. Ne tulevatkin kulutettua juuri sentähden, kun kapitalismi kasvattaa väärää kulutushalua. Kansantaloutta uudelleen järjestäessä, kun kaikkien ihmisten taloudellinen onnellistuttaminen on silmämääränä, on tarpeettomat ja vahingolliset työntuotteet hylättävä, niitä on lakattava valmistamasta. Mutta se ei voi tapahtua ellei kuluttajain maku muutu terveemmäksi ja enemmän järjen määräämäksi. Sillä, jos kulutuksen tarve kestää, löytyy kyllä keinoja joilla sitä tyydyttää, vaikkapa esim. laki kieltäisikin jonkun tuotannonhaaran jatkamisen. Muodot ja

*) Sillä kaikki mitä me käytämme on palkkiota työvoimastamme; ja jos käytämme sellaista, josta ei voi tulla täyttä korvausta siihen kulutetulle työvoimalle, on se luonnollisesti epäedullista kauppaa, jonka tappio jää meidän tilillemme kyllin tuntuvasti.

nimet vaan muuttuvat, mutta vaikutus kestää niinkauvan kun kaipuu elää*).

Kun ihmiset oppivat tajuamaan, että traditionien ja muotien tähden ei kannata uhrata yhdenkään tunnin työn tulosta ellei ne samalla ole hyödyllisiä, lakkaa satoja nykyisistä tuotannon haaroista. Kun järki voittaa tulevat ihmiset näkemään ettei ole vähintäkään hyötyä linnoituksesta, sotalaivoista, kanuunoista, sotajoukkojen ylläpidosta, väkijuomista, hautapatsaista, kalliista ruumisarkuista ynnä muista järjen mukaan tarpeettomuuksista. Lyhyesti sanoen: kun ihmiset hylkäävät ruumiille sekä hengelle tarjottavan rosakatavaran, joutuvat he sitä enemmän valmistamaan hyödyllistä ja tarvittavaa ja saavat tilaisuuden yhä korkeampiin nautintoihin, neron ja viisauden omistamiseen. Kun yksityisomistus ensin poistuu eivät ihmiset voi kauan pysyä niin tyhminä, että pitäisivät sotajoukkoja ja kokonaisia poliisiarmeijoita henkeä suojelemassa, kun ei enää ole omaisuutta mitä juojeluttaa. Kun kansakouluissa ruvetaan opettamaan, että jokaisen täytyy olla hyvä ja rehellinen ihminen ja tuntea että kaikille ihmisille kuuluu samanlaiset oikeudet ilman poikkeusta, kasvaa sukupolvet, jotka tietävät ettei ihmisestä paha lähde kastamalla nimeen isän pojan ja pyhän hengen eikä päivätyönsä päät-

*) Ainoastaan vapaasopimuksen laki voidaan edellyttää sitovaksi. Mutta semmoisen syntyminen todistaakin niiden kaipuiden poistuneen, joiden ilmenemistä vastaan sopimus on tehty.

tänyt ihmisruumis tarvitse siunausta maaksi muuttuakseen; kun erimmät ennakkoluulo traditioiden pysyväisestä pyhydestä on voitettu, kykenee ihmiskunta viskaamaan hartioiltaan yhden raskaimmista painajaisista, pappisluokan. Sotilaiden, porvarien ja pappien jälkeläiset saavat luvan yhtyä ihmiskunnan riemukulkueeseen, hyödyllisen työn armeijaan, vuorostaan lisäämään ihmisellisen työn ja neron mahtia, ihmiskunnan kulkiessa aina nautintorikkaampaan elämään.

II.

Millä tavalla kulutetaan? Usein puhutaan siitä kuinka välttämättömimmät elintarpeetkin ovat kalliita, vaikka työmiesten palkka onkin alhainen, ja niin ollen valmistuskustannukset tulevat halvaksi. Tähän tavarain kalleuteen on syynä väärällä tavalla jakaminen. Tavarat ovat halpoja ja tulevat halvemmiksi vaan kahdella ehdolla: koneiden parantamisella ja jaon oikeen järjestämisellä. Edellisestä ei ole niin suurta syytä valituksiin kapitalisminkaan vallitessa, mutta sitä enemmän jälkimäisestä. Se mitä työläiselle maksetaan palkkana yli siitä, mitä ruumis vaatii työkuuntoisena pysyäksään, riistetään häneltä monimutkaisen ja typerän tavarainjakojärjestelmän avulla, jonka järjestelmän on keksinyt ja kehittä-

nyt aina ja kaikkialla kapitalismin mukana ilmevä voitonhimo. Tosin ei tämä riistäminen tapahdu välittömästi yksistään tavarain valmistuttajan, kapitalistin, voitonhimon tähden, mutta perussyy on kuitenkin suur-omistajissa, ne kun ovat saattaneet välikädet asemaan, jossa heidän on pakko, elämisensä ehdolla, esiintyä suurimpana riistäjänä.

Tuottaja, työläinen, on pakoitettu laskemaan käsistään tavarain jonka on valmistanut, mitä monimutkaisimman kauppakeinottelun läpi ja myöskin ostamaan saman tavarain takaisin korkealla hinnalla, 60—70 prosentin korotuksella alkuperäisiin valmistuskustannuksiin, lähimmältä pikkukauppiaalta. Mitä vähittäisemmin hän on pakoitettu ostamaan, sitä suurempi on hänen maksettavansa voitto-osuus. Tehtailija, miljoona-osakeyhtiö, voipi tyytyä kymmenen, kahdeksan ja kuuden, jopa kolmen ja kahdenkin prosentin liikevoittoon, mutta tavallinen, keskinkertaisesti liikettä tekevä, tukkukauppa ottaa jo viidestätoista prosentista ylöspäin liikevoittoa ja pikkukauppiaas kiskoo aina kahdeksaankymmeneneen prosenttiin asti. Näiden liikevoiton ottajain eroitus riistäjänä on vaan siinä, että miljoonain korporatsioonit saavat määrätä itse liikevoittonsa suuruuden jotavastoin jälkimäiset, ja etenkin pikkukauppiaat, ovat pakoitettuja ottamaan suurimman voiton, tahtovatpa tahi ei. He ovat pakoitettuja kahdestakin syystä. Ensiksi. Heitä on niin paljon, ettei henkilökohtaiset tulot useinkaan nouse suuremmaksi kuin tavallisen työläisen. Toiseksi. He

eivät voi useita tavaralajia myydä halvemmalla yleistä käyttöhintaa*).

Pikkukauppias on pakoitettu ottamaan lyijykynistä, joiden sisäänostohinta on 45 ja 50 senttiä tusina, kymmenen senttiä kappaleelta, siis 170 prosentin vaiheille liikevoittoa. Piirakkapala (Pie) maksaa kuluttajalle tavallisessa halpahintaisessa ravintolassa viisi senttiä ja ravintoloitsijalle kaksi senttiä; taaskin 150 % voitto. Yleisimmin käytettävistä tavaroista, väkijuomia ja tupakkaa lukuunottamatta, otetaan suurin voitto kahvista ja leivästä; kahvista 35—50 % ja leivästä aina 80 % asti. Kuluttaja on pakoitettu, nälkäkuoleman uhalla, olemaan mitä törkeimmän kiskomisen alaisena; mitä pienempi suupala on hankittava sitä suurempi on maksettava voitto.

Tämä on väärällä tavalla kuluttamista. Voiton täytyy lakata syntymästä sillä välillä, kun tavara kulkee tuottajan kädestä suuhun. Kun voitto lakkaa on selvää, ettei voi olla eikä muodostukaan kokonaisia armeijoita tavarainvälittäjiä. Ja niin me taas tulemme samaan tärkeään seikkaan, kuin edelläkin: laumottain ihmisiä voipi siirtyä tuottajiksi hyödyllisen työn armeijaan.

Niin sanotut finanssi-ihmiset ja aina „tieteellisesti ajattelevat” taloudentutkijat huudahtavat: „Te tahdotte hävittää meidän korkealle kehittyneen kaupparjestelmämme, kumota meidän

*) Yleiseen tunnettu asia on, kuinka tukkukauppiat määräävät useille tavaroille ulosmyyntihinnan, joka jokaiseen vähittäismyyjän on otettava. Jos mieltä saada pitää niiden tavarain myyntioikeus.

mahtavan krediittilaitoksemme ja ajaa ihmisen jolla on suuri liikenero, ojankaivajaksi ja lannanvetäjäksi”. Se on totta. Sitä me tahdomme. Meillä on liiaksi paljon ylimysmielistä tieteellisyttä, joka huudollaan, tieteellisestä varmuudesta, on tukehduttanut ja koettaa vieläkin tukeuttaa kansan terveen järjen vaatimuksia. Missä on yhteiskunta jonka työväestö on saanut tilaisuuden nousta tehtaiden loasta ja hiljaa kiduttavasta turveorjuudesta kehittyneen kauppajärjestelmän avulla, ja mitä ovat maailman köyhät hyötäneet krediittilaitoksista? Ja sanottakoon sekin tässä: ettei „liikeneron” häviäminen ole mikään vahinko ihmisyydelle. Ihmiset, jotka ovat niin tottuneet johtoon etteivät voi neulaa hankkia ilman kahden kolmen „liikeneron” apua, ovat näkevinään ihmiskunnan haaksirikkoisena ajelehtivan heti, kun todellinen kansanvaltaisuus alkaa. Vaikka taloudellisen tasa-arvoisuuden yhteiskuntaa ei vielä millään kulttuurikansalla ole ollut, huutavat erityisten etujen suojelijat kansan kykenemättömydestä asioita järjestämään ja johtamaan. Mutta kansa tulee koettamaan, ja kun se saapi koettaa se myöskin onnistuu. Kun kansa saapi todellisen vallan, tulee se hylkäämään „liikenerojen” kehittämän monimutkaisen ja typerän kauppakoneiston ja laittamaan yksinkertaisen, helposti hoidettavan ja järjellisen tavarain jaon. Kansa ei voi aina kestää tietämättä sitä yksinkertaista asiaa, että täytyy olla ainakin yhtä helppoa syödä, kuin on tuottaakin ja valmistaa ruokatavaroita. — Tosiaankaan nykyään syöminen ei ole yhtä helppoa,

kuin ruokatavarain tuottaminen. Maanviljelijä myypi viljansa ja ostaa jauhoja pitkien matkojen päästä, kaupungista. Samoin on pukeutumisen laita. Amerikan Massachusettsin valtion kankurit kutovat tuhansia jaartia kangasta päivässä, mutta ovat pakoitettuja ostamaan pukunsa kauppiaalta, joka on ne valmiina ostanut Chigacosta, viidensadan mailin päässä Massachusettsista. Polttoaineita, rakennustarpeita, kaikkia lajia ruokatavaroita ja ylipäänsä kaikkea tarvittavaa kuletelaan edestakaisin liikevoiton kasvattamista varten tässä tyhmyyden järjestelmässä. Me voimme myöntää „tieteellisille” kunnian olla auktoriteetteja sen järjestelmän edelleen kehittämiseen. Mutta yksi asia on nyt jo varma, jonka „tieteellisetkin” vähäsen jokapäiväistä järkeä käyttämällä voivat huomata, ja se on se: että kansa ei voi koskaan niin typerää tavarain jakoa laittaa, kun se kerran laittamaan pääsee.

Tuotanto.

Puhuttuamme kulutuksesta ei meidän tuotantokysymyksessä enää tarvitse ottaa huomioon sitä: mitä tuotetaan, sillä sen määrää tarve, vaan ainoastaan sen: millä tavalla luotetaan. Kapitalistisen tuotantotavan suurin virhe on se: että se ei ole suhteellinen kulutuksen kanssa, se ei perustu minkäänlaisiin tilastotietoihin vuosittaisen

kulutuksen suuruudesta, vaan on siinä vallalla keinotekoisien markkinoiden mukaan tehtyihin ennakkolaskuihin luottaminen, josta epätasaisuus tuotannossa johtuu. Toisinaan tuotetaan tulisella kiireellä ja toisina aikoina ei tehdä juusi mitään. Tämä ei suinkaan ole sen syy, että kapitalistien puolelta niin tahdottaisiin, vaan on se pakkotila jonka juuret ovat yksinomistuksessa, niinkuin kaikkien muitenkin taloudellisten epäkohtien. Yksinomistus edellyttää aina voitonhimoa jolla ei ole rajoja minkään määrätyn omaisuuden saavutettua pysähtyä. Tästä johtuu, ettei kansan kulutus ja tuotantokyky voi olla suhteelliset. Kapitalistisessa tuotannossa ei oteta lukuun kansan kulutuskykeneväisyyttä, ennenkuin se on pakosts. Yksinä vuosina tuotetaan moninverroin enemmän kuin kansan taloudelliset edellytykset sallivat kuluttaa, josta johtuu että toisina vuosina ei voida tuottaa kuin nimeksi, jota tilaa kestää siksi, kun varastot ovat loppuun myyty*). Tuotantoa koskevat taloudelliset edellytykset ovat käyttöoikeuden laajuudessa, palkassa ja työpäivän pituudessa, etenkin jäikimäisessä. Työpäivän pituus, korkealle kehittyneiden koneiden aikana, on se perussyy, joka on synnyttänyt ja aina säännöllisesti lisää työttömäin lukua, jolla seikalla on kahdenlainen ehkäisevä vaikutus kulutukseen nähden. Se pitää aina suuren joukon ihmisiä kuluttamaan kykenemättömänä: ne joilla ei ole tilaisuutta

*) Jos mikään, niin juuri tämä todistaa kulutuksen rautaisesta laista tuotantoa hallitessa.

työntekoon ovat pakoitettuja tyytymään tarpeiden alimpaan määrään s. o. hengissä pysymisen ehtona tarvittaviin. Samalla he ovat pakoitettuja olemaan varaväkenä, joka on kapitalismin käytettävänä, jos työtätekevä osa vaatii parannuksia. Siis heidän olemassaolonsa ryysyköyhälistönä vaikuttaa heidän itsensä ja työtätekevään toveriensa pysymisen huonoina kuluttajina. Ja kun ei voida säännöllisesti kuluttaa, täytyy tuotannon myöskin olla epätasaista. Tuotannon, tullakseen säännölliseksi, täytyy suhtautua kulutuksen kanssa: työpäivän täytyy lyhetä ja työpalkan nousta tarpeita vastaavaksi.

On paljon puhuttu, ja etenkin kehitys- ja sovittepolitiikan puolelta siitä, kuinka työpalkka on säännöllisesti kohonnut kasvavan sivistyksen mukana. Mutta on unohdettu törkein, nim. se, että palkkaa saamattomain luku on lisääntynyt. Asteettaisten pikkuparannusten kiivaat puoltajat näyttävät meille yhä uudelleen ja uudelleen numeroita joiden pitäisi todistaa ihmisellisen työvoiman tuntuvasti hinnassa nousseen, mutta ei ole todistettu tärkeintä: kansallisen työvoiman yleishintaa, onko se noussut vai laskenut? Ei merkitse mitään, jos mekanikko A. saapi nyt korkeampaa palkkaa kun hänen edeltäjänsä viisikymmentä vuotta takaperin, kun mekanikko B. on samaan aikaan pakoitettu olemaan puolet aikoja joutilaana, mitään ansaitsemattomana. Ainoa kelpaava todistus on etsittävä siitä, onko tarjolla olevan kansallisen ihmistyövoiman yleinen ostosumma kohonnut, jonka kohoamisen täytyy voit-

taa työläisten lisääntymisprosentti, jos mieli todistaa ihmisellisen työvoiman hinnassa kohonneen. Yhdysvallat antavat tässä suhteessa lahjottoman todistuksen. Yhdysvallat ovat maa jossa suurien luonnonrikkauksien löydön kautta teollisuus on kehittynyt ja kasvanut nopeimmin ja suurimmaksi kuin missään muualla, ja niinollen on edullinen sille väitteelle, että ihmisellisen työvoiman hinta olisi kohonnut.

Lasku on hyvin yksinkertainen. Vuodesta 1850 vuoteen 1900 on kansan ihmisellisen työvoiman yleinen ostohinta kohonnut 100:lla prosentilla, siin henkilökohtaisesti katsottuna on työläisen palkka puolella noussut. Mutta kääntäkäämme taulua niin saamme nähhä asian todellisen puolen. Vuodesta 1850 vuoteen 1900 on työläisten luokkaan kuuluvain ihmisten luku lisääntynyt 132 prosentilla; koko kansan lisäys 138 %. Tosi-asiaksi jää, kun työläisten luku ja heidän yhteiset tulonsa otetaan huomioon, että työpalkka on laskenut viidessäkymmenessä vuodessa 32 %. Vuotena 1900 ostettiin Yhdysvaltojen ihmisellinen työvoima 5,815,000,000 dollarilla, siihen korkeamman luokan ammattilaisetkin, taiteilijat y. m. luettuna. Tämä summa jakautuu 287 dollarin vuosituloiksi henkilöä kohti työssä oleville. Mutta kun otetaan lukuun työttömätkin, s. o. koko työläisluokka, saadaan siitä ainoastaan sadan dollarin henkilökohtaiset vuositulot ja lopuksi tuo loistava summa 33,3 sentin päiväpalkka. Tämän rinnalla Yhdysvaltain hallituksen työtoimiston antama tieto 750—800 dollarin vuosituloista per-

hettä kohti jääpi palkkasuhdetilastojen irvikuvaksi.

Se seikka, että osa työväestä voipi nykyään hankkia enemmän ja parempia elämäntarpeita kun ennen, vaikka niin sanotun kansallisen työvoiman hinta ei olekaan kohonnut, perustuu juuri siihen, kun tuottajain luku, työläisten kokonaislukuun nähden, on suuresti vähentynyt. Säännölliset vuositulot joutuvat aina pienenevän prosentin osaksi; työtätekevään työläisten prosentti alenee säännöllisesti ja työttömäin kasvaa. Näin ollen vaikkapa palkka tunnille, päivälle tai vuodelle nopeastikin kohoaisi, ei se voi vaikuttaa yleisempää hyvinvointia työläisten kesken, kun palkkaa saamattomien luku on tuomittu kasvamaan parantuvien koneiden mukana.

Että työläisluokka voipi vielä säästyä joukkonälkäkuolemalta on mahdollista vaan rikkaan yhteiskunnan armosta. Yhteiskunta kykenee nyt pitämään hengissä kerjäläisiä, hulluja, orpoja, vaivaisia, varkaita ja erilaisia rikoksellisia sellaisen joukon, jota ei se ennen koskaan olisi voinut työttömänä elättää. Sitä mukaa kuin kapitalismi luo kurjuutta, lisääntyy vankiloita, hullujenhuoneita, sairaaloita ja kapitalismin ryöstämän yhteiskunnan paikkaajain armeliaisuuslaitoksia, joiden avulla koetetaan pitää hengissä työttömäin armeijaa.

Tuotannon järjestämisen ensi ehtona on, että se on säännöllisesti jatkuvaa ilman niinsanottuja teollisuuspuolia. Se on mahdollinen vaan sillä edellytyksellä, että kaikilla on oikeus kuluttaa,

joka taasen ei muuten toteunnu, kuin antamalla kaikille tilaisuuden olla tuottajia, s. o. lyhentämellä työpäivää niinpaljon, että kaikki työkykyiset ihmiset voidaan sijoittaa tuotantolaitoksen palvelukseen.

Työpäivän lyhentämiskysymys on kaikissa maissa vieläkin kapitalistien mielivallassa. Ne lakisäädökset mitä siihen suuntaan on tehty ovat kerrassaan riittämättömiä palauttamaan parantuneiden koneiden ulostyöntämää työlaislaumaa takaisin tuotannon armeijaan, samoin ne lyhennykset työpäivässä mitä ammattijärjestöt ovat voittaneet, eivät ole voineet vähentää työttömäin lukua. Työpäivän lyhentämisen täytyy tulla riippuvaksi koneellisesta kehityksestä ja ihmisten tunnetuista kulutustarpeista ja ainoastaan niistä. Jokaista koneenparannusta täytyy seurata suhteellinen lyhennys työajassa, muuten ei ole mahdollinen pitää kaikkia työkykyisiä ihmisiä tuottajina.

Kun työpäivä lyhennetään sitä mukaa kuin yleinen tuottokyky kasvaa, kuljemme me aivan luonnollista ja järjenmukaista tietä ihmiskuunnan onnellisuuteen ja persoonallisen vapauden aikaan. Kaikkien ihmisten elämän-onni ei ole mikään utukuva vaikka meille sitä kuinka „tieteellisesti” uskoteltaisiin. Meillä on varmat ja pettämättömät takeet ihmisten taloudellisesta onnellistuttamisesta kulutus- ja tuotantokysymyksessä — kun enemmistö saadaan tietoisiksi siitä kuinka ne ovat järjestettävät. Me emme aja virvatulta, joka sammuu silloin kun luulemme sen tavoitaneemme!

Kapitalismi on meille antanut riittäviä todistuksia siitä mitä nykyaikaisilla tuotantovälikappaleilla kyetään aikaansaamaan. Vaikka kapitalistinen tuotantotapa ei sallikaan tuotannonvälikappaleiden käyttöä koko niiden mahdissa, on se kuitenkin voinut näyttää todellisia ilmeitä valmistuksen paljouteen ja tavarain hinnan alenemiseen nähden, vaikka hintain aleneminen voidaan selvemmin havaita vaan niillä aloilla joilla kiihkeä kansainvälinen kilpailu on käynnissä. Tuhansia miljoonia omistaviin syndikaatteihin kuuluvat tuotantolaitokset, jotka ovat anastaneet valta-asetat kansainvälisessä kaupassa, voivat myydä tuotteitaan uskomattoman halvalla; niin halvalla ettei sitä parikymmentä vuotta sitte olisi voitu mitenkään todeksi myöntää. Yhdysvaltain „terästrusti”, joka valmistuttaa ja myypi $\frac{1}{3}$ osan koko maailmassa tarvittavasta teräksestä, myypi terästä kolmellaneljännesosalla senttiä naulan ja suuremmissa tukkukaupoissa vieläkin halvemmalla, sensijaan, kun se vielä v. 1870 maksoi kuudesta seitsemään senttiin naula. Eikä suinkaan tässä huimaavassa hinnanalenuksessa kapitalismin voitto ole hävinnyt koskapa samainen „terästrusti” v. 1905 jakoi osakkailleen liikevoittoa 119,787,658 dollaria*).

*) Trustin palveluksessa oli tänä aikana 180,000 henkeä. Siis ylijäämä 665 dollaria 49 senttiä vuodessa jokaista trustin palveluksessa olevaa työläistä kohti. Mutta työläiseltä anastettu osa tekee vieläkin enemmän, kun otetaan lukuun työläisten viettämät vapaa-päivät ja sairaussuhteet jotka tämänlaatuisissa tuotantolaitoksissa ovat hyvin suuret.

Kapitalistinen suurtuotanto ja siitä johtunut hintojen alennus opettaa siis meille, että tuotantoa on harjoitettava jättiläismuodossa. Mitä suurempi on tuotantolaitos sitä useammalla prosentilla kasvaa tuottokyky jokaista siinä työskentevää henkilöä kohti, josta on seurauksena hinnanalennus, kuluttajan etu. Näin me vihdoin tulemme siihen, että ihmisten on helppoa tuottaa sekä kuluttaa, ja ennen kaikkea „yhdä helppoa syödä kuin tuottaakin”.

Kun tuotanto uudelleen järjestetään, yhteiskunnallisen omistusoikeuden pohjalle, todella tyydyttämään kansan tarpeita, tulemme me näkemään tuottokykyisyyden lisääntymään sellaisella vauhdilla, jota ei kapitalistinen suurtuotantokaan kykene kuvaamaan. Ihmisnero on jo alistanut luonnonvoimia palvelukseensa niin paljon, että tuotannossa ei enää tarvitse olla kysymystä lihasvoimain paljoudesta, vaan ainoastaan älystä, nerosta ja koneita ohjaavista käsistä. Jos terve työkykyinen mies saapi palan hedelmällistä maata, niin ennenpitkää hän, ilman suurempia tuotannonvälikappaleitakin, lihasvoimansa avulla rupeaa siitä saamaan välttämättömät elintarpeensa. Mutta nyt meillä on jo voimaa moninkerroin enemmän, kuin yhden ihmisen lihasvoima ihmistä kohti. Yksistään höyryvoimaa on suurimmissa teollisuusmaissa Amerikassa ja Englannissa, edellisessä 325 ja jälkimmäisessä 442 hevosvoimaa jokaista sataa asukasta kohti. Tämä tekee Englannissa 4,24 ja Amerikassa 3,25 hevosvoimaa jokaista asukasta kohti. Muuttamalla ne ihmisvoi-

miksi*) saamme kysymyksen jokaiselle tajuttavaksi kun sanomme, että Englannissa on jokaisella ihmisellä hyöryvoimassa 57 vahvimillaan olevaa miestä palveluksessa ja Amerikassa 42. Siis Amerikassa käytetään höyryvoimaa 171,13 kertaa niinpaljon kuin vilkkaimpana liikeaikana käytettävä ihmisvoima on. Kun vielä otetaan huomioon monet muut käyttövoimat, joita teollisuuden palveluksessa käytetään, niin huomaamme kuinka arvaamattoman suuri ihmiskunnan onnellisuus on kätkeyty kapitalismin lukkojen taakse. Eikä luonnonvoimien alistaminen ja niiden erilaisiin tarkoituksiin soveltaminen ole pysähtynyt, päinvastoin, se saapi oikean vauhtinsa vasta silloin kun koko kansallinen nero pääsee toimimaan — kun omaisuuden anastaminen yksityisiltä yhteiskunnalle on tapahtunut. Se on ensi ehto. Me olemme omaisuuden muodostaneet, siis ottakaamme se myöskin!

*

Toinen tuotantokysymyksen tärkeimpiä puolia on: kilpailun lakkauttaminen kaupassa, josta johtuu kilpailua tuotannossa, joka vaikuttaa epäedullisesti yksityisen työläisen suhteeseen toiseen työläiseen. Nykyinen teollisuuskilpailu ei tosin enää ole luonteeltaan persoonallista laatua kapitalistiin nähden. Suurtuotantoa hallitsevat kapitalistit ovat huomanneet kilpailusta johtuvan vaa-

*) Hevosvoimaan lasketaan 18 miesvoimaa.

ran ja sentähden liittyneet yhteen yhteisen johdon alle, mutta sensijaan on kansainvälinen kilpailu saanut sitä enemmän jalansijaa; ja kansainvälinen kilpailu on työläisille yhtä epäedullista — jollei pahempaakin, kuin kotimainen kilpailu. Kansainvälisen kilpailun tuki on yleisen mielipiteen luulossa: että jonkun maan tuotantolaitos, kapitalistisellakin kannalla ollessaan kykenee valmistamaan enemmän kuin maassa tarvitaan — jonka opin kapitalismi on saarnannut hyvällä menestyksellä — ja ylijäämällä on, kapitalismin mukaan, oikeus kilpailla ulkomaalaisilla markkinoilla. Semmoisesta sanotaan olevan hyötyä kilpailussa voittavalle maalle, hyötyä ja kunniaa. Kansainvälisen kilpailun hyöty ei kuitenkaan voi mitenkään tulla työläisten osaksi siirtolaisuuden ja vapaan työsopimuksen ollessa vallalla, vaan tulee se ehdottomasti ja ainoastaan kapitalistin kukkaroon. Jos minkään maan, niin Amerikan Yhdysvaltojen kapitalistit ovat olleet ylpeitä voitostaan kansainvälisillä markkinoilla viime vuosina. Yhdysvaltojen kansalle on saarnattu, kuinka jokaiselle työläisellekin on edullista Yhdysvaltain teollisuutta suojeleva tulli; se kun estää europalaisen tavaran pääsemästä amerikalaisille markkinoille. Mutta ne jotka tuntevat amerikalaisen „trustien” suojelustullin turvissa harjoitettavan kotimaisen huijauksen, tietävät, että jos mikään maa, niin juuri Amerikan Yhdysvallat tarvitseisivat vientitullin useihin tuotteisiin nähden. Ylipäänsä se väite, että tavaroita valmistettaisiin yli kansan tarpeen, on kaikkea perustelua vailla. Jos

sanotaan: jossain maassa valmistetaan yli kansan ostokyvyn, niin se on paikallaan. Mutta ostokyky ja tarve eivät ole samoja asioita, niinkuin enemminkin on osoitettu työläisten palkkatilastolla. Kapitalistien tuotantolaitos ei missään maassa valmistaa yli tarpeen eikä kykenekään valmistamaan. Sillä joukolla, joka saapi armon olla säännöllisiä tuottajia, ei voida tuottaa tarpeeksiakaan puhumattakaan yli tarpeen tuottamisesta. Jos jotain lajia olisi kaikille tarpeeksi puuttuu kuitenkin toisia, — tuotannossa vallitsevan epäsäännöllisyyden tähden — eikä yhtäkään, välttämättömistä tarpeistakaan, ole vielä kertaakaan ollut. Puhe yli tarpeen tuottamisesta on eksytysjuttu, jota uskovat vaan ne, jotka eivät kiintyneiden käsitteensä tähden voi nähdä eikä kuulla, että keskellä ylistettyä ja paljon tuottavaa yhteiskuntaa löytyy miljoonittain ihmisiä joilla ei ole — leipäpalasta alkaen — mitään tarpeeksi.

Onko sitte totta että kansainvälinen kilpailu on hyödyksi siinä voittavalle kansalle? Eikö siirtolaisuuden historia Amerikasta todista päinvastoin? Sitä mukaa kuin amerikalainen teollisuus on voittanut valta-asemaa maailman markkinoilla on siirtolaisuus Amerikkaan lisääntynyt. Lisääntyminen ei ole tapahtunut yksistään siitä syystä, että Amerikassa on laajoja maa-alueita kodin etsijöille tarjolla, sillä harva siirtolainen kykenee maanviljelijäksi heti maahan tultuansa, kun puuttuu varoja tuotannonvälikappaleiden hankkimiseen, — ja helpommin viljeltävät maat ovat jo Amerikassakin kapitalistien hallussa keinottelun

alaisena — vaan sentähden kun työläiset ovat kiinnitettyjä tuotannonvälikappaleisiin ja ovat pakoitettuja kulkemaan sinne missä milloinkin tuotannonvälikappaleita parhaiten käytetään; kahdennenkymmenennen vuosisadan työläiset ovat pakotettuja kulkemaan suurimpia teollisuuskeskuksia kohti vaikka ne sijaitseisivat pohjoisnavalla. Juuri se seikka, että tuotannonvälikappaleet hallitsevat työläisiä, tekee loruksi koko jutun kansainvälisen kilpailun voitoista. Kun amerikalainen kapitalismi voittaa kilpailussa englantilaisen ja saksalaisen kapitalismin merkitsee se, että englantilaiset ja saksalaiset työläiset ovat pakoitettuja muuttamaan Amerikkaan kilpailemaan siellä ennestään olevien työläisten kanssa — ja sillähän ei liene suurta väliä missä näistä maista saapi työvoimansa, älynsä ja neronsa alimpaan hintaan myydä. Poliitilliset vaikuttimetkaan ei näiden maiden välillä voi siirtolaisuutta edistää, joten määrääväksi laiksi jääpi vaan kapitalismin käsissä muuttleva maailman teollisuuden keskus, joka on magnettivuori kaikkien maiden työläisille.

Kapitalismi huudahtaa: teollisesti kehittyvät maat Kiina, Japani y. m., sinne vienti on kuitenkin suoranaisten voitto! Mutta amerikalainen työmies katsoo karsaasti europalaista palkanpolkijaa, mutta kiinalaiselle ja japanilaiselle, joista lännen valtioissa on tullut oikea maanvaiva, ei hän voi koskaan anteeksi antaa heidän Amerikkaan siirtymistään; sillä heidän kanssaan on mahdoton kilpailla, he kun tyytyvät ko-

vin vähään elämäntarpeissa ja siis palkassakin. Vielä kerran: Kansainvälinen kilpailu ei voi mitenkään olla hyödyksi työväelle, kun kaikkien maiden työläiset otetaan lukuun. Kansainvälisen kilpailun perusajatukset ovat väärät, niinkuin ylipäänsä kaiken kilpailun, jonka tarkoituksena on hankkia taloudellisia etuja toisten kustannuksella. Ensiksi se olettaa olevan ylituotantoa, jota todellisuudessa ei ole, toiseksi se tahtoo, että tuolla näennäisellä ylijäämällä on käytävä ankaraa sotaa toisien maiden tuotantoa vastaan, joka merkitsee puutetta, kurjuutta ja siirtolaisuutta työläisille siinä maassa joka kilpailussa tulee voitetuksi, ja kolmanneksi se olettaa teollisesti kehittymättömiin maihin viennin olevan varmaa voittoa, joka ajatus on väärä, sillä juuri niistä maista siirtyneet työläiset ovat pahimpia palkanalentajia teollisuusmaissa. Sitäpaitsi, viimeinen oletus on vaan hetkellinen laskuvirhe, vaikka se olisi tottakin. Yhdessä vuosikymmenessä voi esim. Kiina ja Japani kehittyä teollisuusmaiksi, jotka kykenevät maksamaan velkansa Euroopalle ja Amerikalle ylituotannollaan. Jos niin kävisi olisi Europan ja Amerikan kapitalistien lakattava puhumaasta ylituotannostaan ja työläiset saisivat kunnian alkaa siirtymisen kaukaiseen itään — kansainvaellus saisi tehdä ympärikäännöksensä. Mutta onneksi on meillä sosialismi joka on tullut väliin eikä tule laskemaan asioita niin pitkälle. Nykyinen kansainvälinen kilpailu voi edistää vaan

eri maiden kapitalistien yhteen liittymistä, eikä voi missään maassa parantaa työväenluokan taloudellista asemaa. Yhä uudelleen todistuu vaan se, että kapitalismin edut ovat samat. Ja työläisten on niistä kärsittävä kaikissa maissa, olipa sitte maailman tuotannonpäähallinto missä maassa tahansa.

Kansainvälisen kauppakilpailun avulla voidaan lamauttaa jonkun maan teollisuus, vieläpä vahingoittaa yleistä sivistystäkin. Ja ainoastaan sen avulla voidaan siirtää kansan parhaita pääomaa ihmisvoimaa ja neroa maasta toiseen niin kauan kun kilpailevien maiden työläiset eivät ole täysin selvillä omistavain ja itsensä luokkaiduista.

Kun kansan suuri enemmistö anastaa itselleen kulutusoikeuden tulee se samalla määräämään, taikka oikeammin vapaaehtoisesti ottamaan jokaiselle kuuluvan velvollisuuden, olla tuottajana. Ja silloin meillä on tosikansallinen tuotantolaitos. Siinä eivät työläiset kilpaile keskenänsä sitä varten, että saisivat tavarain hinnan nousemaan tai laskemaan toisella puolella maapalloa olevassa pörssissä, että heidän valmistamansa tavarat myydään ulkomailla huokeampaan hintaan kuin heidän työpaikkansa vierellä olevassa puodissa.

Ihmiset tulevat näkemään, mitä vaikuttavat tehtaiden laatu ja suurien teollisuuskeskusten kokoonpano sairaus- ja kuolemasuhteisiin*). So-

*) Useissa nykyaikaisissa tuotantolaitoksissa työskenteleväin kesken on kuolemaprosentti syntymäprosenttia suurempi. Olen itse käynyt useissa kymmenissä

sialismin rakentamisessa tehtaissa riittää ilmaa ja niitä kannattaa pitää puhtaana. Yhteiskunnan puolelta huolehdittava terveydenhoito tulee pitämään huolta siitä, ettei yksikään keuhkotautia sairastava työläinen saa olla tartuttajana sadoille ja tuhansille työtovereilleen, niinkuin nykyään on laita tehtaissa. Me tulemme löytämään maata kylliksi, ettemme tarvitse sijoittaa koko maan tehdaslaitoksia muutaman neliömailin alalle kymmenkertaisina rakennuksina. Meillä tulee olemaan riittävästi vapaita kulkuneuvoja jotka kulettavat työläiset lepoetkiänsä viettämään ulos tehtaiden välialista, joissa he nyt ovat pakoitettuja lepoetkinäkin nääntymään.

Sosialistisen yhteiskunnan tuotantolaitoksissa ei synny ylituotantoa, ei valmisteta yli tarpeen vaikka voitaisikin, sillä semmoinen on ehdottomasti vahingoksi. Jos olisi mahdollista saada tilastoja niistä kustannuksista mitä kapitalistisessa yhteiskunnassa suoritetaan niinsanotun ylituotannon säilyttämiseen ja suojelemiseen, ja kuinka paljon tarpeellisia tavaroita häviää pilaantumisen kautta*) saataisiin siitä melkoinen lisäys tavarain hintaan, joka on kuluttajain suoritettava.

Epäilijät ja hyvänluontoiset nahjuhtelijat sanovat: voiko sosialismi tosiaankin panna kaikki

Amerikan teollisuuskeskusten tehtaissa ja ainoastaan yhdessä olen tavannut erityiset pesu- ja pukuhuoneet ja siedettävän puhtauden ja ilmapaihdon työasastoissa.

*) V. 1905 ilmoittaa New Yorkin terveyslautakunta hävittäneensä pilaantuneita elintarpeita noin 12 miljoonan dollarin arvosta.

lupaamansa parannukset toimeen yhteiskunnassa? Se voipi ja vielä paljon enemmänkin kuin kukaan sosialistisen taloudentutkija on koskaan luvannutkaan. Vaikka kapitalismin johtamalla tuotantojärjestelmällä ei voidakaan kansan tarpeita tyydyttää, ei se todista ettei sitä sosialismin voitettua voitaisi. Sillä meidän perusteemme ovat toiset kuin kapitalismin. Me lähdemme taloudellisesta vallankumouksesta ja annamme sen kumouksen jatkaa kaikilla aloilla, mielivaltaisesti sitä pysäyttelemättä. Meidän ensiehtomme on kaikkien työkykyisten asettaminen työn armeijaan ja myöskin työhön. Tällä toimenpiteellä lisäämme me tuottajien lukua vähintään 90 % vaikka emme käytä työssä kuin 18 vuotta vanhempia eikä yli 45 vanhoja. Jos jatkaisimme kapitalismin harjoittamaa tunnottomuutta ja laskisimme työntekovelvollisuuden alkavan 10 vuoden vanhasta ja kestävän haudan partaalle, olisi lisäys työarmeijaan 150 %. Meidän palveluksessamme olevat luonnonvoimat ja sosialismin voittaessa hyödyllisen tuotannon palvelukseen siirtyvä ihmisneron paljous takaavat meille ei ainoastaan „parannuksia”, vaan perinpohjin muuttuneen yhteiskuntatalouden.

Palkkatyö ja kommuni.

Lähinnä kulutus- ja tuotantokysymystä on palkkakysymys. Kulloinkin vallitseva käsite palkan suuruudesta ja jakaantumisesta erilaisilla aloilla työskentelevien kesken on määrääjä: kuinka paljon kullakin on oikeus kuluttaa.

Edellä on osotettu mitenkä palkka jakaantuu: vähemmän tekeväälle korkein palkka ja päinvastoin, on kapitalistisen palkkajärjestelmän laki. Siitä summasta, jolla kapitalismi ostaa koko kansallisen työvoiman, tulee yksilön osalle niin niukasti, ettei sillä mitenkään voida tarpeita tyydyttää. Parhaassakin tapauksessa saapi työläinen vaan niin paljo, että kestää työkuutoisena.

Se seikka, että yleinen riistäminen vallitsee, on pannut kaikki niin sanotut edistyspuolueet ratkaisemaan palkkakysymystä onnellisella tavalla. Kunkin puolueen ehdottamat keinot ja niiden käytäntöönpanomuodot ovat luonnollisesti erilaisia riippuen puolueen taloudellisesta ja poliittisesta asemasta. Yhteistä kuitenkin on kaikilla porvarillisilla uudistuspuolueilla ollut se, että ne ovat tahtoneet ja tahtovat palkkakysymyksen ratkaista yksilöllisen kyvyn mukaan. Eikä ainoastaan por-

varilliset uudistuspuolueet, vaan myöskin kollektivisuutta ajavat sosialidemokraatit ovat hyväksyneet yksilön kykyyn perustuvan palkkajärjestelmän, vaikkakin laajenmassa merkityksessä, kuin kunnallis- ja valtiokapitalismia puoltavat uudistuspuolueet. Mutta olkoonpa yksilölliseen kykyyn perustuvan palkkajärjestelmän teoria ahtaampi tai laajempi, on se kuitenkin väärä ja johtuu omistusoikeudellisiin vaikeuksiin — yksilöllisiin ja ryhmäkunnallisiin etuihin. Palkkakysymystä ei voida tyydyttävästi ratkaista niinkauvan kuin lähtökohtana pidetään yksilön tuotantokykyä ja hänen jakamatonta oikeuttaan tuotettuun nähden. Ainoastaan tinkimätön kommuni taloudessa voi palkkakysymyksen kaikkia tyydyttävästi ratkaista.

Marxin lausetta: „Työntekijöille täysi työnsä tulos”, ovat toiset kollektivistit käyttäneet hyväkseen ja väittäneet Marxin olleen kollektivistin. Sen kyllä myönnämme, mutta se ei estä meitä tarkastamasta niitä tulkitsemistapoja joita Marxin lauseeseen nähden käytetään.

Keskellä kapitalismin kaikki nielevää pyörrettä, jossa enemmistö jääpi mitättömän pienelle palkalle ja suuri osa kokonaan ilman, tuntuu todellakin lohduttavalta kuulla luvattavan „jokaiselle työnsä tulos”. Se on itsessään vastakohta nykyiselle palkanmaksumuodolle, mutta jos sitä tulkitaan yksilöllisessä tai ryhmäkunnallisessa merkityksessä jääpi se puhtaasti individualiseksi ajatukseksi. Se voipi tuntua houkuttelevalta vaan niinkauvan, kuin nykyinen niinsanottu jouk-

konälkäkuoleman estäminen on palkan perusteenä. Mutta eri asia on tuleeko se tyydyttämään omistusoikeusvallankumouksen tapahduttua. Rehellisesti sanoen: se ei voi tyydyttää enemmistöä. Se ajatus on individualinen ja käytännössä johtaa se individualismiin, jos sitä yksilön tai ryhmäkunnan eduksi tulkitaan. Vaikka tämä individualismi ensialussa saakin omaisuutta tasaavan luonteen, sentähden kun kaikille tulee tilaisuus palkan nauttimiseen, täytyy sen kuitenkin hetimiten palautua entiseen, omaisuutta epätasaisesti kokoavaan muotoonsa. Siis me emme voi puoltaa palkan perusteeksi yksilöllistä tuottokykyä, joka takaa vaan yksilön tai ryhmäkunnan edun. Tarkemmin tutkimalla omistusoikeuden eri muotoja ja niitä kansantalouden periajatuksia jotka vaan voivat opin taloudellisesta tasa-arvoisuudesta toteuttaa, ja sen tasa-arvoisuuden loukkaamattomana säilyttää, täytyy meidän Marxin lauseelle: „Työntekijöille täysi työnsä tulos”, tunnustaa kosmopoliittinen merkitys ja sen mukaan sitä tulkita*)

Yksilöllisesti tulkittuna merkitsee se, että jokainen tuottaja saapi tinkimättä kaikki sen jonka hän on työllänsä tuottanut. Tämä tulkitsemistapa

*) Siinä merkityksessä on todennäköisesti Marx itsekin lauseensa käsittänyt. On joksikin vaikea sulattaa sitä oppia, että tuo etevä taloustieteilijä olisi tehnyt niin suuren perusvirheen, että olisi laskenut palkan perustaksi yksilön tuottokyvyn. Hänen maailmaa vapistuttavana huutona kaikuva kehoituksensa: „Maailman työläiset liittykää yhteen” esittää häntä pikemmin kosmopolittisena kommunistina kuin kollektivistina.

on liian likellä kapitalismin saarnaamaa vapaan-
yritteliäisyyden oppia ja käytännössä johtaa se ka-
pitalismiin. Poikkeusneron, keksintöjen y. m.
avulla voipi yksilön työntulos — hetkellisesti kat-
sottuna — nousta niin suureksi, että sen saatua
syntyy pakosta yksityisomaisuutta. Edelleen, sa-
manlaisten suhteiden vallitessa voipi saatu omai-
suus kasvaa ja muodostaa sukuomaisuuden, jos
yhä pidetään kiinni samasta ajatuksesta: jokai-
selle oikous työnsä tuloksiin.

Talouskommunin vastustajat huudahtavat:
Suhteellinen, tulojen mukaan nouseva veroitus *).
Suoraan sanoen me täydellistä omistusoikeusku-
mousta ajavat ihmiset pidämme lapsenpelinä koko
veroitusta. Sen mukaan kuin nykyiset parla-
menttiteoreetikot ovat sitä esittäneet, on se epä-
onnistunut keino omaisuutta hallita vissien vaiku-
tusrajojen sisällä, eikä näytä mitään mahdolli-

*) Tämä veroitusjärjestelmä tunnetaan yleisesti
nimellä: Progressiivinen veroitus, ja on sen tarkoituk-
sena vapauttaa alimman palkka-asteen nauttijat suu-
rista verotaakoista, jonka alaiseksi he joutuvat niinsa-
notun dekressiivisen veroitusjärjestelmän vallitessa, si-
ten, että ne yhteiskuunalliset menot jotka veroituksen
avulla hankitaan, otetaan etupäässä niiltä, joilla on
korkeammat tulot. Siis tämän veroituksen tarkoituk-
sena on: olla suhteellinen tulojen kanssa. Kuitenkaan
ei tätä veroitusteoriaa ole vielä sanottavasti ulotettu yli
sadantuhannen vuositulojen, joten nykyiset suuret mil-
joonaomaisuudet eivät mitenkään kärsi suurempaa ra-
situsta progressiivisestakaan veroituksesta. Tämän ve-
roitusteorian kehittämistä omaisuutta hallitsevaksi
mahdiksi puhumme luvussa: itseomistusoikeudet.

suutta yksityisomaisuuden poistamiseen lopullisesti, puhumattakaan siitä ettei sitä silloin enää tarvita kun omaisuuden anastus tavalla tai toisella on jo tapahtunut. Me pidämme eistyvän veroituksen yhtenä parlamenttaarisen taistelun keinona, mutta kun emme voi antaa sosialidemokratien parlamenttaariselle toiminnalle arvoa, ellei se tarkoita talouskommunin toteuttamista, niin on selvää ettei näitä keinoja enää tarvita silloin kun ne ovat tehtävänsä tehneet. Päinvastoin me näemme, että kommunia, jos se syntyisikin, on mahdoton ylläpitää porvarillisilla tai kollektivistisillä omaisuuden hallitsemiskeinoilla. Meidän mielestämme ainoa oikea ja johdonmukainen keino kommunin säilyttämiseksi on: estää hetkellistä kääntä omaisuutta syntymästä. Se keino taas yksinkertaisesti on: että tuottajalle ei koskaan makseta hänen tuottokykynsä vaan tarpeensa mukaan. Toisin sanoen palkan määrää yhteiskunnallinen maksukykyisyys. Meistä näyttää suorastaan vääryydeltä tulkita Marxin lause yksilöllisessä merkityksessä. Ei tarvitse olla suurtakaan talousfilosofian tuntemista kun huomaa, että sellainen tulkitseminen ei ole edullinen suurelle enemmistölle, ja että se johtaa voittamattomiin laskuvaikeuksiin.

Ryhmäetuja turvaavan luonteen saapi edellmainittu lause silloin kun siirrytään työnjakoon ja ruvetaan sitä tulkitsemaan ammattitaidon ja vastuuvollisuuden mukaan. Korkeamman luokan ammattilaiset ja paraimmilla koneilla työ-

kentelevät saavat verrattain helposti, lyhyellä työajalla ne tulokset ja enemmänkin kuin alemmissa ammateissa ja vähemmän kehitetyillä koneilla pitkiäkin työpäiviä tehden saadaan. Tämän mukaan me saamme heti ratkaistavaksemme kysymyksen: täytyykö velvollisuuksien ja oikeuksien vastata toisiansa niin, että yksilö on aina velvoitettu tuottamaan niin paljon, kuin hän tahtoo kuluttaa? Jos niin olisi, täytyisi vähemmän tuottavissa ammateissa ja huonommilla koneilla työskentelevien tehdä pitempiä työpäiviä saadakseen samat oikeudet kuluttaa, kuin enemmän tuottavissa ammateissa ja paremilla koneilla työskentelevät. Mutta sellainen järjestys tekisi vaan yhteiskunnasta ankarista ankarimman kunitusvankilan, jolla ei olisi kapitalismiin nähden muuta eroa, kuin se että kaikilla olisi oikeus lukea itsensä työskenteleväksi orjaksi sensijaan kun kapitalistin aikana suuri osa on saanut olla vapaina kerjäläisinä. Tarvitsee vaan muistaa se tosiasia, että ihmiset eivät pyri työhön, mutta nautintoon. Jo oletus siitä, että ihmisten pitäisi hankkia samanlaiset nautinto-oikeudet erilaisilla velvollisuuksilla, tekee tasa-arvoisuusopin naurettavaksi. Työpäivän määrääjänä eri ammattien välillä ei saa olla tuottokykyisyys, vaan työn rasittavuus. Se seikka, että korkeamman luokan ammateihin tarvitaan useampien vuosien alkuopinnoita ennenkuin voidaan ruveta ammatissa työskentelemään, ei saa oikeuttaa lyhempää työpäivää. Oppi ja oppinoiden välikappaleet ovat kansallista omaisuutta, joiden käyttämisestä opettelijan ei tarvitse

maksaa. Opettelija on työläinen kuten kaikki muutkin ja saapi aivo- sekä käsivoimainsa työstä korvauksen, s. o. elämäntarpeet, eikä siis yhteiskunta ole hänelle mitään velkaa jonka nojalla hänelle etuoikeuksia ammattitaitoiseksi tultuaan kuuluisi — päinvastoin yhteiskunta on häneltä saamista kaiken sen mitä hän myöhemmän elämänsä aikana tuottaa yli omien tarpeitensa. Me emme näe mitään mahdollisuutta ratkaista työajan pituutta tuottokyvyn mukaan eikä siis palkkaakaan voida määrätä työajan perusteella*). Yhteiskunnallisen tarpeen kyllä tulee määrätä työajan pituus, mutta sen taas ei tarvitse tapahtua yksilön eikä ryhmäkunnan rasittamisen kustannuksella. Johdonmukaisina ollen voimme me asettaa ainoastaan varman lain: Ei oikeuksia ilman velvollisuuksia sille joka kykenee velvollisuuksia suorittamaan, sensijaan kun ennen on jyrkästi sanottu: „Ei oikeuksia ilman velvollisuuksia”. Ja meidän käsitteemme velvollisuudesta merkitsee vaan sitä, että jokaisen on suoritettava velvollisuuksia kykynsä mukaan**).

*) Useimpien maiden sosialisteissa onkin jo yleisesti vakaantunut se ajatus, että työaika on laskettava rasituksen s. o. työn laadun mukaan. Vähemmän rasittavissa töissä tehdään pitempi aika ja päinvastoin.

***) Ei suinkaan sitä, jos mies käsivoimillaan nostaa puolta enemmän kuin toinen mies, niin jälkimäisellä ei ole oikeutta yhtä hyvään päivälliseen, niinkuin eräs pappi kerran koetti minulle selittää vastustaessaan oppia talouskommunistia.

Ammattitaitoon ja vastuuvollisuuteen perustuva palkanmääräys on väärä. Vanhempi ammattikunnallinen liike on sen hyväksynyt ja on se sen hengen mukaista, mutta se ei ole laajojen kansanainesten taloudellisen onnen mukaista. Ammatillinen liike, joka ei hyväksy sosialdemokratian kumouksellista luonnetta, muodostaa ryhmäkunnat joissa ammattitaito ja vastuuvollisuus ovat pohjasäveleinä palkkakysymystä käsiteltäessä. Se on jo kasvattanut ja tahtoo edelleenkin kasvattaa työnaatelina tavallisia, yksinkertaisia työläisiä. Toisin sanoen: ammatilliseen henki käytännössä on se, että korkeamman ja alemman luokan ammattilaiset täytyy erottaa näöstäkin — joka onkin totta ammattitaitoon perustuvan palkan mukaan*). Tämän palkkaperusteen mukaan voidaan hyvästi erottaa puvun y. m. suhteen kadunlakaisija koneenrakentajasta ja vielä paremmin lääkäri, taiteilija tai mikä korkeamman luokan ammattilainen tahansa alemman luokan ammattilaisesta.

Ammattitaidon etuoikeudet palkkaan nähden edellyttävät, että todella tiedetään missä määrin tehty työ on hyödyllisempää ja arvok-

*] Tähän ei suinkaan tarvitse sekoittaa kaikkia ammatillisia järjestöitä. Tarkoitetaan vaan jo vanhentuneita ammatillisia järjestöjä, niinkuin amerikalaisia ammatti-unioita jotka ovat suorastaan ylimys-henkisiä, ja ovat porvariston ohjaamain miesten johdettavia. Uudemmat niinsanotut „industriali-uniot” ovat perustetut luokkataistelun katsomukselle ja toimivat yhdessä sosialdemokratisen puolueen kanssa.

kaampaa jotain toista työtä. Sen tietäminen taas ei ole niinkään helppoa. Tarvitaan laskuja tehdyn työn vaihtoarvosta, ennen tehdyistä valmistuksista, jotka ovat tehneet mahdolliseksi työn suorittamisen jossain määrättyssä ajassa, koneiden kulumisesta, tulevaisuuden arvosta j. n. e. Sanalla sanoen: tarvitaan paljon sellaista josta ei olisi vänintäkään hyötyä. Armeija peräänkatsojia ja kirjanpitäjiä kapitalismin malliin, suorittamaan työtä josta ei olisi muuta hyötyä, kuin tieto: paljoko kullakin on oikeus syödä. Ja totisesti me emme sitä tietoa saa hakea niillä perusteilla. Meille ei kenenkään tarvitse tulla todistelemaan, että meillä olisi oikeus elämäntarpeisiin vaan sen perusteella, että olemme tehneet jotain enemmän ja parempaa kuin toinen. Tietoisuus oikeudesta elämän tarpeisiin on imeytynyt meidän vereemme, teemmepä mitä työtä tahansa, eikä sitä meille tarvitse minkään tieteen nojalla todistella. Me emme voi käyttää palkanmääräjänä yksilön tuottokykyä, vaikka voitaisiinkin todistaa sen olevan tuottamisessa yläpuolella tavallista, jos kerran puhumme tasa-arvoisuudesta. Enemmän tuottavat yksilöt ja ryhmäkunnat ovat pakotettuja tyytymään samaan arvoon tarpeissa kuin nekin jotka vähemmän tuottavat ja jättämään ylijäämän yhteisesti käytettäväksi. Tässä ainoassa me tahdomme ankarasti alistaa yksilön ja ryhmäkunnan päätösvallan yhteishyvää tarkoittavan pakkovallan alle, jos sitä pakkovallaksi voidaan sanoa.

Samoin on laita vastuunalaisten toimien. Koko puhe vastuunalaisuudesta johtuu nykyään useimmassa tapauksessa siitä, että tärkeimmissä paikoissa on kelvottomat ja tehtäviään tuntemattomat hoitajat. Perinnöllisyyden, säädyn ja suosiojärjestyksen vallitessa pääsevät kykenemättömimmät tärkeimpiin paikkoihin. Yksityisissä liikkeissä taas on, kapitalismin voitonhimon tähden, liiaksi vähän henkilöitä tärkeissäkin toimissa *). Kun luottotoimiin tulee asiantuntijat ja erinomaisempaa valppautta vaativiin paikkoihin kylliksi monta hoitajaa vähenee vastuunalaisuus melkoisesti — ja se mitä siitä silloin on jäljellä ei ole rahalla ostettavissa.

*

Hylättyämme yksilöllistä ja ryhmäkunnallista etua suojaavat tulkitsemistavat Marx'in lauseelle, on meillä jäljellä kolmas ja ehdottomasti parhain tulkitsemismuoto. Se on se jonka mukaan määritelmä saapi ahtaammassa merkityksessä kansallisen luonteen ja laajemmassa tarkoituksessa on sillä kosmopoliittinen tarkoitus. Yksilön ja ryhmäkunnan etujen on väistytävä ennenkuin „työntekijöille täysi työnsä tulos” on käy-

*) Amerikalaisilla rautateillä, jotka ovat yksityisten hallussa, ovat enimmäkseen junaonnettomuudet, ja niiden mukana kymmeniin tuhansiin nouseva ihmishenkien hukka vuosittain, seurauksena siitä, että palveluskunta on niin uuvutettua paljolla työllä etteivät jaksa hoitaa tehtäviään kunnollisesti.

tännössä mahdollinen. Yhteisesti hankittuun täytyy olla kaikilla yhtäläinen nautinto-oikeus. Tämä ei suinkaan merkitse sitä kommunismin idealistien käytännönmuotoa, jonka mukaan jokaisen yhteiskunnan jäsenen on tyydyttävä yhteiseen ruokalistaan j. n. e.*). Meidän kommunimme perustuu tasa-arvoisuuteen vaan elämäntarpeiden arvossa eikä suinkaan niiden laadussa. Näin tulkittuna on Marxin lause mahtava kommunistinen julistus ja vaan semmoisena sitä voidaan käytäntöön sovelluttaa.

Mutta jos me luotamme talouskommunin toteutumiseen häviää koko palkkakysymys aivan itsestään. Yhtäläisen nautinto-oikeuden vallitessa ei mitään palkka-asteikkoa tarvita.

Ammatillisen liikkeen alalla tehdyistä tutkimuksista kuuluksaksi tulleet teoreetikot Sidney ja Beatrice Webb sanovat: „On sosialisteja, jotka puhuvat työvelvollisuuden ja työpalkan poistamisesta.” Tätä Webb’it sanovat törkeäksi erehdykseksi(?)**).

Mitä tulee työvelvollisuuden poistamiseen, niin siinä ovat ainakin sosialidemokratit yhtä

*) Useissa idealiskommunistien perustamisissa mallisirtoloissa on koetettu toteuttaa kommunia ankaran yhdenvertaisuusopin mukaan ruuassa, juomassa y. m. persoonallista makua koskevissa seikoissa. Useiden hajoamiseen sanotaan olleen syynä juuri tuon väkivaltaisen makuasioiden yhtäläistytämisen.

***) T. H. Aschehaug, taloustieteen historia siv. 169. — Sidney Webb on juristi ja valtiotalouden dosentti London kollegessa.

mieltä Webb'ien kanssa. Työvelvollisuutta ei voida poistaa niinkauvan kuin elintarpeet eivät siunaamalla synny, mutta tämä velvollisuus on saatava sopusointuun yhteiskunnallisen tarpeen ja teknillisen kehityksen kanssa. Toista kuitenkin on palkkakysymyksen kanssa. Palkkakysymys tarvitaan suhtauttaa ainoastaan yhteiskunnalliseen varallisuuteen, eikä ole pakko säilyttää mitään nykyisistä maksumuodoista enemmän kuin perusajatuksistakaan. Toisin sanoen, työnoston täytyy loppua ja siis samalla palkan hävitä. Tätä vastustaessaan ovat Webb'it joutuneet harhaan, joka muuten on taval'ista korkeasti oppineille akateemikoille. Silloin kun on valittava kommunin, porvarillista luonnetta säilyttävään parlamentaaristen parannusten tai kollektivismiin väkällä, omaksuvat he tavallisesti jälkimäiset ja hylkäävät kommunin mahdollisena. Siihen on nähtävästi syynä se, että etevimmätkin niisanotuista „kehityso pillisista teoretikoista” aina ja kaikkialla lähtevät kirjoitetuista talousopillisista määritelmistä ja väitteistä, kehittävät niitä, eivätkä ota huomioon omistamattoman enemmistön tarpeita ja kaipuuta, jotka, tarpeet ja kaipuut, löytyvät kuitenkin päätekiöinä uudemmassa kansantaloudessa. Webb'ien väite muuttuu sitäkin kummallisemmaksi ja heille itselleenkin ristiriitaiseksi kun ottaa huomioon, että he nimenomaan kieltävät tilattoman väestön pikkuviljelijöiksi tekemisen, pikkuyhteiskuntien perustamisen, tuotantoyhdistyksien, joissa työläiset omistavat tuotannonvälikkapaleet, muodostamisen, yksityisen

tuotannon ja vieläpä perintöoikeudenkin, ja hyväksyvät kunnallisen, valtiollisen tai kansallisen omistuksen, — „sen mukaan pidetäänkö yhtä tai toista muotoa olevissa oloissa tarkoituksenmukaisempina” — mutta tahtovat säilyttää palkkatyön. Siis itse asiassa hyväksyvät kommunin omistukseen ja tuotantoon nähden, vaan ei tuotetun jakoon nähden. Voisimme olettaa että Webb'it tahtovat säilyttää palkan yhtähyvin kuin he tahtovat saattaa käytäntöön perintö-, tulo-, maankorko- ja vuokraverot*) vain välillisinä parannuksina puhumatta sanaakaan päämäärästä johon niiden avulla pyritään. Mutta silloin eivät he myöskään olisi ilmaisseet mielipidettään maan ja tuotantolaitoksien yhteisomistuksesta, jotka myöskin ovat päämääräkysymyksiä. Edelleen Webb'it sanovat: „Työpalkka on määrättävä työn tarpeen sekä yhteiskunnallisen palkitsemiskyvyn mukaan”. Samassa he kuitenkin ilmaisevat vastakkaisenkin ajatuksen sanomalla: „Tiedämmehän, että julkisten virkamiesten palkka määrätään ei kysynnän ja tarjonnan keskimääräisen suhteen mukaan, vaan sen mukaan, mitä heidän elämänsä maksaa”. Ja lopuksi sanovat he: „Se joka luulee että sivistyneen valtion taloudellista toimintaa voidaan pitää käynnissä ilman määrättyä palkkaa toimeentuloksi, ei haaveksi sosialismia vaan anarkismia”**).

*) Niistä he nimenomaan mainitsevat.

***) T. H. Aschehaug, taloustieteen historia, siv. 170.

Ensiksi kaipaa selvitystä se, mitä ymmärretään „työn tarpeella”? Sitäkö kuin nykyäänkin? Yhteiskunnassa syntyy määrättyjä ammattilaisia ilman mitään rajoitusta joista sitte kriisien aikana suuri osa jääpi työttömäksi eikä säännöllisinkään aikoina kaikilla ole työtä, teollisuuslaitoksissa yhä suurenevan naisten ja lasten käytön tähden. Tulos on selvä. Kun yhteiskunta ei tunne työntarvetta siinä määrin, että se velvoittaisi jokaisen työhön, ei sen myöskään tarvitse pitää lukua siitä onko kaikkien ihmisten työ tarpeellista, eikä rajoittaa eri aloilla työskenteleväin lukua. Työläiselle, jonka työvoimaa ei tarvita, ei myöskään mitään makseta, vaan jätetään hänet puutteelle ja nälkäkuolemalle alttiiksi. Yksityinen tuotannonharjoittaja käyttää työläistä vaan tarpeen mukaan, s. o. vaan niinkauvan kun työläisen käyttämisestä on hänelle voittoa, ja maksaa hänelle myöskin oman tarpeensa mukaan, josta sitte on juuri edellämainittu seuraus — työläisen turvattomuus. Tällaista „tarpeen mukaan” maksamista ei kaiketi Webb’itkään tarkoita. Jos taas tarkoitus on sosialistista yhteiskuntaa varten määriteltä, niin sinne se on kokonaan sopimaton vaatimus. Tulee muistaa, että yhteiskunnassa, jossa yhteiskunta on työnantaja, ei ole yksilön velvollisuus pitää huolta siitä onko hänen työnsä tarpeellista tai ei. Tämä huoli voi hänellä korkeintaan olla persoonakohtaisena siveellisenä velvoituksena, mutta se ei ole hänen määrättävissään, jos hän tahtoo elää järjestetyssä yhteiskunnassa ja nauttia niitä etuja joita yhteisö yksilölle

asettamiensa velvollisuuksien oikeutena kullekin jäsenelleen antaa.

Yhteiskunnallisessa tuotantolaitoksessa — jonka Webb'itkin tahtovat käytäntöön — ei voida palkkaa määrätä „työn tarpeen” mukaan ja kapitalistisessa tuotannossa on semmoisen tilan aikaansaaminen työläisten puolelta mahdottomuus. Nykyään on työläisten ja kaikkien palkannauttajan koetettava ansaita palkkaa kysymättä itseltään onko heidän työnsä vähääkään tarpeellista, puhumattakaan siitä, että tarpeettoman työn suorittajat saavat korkeamman palkan. Kunnallisen, valtiollisen tai kansallisen omistuksen tuotantolaitoksissa ei yksilöllä eikä ryhmäkunnallakaan ole oikeutta määrätä työnsä tarpeellisuutta, enempi kuin nykyäänkään, vaan määrää sen yhteinen tarve *). Mutta yhteinen tarve ei saa määrätä niin, että yksilöiden ja ryhmäkuntien elanto-oikeuden täytyy riippua siitä, jos heidän työtänsä tarvitaan. Päinvastoin, yhteisön täytyy pitää huoli siitä ettei minkään ammatin harjoittajia ole liikaa, ja että tehdään vaan sitä mitä tarvitaan ja josta voidaan myöntää elanto-oikeudet. Todennäköisesti Webb'it tarkoittavatkin tätä yhteistä tarvetta palkan määrääjäksi. Silloin se tosin kos-

*) Näillä muodoilla on se ero, että kunnallinen ja valtiollinen omistusoikeuskin voi olla kapitalismia, niinkuin sitä on jo käytännössäkin ja voipi se kehittyä vallitsevaksi, jos sitä ajavat politikoitsijat pääsevät vaikuttamaan ja johtamaan sosialistista luokkataistelua, jotavastoin kansallinen omistusoikeus ei voi muodostuaakaan kapitalismiksi.

kee kaikkia palkannauttijoita, mutta silloin taas on mahdottomuus määrätä palkkaa „työn tarpeen” mukaan muutoin kuin sen perusteella, että tuotetaan tavaroita tuntemattomia ostajia varten joidenka kulutuskyky ja maku sitte määrää mikä on enemmän tai vähemmän tarpeellista — millä työalalla voipi paremmin ansaita. Sellainen tila vuorostaan edellyttää vapaakilpailua siitä mitä kukin onnistuu saamaan tehdäkseen ja kuinka yhteisön saisi enemmän sitä käyttämään. Mutta siihen me emme tarvitse pyrkiä, sillä meillä on nyt se järjestys vallalla. Meidän ei tarvitse koettaa herättää ihmisten nautinnonkaipuita yleisen syömäkilpailun toimeenpanemista varten, enemmän kuin meidän tarvitsee koettaa muodostaa palkkasuhteitakaan sellaisiksi ettei kaikilla olisi oikeutta syödä. Webb'ien määritelmä palkasta „työn tarpeen” mukaan on epäonnistunut. Jos olisi puhe työpäivän pituudesta olisi „työn tarpeen” määritelmä paikallaan, mikäli se koskee yhteisön tarvetta.

Webbien käsittelyssä palkkakysymyksestä on kaiken aikaa huomattava, yhdenvertaisuudelle vastakkainen, palkka-asteikon pysyttämisajatus. Puhuessaan virkamiesten palkoista sanovat he aivan oikein: „heidän palkkaansa ei määrätä kysynnän ja tarjonnan suhteiden mukaan, vaan sen mukaan, mitä heidän elämänsä maksaa”. Tämän yleiseksi sovelluttamisen he kuitenkin kieltävät tahtomalla säilyttää yksilön tuottokykyyn, vastuunalaisuuteen, yhteiskunnalliseen asemaan ja tarpeeseen perustuvan palkka-asteikon, jonka

mukaan palkan tulisi jakautua eri aloilla työskenteleville ihmisille. Sitäpaitsi, ei Webb'ien palkkateoria näytä tyydyttävän heitä itseäänkään, koskapa kansallista minimipolitiikkaa seliteltyään suoraan sanovat: ettei se tule takaamaan kaikkien täyttä oikeutta*). He eivät voi myöntää jaon kommunia vaikka myöntävätkin omistus- ja tuotantokommunin. Kohteliaasti nimittävät he anarkisteiksi niitä jotka puoltavat rajoittamatonta kommunia tai toisin sanoen asteikotonta palkkateoriaa. Kommunisteilla ei kuitenkaan ole syytä välittää, miksikä heitä nimitetään, sillä nimet eivät useinkaan ole pääasia. Pääasia on se kuinka meidän tarkoituksemme ovat selviä ja mitenkä ne suhtautuvat kansan tarpeisiin ja edistävät sen hyvinvointia. Miljoonat meidän kanssamme huutavat: alas palkka-asteikot! Se tahtoo: kokopalkkatyön järjestys on väärä. Me tahdomme, ei enempää eikä vähempää kuin samanlaisen elämisoikeuden s. o. kommunin. Tämä vaatimus on nyt jo valtava ja se tulee yhä valtavammaksi silloin kun yhteiskunta asettaa jokaiselle olla tuottaja.

Meidän palkkauslistamme on: kaikille tasaisesti yhteiskunnan maksuky-

*) Minimipolitiikalla tarkoitetaan kansallista lainsäädäntöä niin, että kunkin suhteen sallittava raja tulee tarkasti laissa määrätyksi. Sellaisia suhteita ovat: alin palkka, korkein työpäivän pituus, alin sivistysmahdollisuus, säädökset kaikkia koskevasta alimmasta terveyden hoidosta y. m. Laki alimmasta palkasta on voimassa Uudessa Seelannissa, Etelä-Austraaliassa ja Uudessa Etelä-Walesissa.

vyn mukaan. Me emme voi selittää enmekä olettaakaan että tarpeet olisivat kellään huonommat esim. ruokaan, juomaan, vaatteisiin, asunoihin, terveydenhoitoon ja yleisiin huvituksiin nähden. Päinvastoin, kaikki vaativat samasta arvosta, vaikkakin erilaatuisia nautinnonvälineitä. Tällä emme suinkaan kiellä ettei voisi olla yksityisiä taide- ynnä muita kaupunaita, joita ei kaikilla ole, ja jotka mahdollisesti vaativat suurempia kustannuksia, kuin mitä yhteiskunnan maksukyky sallii. Niiden tyydyttäminen voidaan kuitenkin jättää yksilöllisen ahkeroinnisen varaan paljon paremmalla syyllä, kuin säilyttää eriarvoisia nautinto-oikeuksia takaava palkka-asteikko. Nautinto-oikeuden kommuni on mielestämme ainoa keino jolla palkkakysymys voidaan tyydyttävästi ratkaista. Sillä voidaan tehdä vielä enemmänkin, nim. lopettaa omistusoikeudelliset taistelut ja kumoukset, jotka muutoin ehdottomasti tulisivat jatkumaan. On yhdentekevää käytetäänkö nautinto-oikeuden merkinä rahaa, kollektivis-tien suosittelomia työkuitteja, vastakirjoja tai mitä tahansa, kunhan niiden arvo ei muutu, työnlaadun ja tuottokyvyn mukaan, eri henkilöiden kesken. Yhdenlainen oikeus ruumiillisiin sekä henkisiin tarpeisiin, huolimatta käyttäkö henkilö sitä oikeutta kaikkia tai ei, on ainoa mahdollisuus antaa työntekijöille täysi työnsä tulos.

Kuten mainittu useimmat kollektivisit, vaikka lähtevätkin yhdenvertaisuuden periajatuksesta, tahtovat kuitenkin säilyttää palkka-

asteikon. He vetoavat nimenomaan siihen seikkaan, kun toisten esim. insinöörin, lääkärin y. m. korkeampaa ammattisivistystä vaativain henkilöiden ammattivalmistuskustannukset nousevat suuremmiksi kuin yksinkertaisen työläisen, niin täytyy edellisten myös saada korkeampi palkka. Samaan aikaan he kuitenkin myöntävät koulujen ja opetusvälineiden yhteisomistuksen. Mutta mistä syntyy silloin se velka, jota yhteiskunta olisi velvollinen takaisin maksamaan, korkeamman palkan muodossa, korkeamman luokan ammattilaiselle? Se seikka, että lääkärin opettaminen on mahdollisesti tullut yhteiskunnalle maksamaan enemmän kuin suutarin opettaminen, ei suinkaan oikeuta lääkäriä suurempaan palkkaan. Tällainen toimenpide on oikeutettua vaan yksityisen tai sukukuntaomaisuuden vallitessa ja koulujen maksuehtoisina laitoksina ollessa, jolloinka on oikeus ja kohtuus palkalla korvata ne omaisuudet jotka ovat menneet opinnoita harjoittaessa. Koulujen ja opetusvälineiden ollessa vapaasti käytettävänä tulisi yhteiskunnan kukkaroa säästävien taloustieteilijäin päätellä: kenen ammattioppi maksaa yhteiskunnalle enemmän sitä suurempi velallinen hän yhteiskunnalle on ja sitä suuremmalla syyllä hän on velvoitettu tyytymään samantaiseen korvaukseen työstään kuin toisetkin. Se olisi paljon johdonmukaisempaa ammattitaidon hankkimiskustannuksista johtuvan perustelun mukaan. Palkka-asteikkoa pnoistavien kollektivistien ajatusta seuraamalla voimme verrata yhteiskuntaa pankkiliikkeeseen, joka lainaa rahoja

määrättyjen tarkoituserien saavuttamista varten, ja sitte, kun lainaajat ovat, pankin rahojen avulla, tarkoituseränsä saavuttaneet, rupeaa pankki maksamaan erityisiä kunniapalkintoja niille jotka ovat enemmän lainanneet. Todellisuudessa on tällainen pankkilaitos mahdoton. Samaa ei kuitenkaan voida sanoa kollektivistien palkka-asteikosta. Me myönnämme voitavan panna käytäntöön, joksikin ajaksi, omistus- ja tuotantokommuninkin vallitessa, mutta varmaa myöskin on, että palkka-asteikolle perustuva tuotanto ja sen mukaan muodostettu yhteiskuntatalous säilyttää nykyisen palkkatyölle perustuvan yhteiskuntamuodon hankaluuksia, ja pitempikaista menestymismahdollisuutta sillä ei voi olla omistus ja tuotantokommunin vallitessa.

Tärkein kohta, johon palkka-asteikon puoltajat vetoavat, on eri ammattien tuottavaisuus ja hyöty. Toisen työ on hyödyllisempää ja tarpeellisempaa yhteiskunnalle kuin toisen, sanovat he. Tästä on jo edellä mainittu. Tarvitsee vaan huomauttaa: kuka on tehnyt mahdolliseksi sen seikan, että jonkun työ voipi olla tuottavampaa ja hyödyllisempää kuin toisen? Eikö se ole juuri yhteisö? On varmasti. Yksilöllä ei siinä ole muuta ansiota, kuin että hän on noudattanut luontaisia taipumuksiaan — josta ei ketään tarvitse erityisesti palkita. Nykyäänkin ihmiset olisivat tyytyväisiä jos heillä olisi tilaisuus noudattaa taipumuksiansa ammatin valinnassa. Sitäpaitsi, yhteiskuntafilosofia ei voi koskaan tyydyttävästi ratkaista kysymystä: kuuluisa koneinsinööriko vaiko

rautamalmia kaivava kaivostyömies on tarpeellisempi yhteiskunnalle. Työnarmeija, kaikessa laajuudessaan, on ketju, jossa yksilön nerolle nojautava arvoasteikko on mahdoton rehellisellä omalla tunnolla muodostaa. Kaikki ovat riippuvia toisistaan, ylin alimmasta ja päinvastoin. Suuret teot, neroa leimaukset ovat vaan yhdistetty sarja pieniä tekoja, mahdollisia vaan sentähden ja ainoastaan siten, että on tehty pienempää ja alarvoisempaa. Ilman ennen tehtyjä etuvalmistuksia ei taada mitään suurempaa aikaan — sellainen itseluova nero on työarmeijassa tuntematon, tarkoitettakoonpa sitte „päällä” tai „käsillä” työskentelemistä.

Vielä on yksi osa kollektivisteja, jotka tahtovat poistaa ammattieron mukaisen palkka-asteikon ja maksaa saman palkan kaikille. Näiden ja kommunistien välillä ei ole muuta eroa, kuin perhesuhteista johtuva. He eivät nimittäin ole voineet tyydyttävästi ratkaista kuinka elanto-oikeudet jakautuvat eriävien perhesuhteiden mukaan. Hankaluus on siinä, jos esim. kuuden lapsen isä saapi vaan saman verran, kuin kahden lapsen isä, johtuu siitä luonnollisesti jaon epätasaisuus, joka ei tyydytä niitä joilla on huolehdittava useamman hengen toimeentulosta. On kyllä selitetty, että yhteiskunta voipi asettaa ja jakaa erityisiä osoituksia lasten elatusta varten tai vanhemmille maksetaan kasvatuksesta lasten luvun mukaan taikka vielä paremmin, yhteiskunta kasvattaa lapset. Viimeinen keino on ehdottomasti paras, eikä meillä ole mitään sitä vastaan muistuttamista.

Mutta me väitämme, ettei lapsien kasvatus yhteiskunnan puolelta ole mahdollinen ennenkuin taloudellinen kommuni on luonut ihmisille uudemman sivistyksen ja rakentanut perheen vapaarakauden perusteille *). Mitä taas tulee erityisten maksuosoitusten myöntämiseen perheen luvun mukaan, niin on se hankaluuksia tuottava, niinkuin maksuosoitusten kanssa yleensä. Kirjantapoa nuorempain ja vanhempain perheenjäsenten tarpeista y. m. jonka me pidämme turhana. Tällaiset ehdotukset ovat johtuneet vaan siitä ettei tunneta kuinka yhdenvertaisuus on mahdollinen toteuttaa tai siitä, ettei todella tahdotakkaan käytännön yhdenvertaisuutta vaikka teoriassa sitä saarnataan. Useille onkin vaikeinta juuri sen myöntäminen käytännössä, mitä itse ovat luvanneet. Kullekin tarpeensa mukaan annettaessa emme tarvitse „työosoituksia” enemmän kuin perheenelatusoikeusosoituksiakaan; tarvetta tarvitsee vaan rajoittaa yhteiskunnallinen varallisuus. On nykyään liiaksi lapsellista enää uskoa

*) Perhe on omaisuusolojen muodostama. Perheen muoto muuttuu vasta hyvän aikaa sen perästä kuin omistukset muuttuvat. Nykyinen perhemuoto ja vallitseva käsite siitä ei ole sellainen, että voitaisiin edellyttää yhteiskunnan saavan vällanlasten kasvatukseen. Se voipi olla mahdollinen vasta silloin kun uudempi omistusmuoto, kommuni, on juurruttanut ihmisiin käsitteet: lapsia ei synnytetä sentähden ettei vanhempien omaisuus joudu vieraille j. n. e. Niinkauvan kun nykyinen perhemuoto on „pyhä” eivät vanhemmat tule suostumaan lastensa luovuttamiseen yhteiskunnallisiin kasvatustaitoksiin.

ihmisten syövä, juovan, pitävän vaatteita tai käyttävän mitä tahansa enemmän kuin tarvitsevat, jotta heillä pitäisi olla tarkka mittari jonka mukaan he saisivat tarpeitaan ulos yhteisistä varastoista. Maksuosoitusten käyttö tulee aina synnyttämään tyytymättömyyttä, mutta jos ne syystä tai toisesta käytäntöön pääsevät on tietysti ensimmäinen velvollisuus koettaa määrätä niiden arvo tarpeen eikä työtuntien tai tuottokyvyn mukaan, niille ihmisille jotka kerran eivät kieltäynny yhteiskunnallisia velvollisuuksia suorittamasta.

*

Kun me hylkäämme porvarillisten ja kollektivistien palkka-asteikon ja tahdomme palkkatyön poistamista ei siitä seuraa, että olisimme valmiita yhtymään anarkisteihin, niinkuin Webb'it ja monet muut väittävät*). Me vaan tahtoisimme nimittää kommuniamme: kansallisen lainsäädännön kommuniksi, eroitukseksi idealistisesta „yhteisen ruokalistan” ja anarkistisesta „ryhmäkuntien vapaalle sopimukselle” perustuvasta kommunistista. Idealistisen kommunin kelpaamattomuudesta meillä on todistuksia ja anarkistiseen kommuniin ei voida suoraan hypätä

*) Anarkistit tahtovat täysin vapaalle sopimukselle perustuvaa omistus-, tuotanto ja nautintokommunia ilman minkäänlaista kunnallista tai valtiollista virkavaltaa, eivätkä usko parlamenttaaristen säädösten avulla kommunia syntyvän, sen vähemmin voimassa pysyvän.

vaikka se olisi niinsanottua „virkakommunia” parempikin. Yhteiskuntataloutta ei voida väkivaltaisesti muodostaa, vaan kulkee se välttämättömyyden asteita muodosta toiseen. Sitä kulkua voidaan jouduttaa ja lieventää niitä vaurioita joita yhteiskunnallisen mullistuksen aika helposti tarjoaa, mutta yhteiskuntataloutta ei voida saada muuksi, kuin mitä vissit entisen yhteiskuntatalouden edellytykset sallivat. Omistus, tai toisin sanoen nautinto-oikeuskumouksia, niiden järjestykseen nähden, voidaan tehdä vaan niillä ehdoilla mitä jo tapahtuneet taloudelliset kumoukset edellyttävät*). Siinä se välttämättömyyden laki, jonka mukaan kulttuuriyhteiskuntien talous on pakotettu kulkemaan. Viimeisinä vuosikymmeninä tapahtunut taloudellinen kumous s. o. koneellinen kehitys takaa kyllä kansallisen lainsä-

*) Taloudellisella vallankumouksella ymmärretään sitä työvälaineiden koneellistumista joka saattaa aikaan muutoksen tuotantotavassa. Omistusoikeuskumouksella taas nautinto-oikeuksien muuttumista. Omistusoikeudelliset kumoukset ovat seurauksia taloudellisista kumouksista ja tapahtuvat kauvan aikaa, kymmeniä jopa satojakin vuosia, jälkeen taloudellista kumousta, oikeastaan vasta silloin kuin koneellinen kehitys on saattanut tuotantoalat sellaisiksi, ettei vallitseva omistusmuoto voi sitä hallita. Tuotantovoimat joutuvat ristiriitaan vallitsevien omaisuusolojen kanssa, niin että tuottajat eivät saa työnsä tuloksista edes niin paljoa, että kestäisivät tuottokykyisinä, niinkuin nykyään on laita. Silloin omistusoikeuskumouksen on pakko tapahtua tahtoipa sitä tai ei. Mitä korkeammalle teknillinen kehitys pääsee sitä rajoittamattomamman kommunin se edellyttää.

dännön kommunin, mutta ei enempää. Me voimme sivuuttaa palkkatyön, ei suinkaan sitä tunte-matta, vaan jo tarpeeksi kokeneina, mutta emme silti lähde kokeilemaan anarkistista kommunia, joka nojaa kylläkin kauniille vaan silti itsek-küälle ja liiaksi vähän koetellulle persoonalliselle ja ryhmäkunnalliselle vapaalle sopimukselle. Vaikka onkin selvää, että kansa valtaan päästes-sään työntää pois tieltään suuren osan nykyistä virkavaltaa ja tarpeettomana hylkää tukuttain lainsäädöksiä, niin ei kuitenkaan ole mahdollista ilman muuta siirtyä palkkaorjuuden yhteiskun-nasta vapaan sopimuksen kommuunin valtakun-taan. Kansallisen lainsäädännön kommuni on ny-kyään saavutettava korkein mahdollisuus. Ser-kin saavuttaminen riippuu paljon siitä mitenkä sosialipolitoikoitsijat lähimpinä vuosina tajuavat kansan tarpeet ja kaipuut. Kunnallis- ja valtio-sosialismin (oikeammin kapitalismin) edustajat ovat saaneet jotenkin paljon jalansijaa sosialide-mokraattien joukossa — joka ei ole mikään kom-munin ennemerkki. Heitä pitäisi meidän välttää, anarkistikommunistien uhallakin, sillä me olem-me sittekin likempänä anarkistikommunistien teoriaa kuin kapitalismia, vaikka se olisi kuinka hienoa.

*

Usein väitetään, ettei kommunia voida panna käytäntöön, yhteiskunnan tuotanto ei riitä kaik-kien kaipuita tyydyttämään, parempi on antaa edes osan saada korkeampia nautinnoita, kuin

asettaa kaikki kitumaan, sanotaan. Turhaa kuitenkin on koettaa meille tuollaista uskottaa ja todistaa sitä ei ole koetettukaan. Jos Yhdysvaltain vuotuisesta tuotanto- ja irtaimesta omaisuudesta annetaan itsekullekin yhtäsuuri osa, tulee siitä 522 dollaria jokaisen Yhdysvalloissa olevan ihmisen osalle, joka vastaa nykyistä keskiarvoa työssä olevain työläisten palkasta. Jos saman omaisuuden jaamme perheittäin tekee se 4864 dollaria perhettä kohti vuodessa, joka vastaa nykyistä varakkaiden vuositulon keskiarvoa. (Tuo paljon pelätty omaisuudenjako kannattaisi todellakin tehdä.*) Huomioon on otettava, ettei tässä ole otettu huomioon muuta kuin vuotuinen tuotto ja irtain omaisuus. Maa ja hallituksen omaisuus on pois. Vielä on huomioon otettava kunnallisten ja valtiollisten tarpeiden vaikutus talouteen. Nykyinen kapitalistista taloutta vastaava yhteiskuntamuoto tarvitsee sotilaallisten ynnä muiden, kommunistisessa yhteiskunnassa tarpeettomien, kulojen korvaamiseksi varoja, jotka on päältä vähennettävä kansallisen tuotannon vuotuisesta arvosta**).

*) Huvittavana seikkana mainittakoon, että yksistään John D. Rockefellerin korporatsioniomaisuudesta tulisi 12 dollaria 18 senttiä jokaista Yhdysvalloissa olevaa ihmistä kohden.

***) Talouskommunia vastaavassa yhteiskuntamuodossa ei tarvitse sotajoukkoja. Kansalliset suojelusyhdistyksen takaavat enemmän urhoutta ja paremman rauhan ulkopuolisia hyökkäyksiä vastaan, kuin mikään asevelvollisuus tai palkkasoturilaitos.

Vielä on meillä todistuksia kommunismin mahdollisuudesta elintarpeihin nähden, ja nämä todistukset ovat vieläkin suurempia kuin rahoissa määritelty omaisuus, joka ei aina ilmaise omaisuuden todellista vaikutusta taloudessa. Yhdysvaltain viljasato antaa vuosittain vehnää, maissia ja kauraa yhteensä 858 kgr. jokaista ihmistä kohti (pienille lapsillekin), kivihiiliä saadaan 2½ tonnia jokaista ihmistä kohti, rautaa 131 kgr., puuvillaa 24 kgr., tupakkaa 2¼ kgr., sokeria 3½ kgr., hopeaa 21 gr. ja kultaa 1 gr. Tässä osa jokaväivä käytettävistä välttämättömistä tarpeista, kultaa ja hopeaa lukuunottamatta, riittää tyydyttämään tuhleriakin, kun otetaan lukuun eri ikärajojen kulutuskeneväisyys. Mitä viljaan tulee ei siitä ihmisten syömisen osaksi tarvita kun kahdeksas osa Yhdysvalloissa. Samoin polttoaineita, kivihiiliä, on paljon enemmän kuin teollisuuden ja kodin tarpeeksi. Puuvillaa on tarpeeksi, rautaa liikaa, sokeria ja tupakkaa riittävästi. Sitäpaitsi puutuu tilastoa nauta sekä siipikarjasta, kasviksista, villoista sekä monista muista tarpeista, joita Yhdysvalloissa saadaan riittävästi. Yhdysvalloissa on vaihtoarvonsa säilyttävää tuotantoa yli oman tarpeen niin paljon, että sillä voidaan saada ne mitä puuttuu. Mutta yhden maan tilaston ei tarvitsekaan todistaa kommunin mahdollisuutta, sillä harva maa voipi elää aivan omillaan. Pääseikka on se, kuinka suuri on maan tuottokyky ja min-kälaiset luonnonrikkaudet sillä on. Vaihto tulee korvaamaan eri maissa vallitsevat puutteet. Alla-

oleva taulu osoittaa kuinka suuri on maailman tuottokyky kutakin ihmistä kohti.

Koko maailman tuotanto.*)

Tavaran laatu	Määrä kilokgr.	
Viljaa	151½	Yhtä ihmistä kohti
Perunoita	66	
Sokeria	5	
Kahvia	$\frac{3}{4}$	
Teetä	$\frac{1}{4}$	
Puuvillaa	2	
Kivihiiliä	400	
Rautaa	23	

Tässä taulussa on vaan yleisesti kansainvälisillä markkinoilla kulkevia tavaroita, eikä niiden määrää voi olla tarkka. Henkilöä kohti tuleva osa on varmasti paljoka suurempi mainittuihin tavaroihinkin nähden. Ensiksi on otettu lukuun koko maailman tunnettu väkiluku jota vastoin tuottopuolella ei ole kuin muutamia tunnetuimpia teollisuusmaita. Mutta sittenkin todistaa taulu juuri sen seikan, että maailman tuottokyky on jo nykyään siksi suuri ettei pakollisesta nälän näkemisestä tarvitse olla puhettakaan. Taulu vakuut-

*) Tällainen taulu ei tietysti mitenkään voi olla aivan tarkka, mutta missään tapauksessa ei se ole liian korkea. Jonka jo todistaa sekin, ettei tilasto käsitä kuin tuottavimmat kulttuurimaat.

taa meitä siitä, kun otamme vaihdon ja eri ikäluokkien kulutuskykeneväisyyden huomioon ja toistaiseksi kun jätämme luvusta pois kulttuuri-vaatimuksia täyttämättömät kansat, että talouskommuni on mahdollinen tänä päivänä.

Arvo.

Arvon määrittäminen on kysymys, joka on antanut paljon päänvaivaa taloudentutkijoille, ovatpa muutamat pitäneet sitä talousopin vaikeinpana kysymyksenä, — sitäpaitsi on se ollut erittäin kiitollinen ala saivartelijoille. Kaikki tunnetut arvokysymystä käsitelleet talousteoreetikot ovat käsitelleet erikseen työn ja työn tuotteiden arvoa. Tässä sitävastoin käsitellään työn ja tuotteiden arvoa yhdessä tai oikeammin vaan työn arvoa, — kun työ sittekin on kaiken arvon synnyttäjä. Kaikki käytettävät esineet ovat, joko suorastaan työn synnyttämiä tai työn myötävaikutuksesta vasta ovat jostain merkityksestä. Erilaiset työntuotteet ovat muotoaan muuttanutta työtä ja muut hyödykkeet, niinkuin esim. kulkua helpoittava joki on arvoa, jota ei voida määritellä eikä sen arvoa personalliseksi hyödykkeeksi lukea ellei sitä aseteta työn kanssa yhteyteen — jos tällaista analyseerausta muuten tarvitaan *).

*) Hyödykkeillä tarkoitetaan kaikkia, joista on jotain hyötyä, olkootpa sitte työn tuotteita tai hyödyttäviä mahdollisuuksia luonnossa.

Arvoteorian tutkijat jakautuvat kahteen pääryhmään: „hyödyn” ja „työn” mukaan, joissa, etenkin edellisessä ryhmässä on vielä useampia eri suuntia, niinkuin „rajahyödyn” mukaan arvon määrittelijät y. m.*). „Hyöty” teorian puoltajat väittävät arvon määrääjäksi tarpeen ja tavarain paljouden: tavarain paljoudesta johtuu muka arvon aleneminen, markkinoilla vallitseva kysynnän ja tarjonnan suhde määrää heidän mielestään arvon; ainoastaan harvinaisuudella voi heidän mielestään olla pysyvempää arvoa. Seuraava lainaus osottaa tämän suunnan arvokäsitteen luonteen.

„Jos joku hyvä haltija taikasauvallaan taikka pikemminkin tiede ja teollisuus rajattomalla edistyksellään vaikuttaisi, että kaikkia esineitä olisi saatavissa niin runsaasti kuin vettä lähteistä ja hiekkaa meren rannalta, ja jos ihmisten tarpeitensa tyydyttämiseksi tarvitseisi vain ojentaa käntensä ja ottaa, niin silloinhan olisi olemassa suurin mahdollinen määrä rikkautta (arvoa). Mutta

*) Rajahyödyllä tarkoitetaan sitä hyötyä joka on lähinnä ensimmäistä hyötyä. Jos henkilöllä on esim. kaksitoista kananmunaa päivän ruuaksi. Hän tarvitsee aamiaiseksi kolme, päivälliseksi kolme ja illalliseksi kolme, mutta hänelle jääpi vielä kolme joilla hän ei tee mitään, jos hän nimittäin joka päivä varmasti saapi kaksitoista munaa — siis kolme munaa, joita hän ei voi käyttää, ovat hänelle hyödyttömiä. Mutta sattuu, että häneltä heti aamulla särkyy kolme munaa. Silloin hän tietystikään ei korvaa vahinkoa niillä munilla, jotka välttämättömästi kuuluvat hänen päivän ruokaansa, vaan niillä viimeisillä kolmella jotka olivat ennen hyödyttömiä, ja silloin ne ovat hänelle „rajahyöty”.

onhan samalla päivänselvä, että tämän olettamuksen mukaan kaikki esineet juuri runsautensa tähden olisivat menettäneet kaiken arvonsa. Yksilö ei panisi niihin enemmän eikä vähemmän arvoa kuin siihen lähteitten veteen tai niihin hiekkajyväsiin, joihin niitä verrataan. Ja ilmeistä on myöskin, että tässä onnelassa ei enää olisi rikkaita, koska siellä kaikki ihmiset olisivat yhdenvertaiset esineiden arvottomuuden edessä, aivan samoin kuin tänään Rothschild ja kerjäläinen ovat yhdenvertaiset auringonvalon edessä”*)).

Näin „hyöty” teorian puoltajat. Nämä teoreetikot etsivät varmaa hiushienoa tieteellistä määritelmää arvolle kaikkiin eri esineihin nähden: hehtolitralle perunoita erikseen täytyisi heidän mielestään löytää pysyvä arvo josta se ei nousisi eikä laskisi. Ja kun he puhuvat kaikkien tarteiden pysyvästä arvosta asettavat he filosofisesti sekä käytännöllisesti mahdottoman esimerkin tavarain luonnottomasta paljoudesta, jolla muka „hyöty” teorian oikeus todistetaan.

On selvää, ettei mitään vissiä arvonmäärääjää voida löytää jolllekin erityiselle tavaralle eikä tavarain yhteisyydellekään hetkellisesti. Yksityisten esineiden arvo riippuu paljon siitä kuinka voimakkaasti niitä halutaan, minkälaisten suhteiden alaiseksi esine joutuu. Arvoa muuttavia suhteita on äärettömän paljon yksityisiin esineihin nähden: muoti, tapa, harvinaisuus j. n. e. jotka tekevät pysyvän arvon määräämisen mahdottomaksi.

*) Charles Gide, Taloustieteen pääpiirteet, siv. 51.

Sensijaan voidaan kuitenkin löytää varman lain muodostava arvontekijä kun otetaan tavaroiden yhteisyys käsiteltäväksi.

Työ, jonka Marx ja monet muutkin väittävät olevan arvonmääräjän, on sellaisessa suhteessa tuotettuihin nähden, ettei se voi määrätä mitään varmaa arvolakia yhdelle tavaralajille, etenkin jos sitä myydään yhdessä toisten tavarain kanssa niinkuin useimmiten on laita. Mutta sellaisissa suhteissa, kun myydään joko yhtä ainoaa lajia koko sen lajin tuotettu määrä tai kaikkia yhteisesti, on työ erään vussin arvon määrääjä.

*

Voimme lähteä ajatuksesta: kaikki arvo johtuu nykyaikaisesta työstä — työ taas johtuu tarpeista. Ilman nykyaikaista työtä ei voi olla mitään arvoakaan*). Kaikkina aikoina olleella omaisuudella on ollut arvoa vaan sen mukaan minäkälaisessä suhteessa se on ollut ihmiselliseen työhön, toisin sanoen, kuinka paljon jo ollut alkumaisuus on voinut käyttää työtä, sitä suurem-

*) On otettava huomioon se varma tosiasia ettei entisajan työhön, sen tuotteet, ole mistään arvosta, ellei se ole yhteydessä nykyaikaisen työn kanssa. Viljelysmaat, tehtaat, rautatiet, talot, koneet y. m. ovat kyllä teoreettisesti katsoen arvoa vaikka käsitämme niitä esivanhempien perintönäkin, mutta käytännöllistä arvoa niillä ei ole ennenkuin ne saatetaan yhteyteen nykyaikaisen työn kanssa. Samoin on luonnonrikkauksien kanssa.

maksi sen arvo on kohonnut. Sen perusteella, että ihmisellinen työ on luonut käyttöarvoa, yliarvoa ja tulevaisuudenarvoa, ja tehnyt vaihtoarvon kumppaakin asianomaista hyödyttäväksi (nimittäin tuotettujen vaihdossa) on vaan voinut syntyä kapitalistinenkin arvo-omaisuus. Ilman työtä ei arvoa synny, ja vaan jatkuvan työn avulla arvo säilyy.

Feodaalinen omaisuus syntyi siten että riistettiin maat feodaalierrojen omaisuudeksi. Tämä toimenpide semmoisenaan ei kuitenkaan olisi voinut synnyttää feodaaliomaisuuden arvoa, mutta se varmensi sen määräyksen, että entiset maanomistajat, kyläkunnat, ovat vastaisuudessa pakoitettuja tekemään feodaaliomaisuuden arvokkaaksi ja kasvattamaan sitä arvossa. Jos niillä ihmisillä olisi ollut vapaus ja maa jonne siirtyä ei mitään feodaaliomaisuuden arvoa olisi syntynyt. Mutta maan menettäminen merkitsi heille samalla työnsä tuottaman arvon menettämistä, siirtymistä vieraisiin erilaisiin tarpeita kaipaavan ja erilaisia harrastuksia ajavan valtaherran käsiin. Feodaalisen omaisuuden arvostajana oli nimenomaan työntekijäin, alustalaisten, paljous. Tätä paljoutta ei rajoittanut muu kuin maan s. o. läänin suuruus ja hedelmällisyys. Henkilön yhteiskunnallinen asema ja erittäinkin arvo on aina enemmän tai vähemmän riippunut omistetun omaisuuden arvosta. Niinpä feodaaliherrakin oli sitä arvokkaampi mitä suurempi maiden ja sielujen omistaja hän oli. Hänen arvonsa ja rikkautensa arvon ehtoihin siis kuului hankkia mahdollisimman paljon alustalaisia lääniinsä, kun ainoastaan niiden työn kautta

hänen maaomaisuutensa voi säilyttää ja kasvattaa arvoa. Mitä suuremmalla sotilasjoukolla feodaaliherra voi edustaa itseään kuninkaan tai yhdistyneiden lääniherrojen toimeenpanemissa sodissa ja ryöstöretkissä, sitä arvokkaampi hän oli, samalla kun mahdollisimman suuri alustalaisten luku takasi hänelle yhä suurempia veroja, loistoa ja rikkautta linnassaan. Feodaaliherran vallan ja omaisuuden arvon tuki oli mahdollisimman suuressa työläisten joukossa, tehdyssä työssä, vastakohtaksi nykyiselle porvaristolle, jonka tehdyn työn sekä työvoiman paljous uhkaa kukistaa ja varmasti kukistaakin.

*

Voidaan kyllä myöntää tavarain arvon riippuvan niiden tarpeesta, mutta sillä ei voida käsittää mitään esineitä niiden muodon eikä laadunkaan mukaan, vaan ainoastaan tarpeen tyydyttäjiä semmoisenaan*). Sellaiset tyydykkeet joita ilman ei voida toimeentulla ovat etusijalla arvossa ja niitä hankitaan ennen muita. Yhteisomistuksen vallitessa tämä seikka tulee olemaan tärkeänä määräjänä. Yksityisomistuksenkin vallitessa on sel-

*) On todistettu ja aina joka päivä uudelleen todistettava seikka se, että tarpeet muuttuvat ja niiden mukana tyydykkeiden, s. o. tavarain, laatu ja muoto, ja niin ollen ei voida puhua pysyvän arvon määräämisestä erimuotoiselle tavaralle, vaan ainoastaan jonkun vissin tarpeen, niinkuin ravinnonkaipuun j. n. e. tyydykkeille.

laisten tyydykkeiden ennakkoarvo silmäänpistävä. Sellaisia tuotannonhaaroja, joiden tarkoitus on tyydyttää yleistä vieläpä kasvavaa tarvetta, koettaa jokainen kapitalisti anastaa tai ainakin saada kontrollinsa alle, sentähden että sellaisilla tavaroilla on paras mahdollisuus kasvattaa yksityisomaisuuden yleistä arvoa. Juuri tätä vastaan väittävät useat talousoppineet asettamalla tavarain paljouden arvon kumoojaksi: „Jos määrättyä tuotannonlaatua tulee kyllästi, menettää se arvonsa yhtähyvin kuin vesi ja santa meren rannalla”, päättelevät he. Tällaisen oletuksen toteuttaminen on kuitenkin enemmän kuin todennäköisesti mahdotonta.

Ensiksi pysyvä arvo ei riipu siitä kuinka paljon tavaraa on, vaan siitä, kuinka suuri vaiva sitä hankkiessa on ollut*). Jos tavara on sellaista jota välttämättömästi tarvitaan, ei sen arvo laske vissiiä astetta alemmaksi vaikka sitä olisi tuotettu moninkerroin enemmän kuin sitä voidaan esim. vuodessa kuluttaa, sillä tiedetään, että sitä on tuotettava ja tunnetaan myöskin sen tuottamiseen tarvittava vaiva. Tässä tuntemisessa, tuottokustannuksien tietämisessä, on juuri se vissi ja pysyvä raja jota alemmaksi ei voida mennä.

Toiseksi, ei ole mitään todistuksia siitä, että ihmiset yhteisönä koskaan tuottaisivat enemmän kuin tarvitsevat, joten pelko kylläisyydestä on

*) Eräänlaatuisen tavarain, kuten helposti pilaantuvien ruoka-aineiden, arvo voi tosin laskea paljouden tähden, mutta se on hetkellistä arvoteoriaa koskeva seikka ja kysymys on pysyvistä arvosta.

turhaa. Sellaiset oletukset kuin: jos meillä on tyydykkeitä niin paljon kuin vettä meressä ja san-
taa niiden rannoilla, eivät kelpaa esimerkiksi nii-
hin tyydykkeihin nähden joita ihmisten täytyy
työllänsä tuottaa. Niitä tyydykkeitä ei koskaan
tule niin paljoa, että ne menettäisivät arvonsa.
Ihmisillä on aina tilaisuus verrata tulevan tar-
peen ja hankkimisväivän välillä vaikka
tuotteita olisi liikaakin. Se, että nykyään näyt-
tää olevan tuotteita liikaa ei todista arvon laske-
misesta mitään, kun tuotetut eivät ole päässeet
tyydykkeiksi. Ihmiset ovat pakoitettuja tuotta-
maan paljon sellaista joka ei ole tarpeellista tyy-
dykkeenä ja olemaan valmistamatta sellaistaakin
jota kipeimmin tarvitseisivat. Kulutusoikeuden
puuttuessa suurelta osalta ihmisiä ei myöskään
voida nähdä tuotettujen menekkiä koko laajuus-
dessaan. Tuotannon järjestettyä tarpeita vastaa-
viksi ja tasaisen kulutusoikeuden vallitessa ei
voida valmistaa niin paljoa että sentähden tuotet-
tujen arvo häviää. Ihmisten tarpeet, taloudelli-
set ja henkiset, ovat niin monipuolisia, ja sitä mu-
kaa tuotannon tehtävät, ettei ole mahdollista maa-
ilman muuttua esim. yhdeksi suureksi tulitikkutehtaaksi, josta seuraisi tulitikkujen arvon häviä-
minen*). Sitä paitsi ihmisillä ei ole mitään lii-

*) Erityisesti on pantava mieleen ihmisten hen-
kisten tarpeiden jatkuva suureneminen. Yleinen kor-
keamman sivistyksen, tietämisen ja taitamisen tarve,
samalla kun se lisää tuottokykyä ja muuttaa tuottamis-
keinoja samalla myöskin vähentää tuottokykyä siten
että ruumiillisen työn aika lyhenee ja henkisten tarpeiden tyydyttämisaika pitenee.

kavalmistuksen halua. Se on kapitalismi joka voiton ja vielä enemmän taloudellisten lakien tuntemattomuuden tähden pyrkii liikavalmistukseen. Silloin kun voitto lakkaa ei liikavalmistuksesta ole pelkoa. Kun tuotanto ja kulutus ovat suhteelliset yhteiskunnallisessa ja myöskin yksilöllisessä merkityksessä, määrää tarve työn ja työ arvon. Yksityisen työn mukaan määritelty arvo on horjuva ja laskee yksityisen kysynnän ja tarjonnan mukaan, mutta yhteinen työ ei alistu noudattamaan yksityisen kysynnän lakia siinä määrin, että yksityinen kysyntä kykenisi määräämään arvon. Ja korkein arvo tietysti on yhteisön tarpeen tyydyttäminen.

Kaikista vastaväitteistä huolimatta voidaan, enemmistön tarpeiden näkökannalta katsottuna, pitää työtä arvon luojana ja määrääjänä. Taloutta muuttavissa historiallisissa liikkeissä tämä seikka kyllä näyttäytyy vaistomaisesti, mutta voimakkaasti. Ennenkuin feodaalinen muoto voi vaihtua porvarilliseen, ja ennenkaikkea ennenkuin porvarillinen omaisuus voi ruvetä syntymään, oli sillä ehtona, saada työ vapaaksi feodaaliorjuudesta vapaasopimuksen palkkatyöläisiksi, joka muoto vaan sopii porvarillisen omaisuuden hankintaan ja arvon kasvattamiseen.

Työ on arvon määrääjä, kelpaa yleismääritelmäksi, vaikka esineiden arvo muuttuu erilaiseksi esineiden eri suhteisiin saattamisen kautta. Mutta on myöskin totta, että työn arvo muuttuu, nousee ja laskee tuotteiden arvon nousemisen ja laskemisen mukaan, ellei samaan aikaan tarpeiden kasva-

mista ole tapahtunut*). Tämä työn arvon nouseminen ja laskeminen on kuitenkin vissisti rajoitettu sillä suhteella, joka vallitsee tuottajan mahdollisuudessa saada käytettäväkseen tuottamastaan niin paljon, että kykenee uutta tuottamaan.

Meidän ei tarvitse, eri tuotteiden arvoteoriaa tunteaksemme ja todistaaksemme missä määrin työ on yhteisen arvon määrääjä, lähteä etsimään suhteita joissa kaikki tavarat nousisivat ja lasisivat arvossa yhtämittaa, ja millä tavalla työ sitte omaksi edukseen asian ratkaisisi, niinkuin hius-hienojen esimerkkien asettajat vaativat vastaväitteissään. Tarvitsee vaan löytää vissi raja jonka yli ei mikään mahti kykene esineiden arvoa viemään, olkoon sitte puhe ylös tai alaspäin menosta. Ne rajat ovat.

1. Kaikki tuotetut sekä luonnolliset hyödykkeet on asetettava tyydykkeiden asemaan**).

2. Kun kaikki hyödykkeet laskeetaan tyydykkeiksi ei niitä voida luovuttaa kuluttajalle alle valmistus- ja jakokustannuksien.

*) Juuri tarpeiden kasvamisen tähden ei nykyään yleinen työn arvon laskeminen ole mahdollinen, vaikka monet tuotteet ovatkin viimeisinä vuosikymmeninä tuntuvasti laskeneet niinsanotussa kauppa-arvossa.

**) Tyydykkeiden asemaan asettamisella ymmärretään, ettei tuotetut tavarat ja luonnolliset hyödykkeet ole olemassa vaan sitä varten että niiden arvoilla keinoitellaan, vaan on ne saatava kaikkien nautittavaksi, tyydykkeiksi tarpeelle.

3. Valmistuskustannuksien suuruus riippuu esineiden monistamisen vaikeudesta.

4. Tyydykkeistä ei voida ottaa enempää, kuin yhteisön tuotannon arvon henkilökohtainen osa on.

Nämä säännöt voidaan pitää niinsanottua minimi- ja maksimiarvoa määritellesä pätevinä, mutta ei tavallista kauppa-arvoa. Kauppa-arvo on mahdoton pysyvästi määrätä. Kauppamarkkinoilla tapahtuvia arvon muutoksia — vaikka aleneminenkin tapahtuisi alle valmistuskustannuksien — ei voida ottaa säännöksi eikä niillä voida kumota työn arvon määräämisteoriaa. — Jos ne olisivat sääntöjä ei kapitalistista pääomaa, joka syntyy vaan voiton kautta, olisi olemassakaan. Tosiasia on ja semmoiseksi jää, että tuotteiden yhteiskaupasta täytyy saada valmistuskustannukset ja voittaa ennenkuin yksityiskapitaalia voipi kasvattaa. Seuraavassa määritellään lähemmin työn ja hyödykkeiden suhdearvot.

Työn minimiarvo.

Työ on ennenkaikkea arvokasta sen mukaan missä suhteessa se on yhteisiin tarpeisiin. Maanviljelijän, karjankasvattajan ja kalastajan työ on aina ollut arvokkaampaa, ei palkan eikä ammatti-
luokituksen suhteen, vaan tärkeyteensä nähden,

kuin esim. kirjanpitäjän työ. Edellisten arvokkuus johtuu siitä yksinkertaisesta syystä, että ilman kirjanpitäjän työtä voidaan elää. Niinpä useat taloustieteilijät ovat, ajanjaksoista riippumattonta vaihtoarvon määräävää hintaa, välinettä etsiessään, tulleet siihen päätökseen, että vilja olisi varmempi vaihtoarvoa määräävä väline kuin raha tai muut esineet. Tämä väite perustuu siihen tosiasiaan, että vilja on tavaraa joka edustaa ihmisten pitempiä aikaista välttämätöntä tarvetta, ja siis, väittävät he, voipi paremmin ja pitempiaikaisesti ilmaista vaihdon tosiarvoa. Tässä viljajutussa on niin paljon perää, että vilja todella ilmaisee paremmin tehtyä työtä kuin raha. Kullankasvattaminen ja viljan kasvattaminen eivät ole yhtä helppoja vaivannäköön nähden. Mies joka kaivaa tai huuhtoo kultaa voipi onnistua saamaan sitä vuodessa kymmenien jopa satojen tuhansien rahayksiköiden arvosta, mutta viljaa kasvattavalle miehelle ei koskaan sellaista onnenpotkausta satu oman työnsä tuloksena.

Työn yleisen arvon määrää sen yhteiskunnallinen tarve ja yksityisen, persoonakohtaisen, arvon yksilöllinen tarve.*) Mutta työn minimiar-

*) Yksilöllinen tarve voi olla, luonnollisten taipumuksien mukaan niin erilainen ettei siitä voida tehdä sääntöä työn minimiarvolle. Yksilöllisillä tarpeilla työn arvoon nähden käsitetään sitä erilaista suhdetta, joka on eri henkilöillä eri esineihin nähden. Toiset haluavat kovasti esinettä ja antavat siihen pantulle työlle arvoa sen mukaan, josta toiset taas eivät välitä mitään. Viulun soittaja haluaa hyvää viulua ja antaa sen mu-

von määrää suhteitten välttämättömyys. Ojankaivajan työ ei semmoisenaan ole ollenkaan tarpeellista eikä arvokastakaan, mutta se on välttämätöntä viljan kasvattamiseksi ainakin vesipe- räisillä mailla, se on siis ehto vissin tarkoituksen saavuttamista varten. Samoin kaupunkien katu- jen lakaiseminen ja kasteleminen, raatojen pois korjaaminen, juomaveden puhdistaminen ynnä muut sellaiset toimenpiteet eivät ole semmoise- naan tuottavia töitä, mutta ne on huomattu vält- tämättömiksi terveyden ehdoiksi.

Työ, joka ei ole suorastaan tuottavaa, luo ar- voa itsensä välttämättömyyden tähden ja sentäh- den kuuluu sille myöskin oikeus yhtähyviu kuin tuotantoa synnyttävällekin työlle. Työn välttä- mättömyys määrää työn minimiarvon ja merkit- see samalla työn suorittajan täyttäneen velvolli- suutensa yhteiskunnan tuotannossa, joka täytyy laskea hänelle hyvitykseksi vastaavalla s. o. oi- keuksien puolella. Työn minimiorvosta täytyy saada minimioikeudet elämistarpeihin nähden*).

kaan arvoa viulantekijän työlle, jotavastoin pyssyä ha- luava ei välitä viulusta, vaan arvostaa pyssymekanikon työtä.

*) Minimioikeuksilla käsitetään ainoastaan oi- keuksien alinta rajaa. Mutta sillä voidaan käsittää myöskin tunnettavien tarpeiden alinta rajaa. Tarpei- den rajan määrää kunakin aikana vallitseva nautinnon- kalpuu. Nykyään tämä kaipuu on jo niin korkea, että oikeuksien minimillä ei voida tarkoittaa vaan sitä suh- detta, jossa työlläinen saapi juuri sen verran että muuta- man vuoden kestää työkykyisenä, vaan pikemmin sitä

Vaikka tarve onkin työn arvon muodostaja, ei siitä seuraa, että kaikki tarpeet voisivat antaa työlle sen minimiarvoakaan. Tarve on yleinen määritelmä ja muuttuva suhteiden mukaan, kun arvoa sensijaan täytyy pitää oleellisena, pysyvänä käsitteenä ja semmoisena aina asettaa se työläisen oikeuksia vastaamaan, etenkin kun arvon synnyttäminen ei aina riipu työläisen tahdosta. Tarvetta ja siitä johtunutta työtä täytyy aina vertailla hyödyn ja välttämättömyyden kanssa ja katsoa, että hyödyn puoli voittaa tarpeen — terveellisen talousopin vaakalaudalla. Sellainen tarve joka ei ole hyödyn tai välttämättömyyden kanssa sopusoinnussa, vaikka synnyttääkin työtä, ei voi synnyttää työn arvoa. Kaikissa kulttuurimaissa laajalle levinnyt kiihoitusaineiden, niinkuin esim. väkijuomien, tarve synnyttää kyllä paljonkin työtä, mutta missä on nähtävänä tämän työn arvo? Suureen ihmisyhteisöön nähden ei voida todistaa tämänlaatuisen työn olleen hyödyllistä, välttämättömyydestä puhumattakaan *). Tämänlaatuisen työ ei voi synnyttää minimiarvoakaan eikä siis ole oikeutettu saamaan edes minimioikeuksia **).

tietoisuutta yhteiskunnallisesta maksukyvyystä jonka avulla voidaan todistaa yhteiskunnan kykenevän maksamaan jonkun vissin korvauksen. Tällainen minimi ei ole yhtä nälkäpalkan kanssa.

*) Katso luonnollisista ja synnytettyistä tarpeista luvussa tuotanto ja kulutus.

***) Nykyään ei kuitenkaan voida kieltää hyödyttömän työn tekijältä elämisoikeuksia, sillä ammatin va-

On luonnollista, että työn, joka ei synnytä arvoa, täytyy saada tarpeensa arvoa syännyttäältä työltä. Mutta yhtä luonnollista ja paljon oikeutempaa on, että työn joka synnyttää ainakin minimiarvon täytyy olla oikeutettu saamaan tarpeensa. Totta on, että työntekijä on saanutkin ja täytyy saada tarpeidensa minimin s. o. niin paljo että voipi työn suorittaa — jos hän sitä ei olisi saanut ei työn suoritus olisi ollut mahdollinen *). Mutta juuri sentähden kun ilman sitä työtä ei ole tultu toimeen nousee työnarvo työntekijään nähden niin, että oikeuksia työntekijälle määriteltessä, on hänellä yhtäsuuri oikeus yhtä suureen korvaukseen kuin silläkin joka on synnyttänyt enemmän arvoa. Tämä on työn arvon oikein käsitys. Johdonmukaisuuden vuoksi voimme kui-

linta ei ole yksityisille henkilöille mahdollinen. Väärä on se väite, että esim. väkijuomain valmistajat ja kauppiat olisivat rikollisia. Niitä he eivät ole eikä mikään sivistyskäsite voi heitä semmoiseksi saada yksilöllisessä merkityksessä. Jos työn rikollisuudesta puhutaan, voipi se tapahtua vasta silloin kun ihmiset itse saavat määrätä työn laadun, kun työ ei ole voiton hankkimista varten yksityisille. Ja — älköön sitä unohdettako — kun ihmiset tuntevat paremmin työn arvon lait. Nyt totisesti ei enemmistö tunne työn arvon aakkosiakaan, enempi kuin heillä on määräämisvaltaakaan työn ja hyödyn soveltamisessa toisiaan vastaaviksi.

*) Nykyisissä yhteiskunnissa kuolee kyllä paljon ihmisiä nälkäänkin, mutta se ei todista että työstä ei maksettaisi sen minimiarvon mukaan. Iimiset jotka nälkään kuolevat eivät ole saaneet työvoimaansa kaukaksi, eivät ole käytettävän työn omistajia. Vielä voipi

tenkin asettaa työn minimiarvosta seuraavat säännöt:

1. Työn minimiarvon synnyttää se välttämättömyys joka työn vaatii.

2. Työn minimiarvon ilmaisijana on se määrä elämäntarpeita joka vaaditaan työn suorittamiseen kykenemiseksi.

Työn keskiarvo.

Määriteltäköönpä työn arvoa missä suhteissa hyvänsä, etsittäköönpä sille alinta, ylintä tai keskiarvoa, on aina pakko ottaa mitaksi työn vaatimakorvaus, tavallinen palkka tai suora oikeus elämäntarpeisiin. Ilman vastakohtaa on vertailu mahdotonta, velvollisuuksien suuruutta ei voi määritellä ilman oikeuksien olemassaoloa. Siis työn arvon löytäminenkin, vaan sen perusteella että on tehty työtä, on mahdottomuus, ja siksi täytyy työn arvo etsiä vertailusta työn ja sen oikeuksien välillä. Työntuloksien kulumissuhteilla

tapahtua nälkään ja puutteihin sortumista senkin ohella että työstä on maksettu työn minimiarvon mukaan, esim. lapset ja vaimo eivät voi saada riittävää roivintoa ja samalla, kun palkka, joka vastaa vaan työntekijän itsensä alimpia elämäntarpeita on pakoitettu jakaantumaan useammalle hengelle, täytyy työntekijän itsensäkin nälkään kuolla.

täytyy mitata itse työtä siten, että tuloksien minimiarvo ilmenee työn minimiarvoon silloin kun hyödyllinen työ ja kulutus ovat yhteydessä, ja työn koko tuloksien ja niiden minimimenon välinen eroavaisuus ratkaisee missä määrin työllä on arvoa yli minimiarvon. Tietää ja tarkistaa tämä arvomäärittäminen voidaan joko teoreettisesti asettamalla henkilö asemaan jossa hän yksilöllisellä työllään ilman toisten myötävaikutusta tuottaa kaikkia niitä esineitä ja tavaroita joita hän tarvitsee ja sitte vertaamalla kuinka paljon hän tavallisten suhteitten vallitessa on kyennyt tarpeitaan tyydyttämään tai vielä paremmin käytännöllisesti vallitsevan vaihdon avulla. Esimerkiksi:

Mies viljelee perunoita ja saapi satoa 75 säkillistä. Sanottakoon hänen määräaikaiset tarpeensa olevan seuraavat: kaikkia tarvittavia ruoka-aineita 25 säkillisellä perunoita, vaatteita kymmenellä, ylellisyystavaroita viidellä, sivistysvälineitä kahdeksalla, veroihin menee kymmenen säkillistä, asuntoa ja työvälineitä vastaamaan viisi-toista säkillistä ja vihdoin omiksi tarpeeksi perunoita kaksi säkillistä. Tässä hänen tarpeensa suhtautuu tuottokykyynsä s. o. 75 säkilliseen perunoita, joilla hän, ottamalla ensin oman tarpeensa, vaihdon kautta saapi kaikkia tarpeitaan *). Hä-

*) Esimerkkiä ei ole tarkoitettukaan suhteelliseksi eri elämäntarpeihin nähden, nykyiset sivistystarpeet esim. ovat paljoa suuremmat kuin mitä yhdellä kahdeksannella osalla työläisen tuloja voidaan saada. Verot tosin ovat näennäisesti liika menoerä, eivät kuulu suorastaan vatsan eikä aivojen vaatimuksiin, mutta kun

nen tuottonsa ja tarpeittensa yhteenkätyminen on muodostanut työn keskiarvon. Jotavastoin, jos hänellä olisi ollut tarpeita 75 perunasäkillisen edestä ja olisi tuottanut vaan 50 säkillistä, olisi hänen täytynyt supistaa tarpeitaan niiden alimpaan rajaan, s. o. tarpeiden minimiin. Jos taas perunain tuotto olisi noussut 80 säkilliseen, olisi hän synnyttänyt työn maksimiarvon. Siis työn keskiarvon mittari on yksilöllinen tarve, sensijaan kuin minimiarvon tekijänä oli yhteiskunnallinen välttämättömyys johonkin määrättyyn työhön. Kun henkilö tuottaa kaikki tarpeensa, on hänen työnsä saavuttanut keskiarvon.

Velvollisuuteen nähden voidaan työn keskiarvon saavuttamista pitää kultaisena sääntönä. Ei ole siveellisesti oikeen pakottaa ketään tuottamaan enemmän kuin hänen, tuottajan, kaikki tarpeensa — niihin luettuna kasvatus ja vanhuudenhoito — ovat, mutta eipä myöskään kellään ole oikeutta koettaa vetäytyä syrjään työn keskiarvon saavuttamisesta, päinvastoin, siihen on pyrittävä! Sillä silloin ei voi olla puhuttakaan siitä, että yhteiskunta olisi armeliaisuuslaitos yksilölle.

ne kerran ovat maksettavia, ei niitä voida sivuuttaa työn arvonmäärityksiä etsiessä. Verot vähentävät työn arvoa, sillä niitä vastaava määrä — jotain — ei useinkaan tule välittömästi henkilön, veronmaksajan, osaksi. Mutta käsite täytyy silti säilyttää, sillä ei ole luultavaa että veroista koskaan voidaan aivan vapaaksi päästä. Muodot kyllä muuttuvat, vaan itse se suhde, että tuottajan on luovutettava osa tuottamastaan yhteiskunnallisia tarkoituksia ja tarpeita varten, ei todennäköisesti voi koskaan muuttua.

Enemmistö työläisiä ja teoreetikkoja tuottavatkin keskiarvon nykyisessä tuntantoarmeijassa. Siksipä on ei ainoastaan kohtuus, vaan tinkimätön oikeus, että nautinto-oikeudet tasataan niiden eduksi jotka ovat varsinaisia tuottajia, vaan jotka riistämisen tähden eivät saa kuin minimitarpeet, vieläpä uskotellaan etteivät he ole enempää tuottaneetkaan. Tämän vaatimuksen oikeus kasvaa yhä suuremmaksi tietäessämme ihmisten tuottokyvyn ei laskevan vaan yhä lisääntyvän.

Englantilainen taloustieteilijä Malthus vakuutti kuuluisalla oppilauseellaan „väestö pyrkii lisääntymään geometrisessä sarjassa, kun taas elintarpeet saattavat lisääntyä vaan aritmeettisessä sarjassa” sitä, että tuottokyky ei voi seurata ihmisten lisääntymisprosessia, vaan on pakoitettu jäämään paljon jällelle. Ihmisten lisääntymisen ja elintarpeiden lisääntymisen asetti hän suhteeseen toisiinsa seuraavan kaavan mukaan: Väestön lisääntyminen tapahtuu sarjassa 1, 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256 . . . Elintarpeiden lisääntyminen sarjassa 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 . . . ja laski että kahden vuosisadan kuluttua väkiluku suhteutuisi elintarpeisiin niinkuin 256:9, ja kolmen vuosisadan kuluttua niinkuin 4096:13 j.n.e. Malthus ei voinut löytää mitään siveellistä tasapainoa tekijän tuottokyvyn ja ihmisten lisääntymisestä johtuvan kasvavan kulutuksen välillä. Senpätähden hän asetti tasapainon saattajaksi törkeimmät suhteet mitä ajate[la saattaa: sodat, kulkutaudit, nälänhätät, kurjuus, prostitutsionit y. m. olivat hänen

mielestään keinoja joilla tasapaino pysyi. Hän nimittikin niitä todellisiksi kaitselmuksen laeiksi. Malthuksen rofeetallisesta ennustuksesta on kuitenkin jo vuosisata kulunut eikä ole nimeksikään toteutunut. Ihmisten tuottokyky on voittanut lisääntymisprosessin, eikä tuottokyvyn järeälle jäämisestä ole vielä oireitakaan näkyvissä *).

Malthuslaisuuden nautinnonhalun kasvamista ehkäisevä oppi tuottokyvyn vähenemisestä ihmisten lisääntymiseen verraten, ei enää ole peloittava mörkö, jota katsellessa tulevaisuuden kansantalouden keskellä puutetta ja kurjuutta synnyttävänä tekee mieli kiristämään suolivyötä ja tänäpäivänä kieltäytymään „leivän” sekä „lemmen” nautinnoista. Työn keskiarvon tuottamiseen on jo enemmistöllä kyky ja muuta me emme enemmistöön nähden tarvitse toivoakaan. Mitä tuottokyvyn pysyväisyyteen kulutuksen kanssa tasalla tulee, ovat sen useimmat myöntäneetkin juuri sillä todenperäisellä ehdolla, kun ihmisten tarpeet eivät pitempiäaikaisessa merhityksessä edusta mitään määrättyä laatuja elintarpeissa, vaan tarjoaa luonto meille äärettömän paljouden mahdollisia ravintoaineksiksi kelpaavia lajeja. Esim. ravinnon tarpeen sijaan ei koskaan voida panna mitään toista tarvetta, mutta jonkun määrätyn erikoisen ravinnon tarpeen saattaa aina korvata jollakin toisella. Jos ihmisten täytyisi käyttää ravinnokseen vain viljaa, niin näyttää var-

*) Katso lähemmin Charles Gide, Taloustieteen pääpiirteet, sivut 579—580.

malta, ettei sitä ennemmin tai myöhemmin olisi tarpeeksi; mutta koska he päivittäin syövät yhä vähemmän leipää käyttäen sen sijasta useita muita ravintoaineita, ja kun niitä yhä keksitään uusia, niin ei ole syytä luulla, että ruokalista tulee koskaan loppumaan *).

On huomattava, että työn keskiarvo arvosuhteena on liikkuva, kun se kerran voidaan ilmaista vaan tyydytetyillä tarpeilla. Tarpeet ovat laatuun nähden hyvinkin lyhyvien ajanjaksojen kysymys; samalla kun ne muuttuvat laatunsa puolesta voivat ne muuttaa arvoaankin. Mutta työn ja tunnettujen tarpeiden suhde ei sillä katoa arvonmääräjinä, joten työn keskiarvosta voidaan sovelluttaa säännöt:

1. Työn keskiarvo on tunnettujen tarpeiden tuottokykyisyys.

2. Keskiarvon ilmaisija on tarvetta tyydyttävien tuotteiden summa.

Työn maksimiarvo.)**

Työ synnytettyään minimi ja keski-arvon voipi synnyttää myöskin maksimiarvon. Tällainen mahdollisuus voipi olla vaan etu ja sivutöiden

*) Katso Giden taloustieteen pääpiirteet siv. 588.

**) Maksimiarvoksi sanotaan korkeinta mahdollisuutta joka arvossa saavutetaan. Yksilöön nähden on maksimiarvon tuottamista se, kun työläinen tuottaa

yhteenkuuluvaisuuden myötävaikutuksella: sellainen työ jolla ei ole jonkun toisen työn myötävaikutusta kykenee harvoin saavuttamaan keskiarvoakaan: meidän aikamme tarpeiden mukaan ei sitä voi ollenkaan tapahtua: henkilö jolla ei ole toisen työn synnyttämiä työvälineitä tai muita edellytyksiä ei voi synnyttää kuin korkeintaan meidän aikamme minimiarvon. Siis maksimiarvon tuottamisen ehtona ovat vissit etutyöt ja syntyy se silloin kun työn tuottokyky on suurempi kulutuskykyä yksilöllisessä merkityksessä ja yhteiskunnallisessa merkityksessä saadaan se selville siinä määrin missä määrin maksimiarvolla kyetään tasoittamaan minimiarvon tuottaneen työn tappio. Tuotto ja kulutuskyvyn suhdetta yksilössä on vaikea määrätä, sillä kulutustaipumukset ovat toisinaan hyvinkin suuresti eroavat eri ihmisillä: se mitä toinen pitää ylellisyytenä on toisen mielestä välttämättömyys, joten maksimiarvon löytäminen, tarpeiden ylijäämänä, jos tarpeet ovat mielivaltaisesti määrättävissä, on koko vaikea vieläpä hyvin harvinaisenkin. Mutta erotettuumme tarpeet mielivallan tarpeista voimme kyllä maksimiarvon löytää.

Yhteiskunnan loiseläjien, mässääjien ja tuhlarien, jotka eivät ole tuottajia, vaan ainoastaan kuluttajia joilla ei ole asetettavana mitään persoonallisesti vastaavaa kuluttamiensa tyydykkei-

enempi kuin hän kuluttaisi vaikka saisi kaikki tarpeensa tyydytettyä. Tämä määrittäminen ei kuitenkaan ole tarkka, se kun jättäisi tilan mielivaltaisille tarpeille, niin kuin tuonempana tullaan huomaamaan.

den ja käyttämiensä hyödykkeiden arvotilille, kulutusta ei voida pitää minään inhimillisten tarpeiden summan ilmaisijana. He eivät tuota arvoa, ja niin ollen joutuvat edulliseen erikoisasemaan tarpeitansa ajatellessaan, eikä heidän suhteensa voi mitään vertailua kulutus ja tuotto-kyvyn välillä syntyä. Sitäpaitsi he kuluttajina useinkin edustavat tarpeita, jotka ovat vieraita koko muulle maailmalle, hyödyttömiä ja vahingollisiakin. Kulutuksen suuruuden määrääjinä ei siis voida ottaa huomioon poikkeustapauksia eikä ylipäänsä niitä jotka eivät samalla ole tuottajia, vaan ainoastaan ne joilla on yhteiskunnallisia velvollisuuksia, ei ainoastaan nimeksi, vaan täytettäviä niin paljon, että nämä velvollisuudet säännöllisesti ottavat vussin määrän heidän ajastaan *). Ja — muistettakoon se aina — yhdenvertaisuuteen perustuva kulutusoikeus on ainoa oikea teoreettinen lähtökohta, ja vaan tämä terveellisten ja hyödyllisten tarpeiden edellytyksellä voidaan ottaa rajaksi, jonka ylipäästyä sitte työn maksimi-arvo syntyy.

Henkilö jolla on joku vissi tehtävä joka ottaa hänen aikansa, sanokaamme nykyisyyteen nähden, kahdeksan tuntia vuorokaudessa, ei voi mahdollomia kuluttaa, jos tahtoo pysyä kykenevänä velvollisuuksiansa suorittamaan. Hän ei voi mitenkään kuluttaa niitä arvoja joita nykyiset miljoonatuhlarit menettävät — sen perusteella ettei

*) Aika on tässä tärkeä kysymys, sillä henkilö jolla ovat vissit velvollisuudet ei voi paljoakaan mäsätä.

vät ole miljoonistaan missään vastuunalaisuudessa eikä heillä ole muuta tehtävää — kukaan ei syömisessä, vaatteiden käyttämisessä y. m. yleisissä tarpeissa ole paljoakaan edellä, jos kaikilla olisi vaan sama aika käytettävänä näiden asioiden järjestämiseen. Samoin on näiden tarpeiden laatuunkin nähden: linnunkielen syömisen halu ei ole enää kovinkaan suuri, päinvastoin, sellaiset tarpeet alkavat tuntua sairaaloisilta ja järjettömiltä. Ihmisten päätarpeet alkavat yhtenäistyä ja jostakin mahdollisesta erikoistarpeesta ei meidän tarvitse kovinkaan tarkkaa lukua pitää, että tekisimme siitä säännön suuria kansanjoukkoja varten.

Olkoon, että ihmisten ravinto, vaate ynnä muut yleiset tarpeet lähenevät yhteistä arvoa, mutta persoonalliset taide-, sivistys- ja ylellisyystarpeet pysyvät sittekin niin erilaisina että ne tyydytettynä muodostavat suuresti toisistaan eroavan arvon, sanotaan. Joku, vaikka tyytyykin tavallisen arvon ruokaan ja vaatteisiin, voipi vaatia asuntoonsa kymmeniä jopa satoja tuhansia maksavia tauluja, toinen taas ei kaipaa niitä mutta tahtoo kalliita viinejä ja muita ylellisyyksiä tavallisen ruokalistansa lisäksi.

Mitä ensiksikin tauluihin tulee, on sellainen oletus järjettömyys. Kymmeniä ja satoja tuhansia maksavia tauluja on koko maailmassa niin vähän, ja niistäkin enin osa yleisissä museoissa, että niiden vaatiminen asuntonsa seinille on mieletöntä. Sitäpaitsi siinäkin suhteessa ollaan menossa sinnepäin, että kuuluisuudet maalauksen yhtähy-

vin kuin veistonkin alalta kertyvät kaikki museoihin ja taidepalatseihin. Yksinkertainenkin järki jo sanoo, ettei kellään ole oikeutta vaatia omakseen sellaista, joka on tarkoitettu koko maailmaa varten. Ylellisyydestä, jonka oikeammin pitää merkitä mässäystä, on jo sanottu, ettei sitä voida harjoittaa, jos velvollisuudet ovat määrättyjä. Lisäksi voidaan ottaa huomioon että tyydykkeiden joukossa on paljon sellaisia jotka eivät ole ylellisyyksiä harvinaisuutensa, vaan hintansa puolesta, niinkuin esim. viinit joiden ylellisyyden määrää yleisen huijauksen asettama hinta *). Vielä voidaan mainita jalokivet. Niitäkin on maailmassa niin vähän ettei niiden yleisempi himoitsemisen voi tulla kysymyksenkään. Ei siis voi olla mitenkään todenmukaista, että niinsanottujen harvinaisuuksien haluaminen voisi olla miinään riidan aiheena tarpeita tyydyttäessä.

Ylellisyyden siveellinen puoli taloudellisesti katsottuna on tämä: Jollei voida todistaa, että ylellisyys synnyttää tuottokykyä ainakin samassa arvosuhteessa itsensä kanssa ei kellään ole oikeutta ylellisyyttä vaatia. Jos taas se korvaa itsensä lisääntyneellä tuottokyvyllä ei siinä ole mitään moittimisen aihetta **).

*) Todistettavissa nimittäin on, että useinkin viini jota myydään korkeasta hinnasta sentähden kun se muka on useampien kymmenien vuosien vanhaa, on saatu valmiiksi juuri siksi kun „ylellisyyden” ostaja saapuu.

***) Tällä määrityksellä ei tarkoiteta sitä, jos joku väittäisi tuottokykynsä lisääntyvän ylellisyyden kus-

Vertailtuamme halujen mahdollisuuksia niiden tyydyttämisen mahdollisuuteen voimme asettaa tarpeille rajoitetun alan ja lisäksi kun asetamme ihmiset velvollisuuksien lakien alaiseksi voidaan löytää työn maksimiarvo, s. o. saavutetaan suhde jossa työ tuottaa enemmän kuin kuluttaa. Tämä on vertailun perusteella saavutettu työn maksimiarvo yksilöön nähden. Yleinen maksimiarvo on taas hieman toisenlainen synnyltään sekä vaikutukseltaan. Työn maksimiarvon määrittäminen ilman vertailua merkitsee vaan työn saavuttamaa ennätystä, sitä korkeinta suhdetta, joka jossain työssä saavutetaan tuotetun paljouteen nähden vertailuun perustuvasta arvosta huolimatta. Tätä viimeistä voidaan nimittää yhteiskunnalliseksi tuotantoennätykseksi, eli tuotannon maksimiksi. Esimerkiksi: Kaivostyöläinen, joka tuottaa kivihiiliä vuodessa 3000 tonnia ja hänen tarpeensa ovat vaan 2500 tonnin arvoiset, on saavuttanut työn maksimin vertailevassa arvossa. Mutta kaivostyöläinen joka tuottaa 3500 tonnia — joka, sanottakoon, on suurin määrä mitä on tuotettu vuodessa — ja hänen tarpeensa maksavat saman, ei ole saavuttanut työn vertailevaa maksimiarvoa, vaan ainoastaan vertailevan keskiarvon ja yhteiskunnallisen tuottomaksimin. Useissa tapauksissa voi siis tuottomaksimi merkitä ai-

tannuksella, että hänellä olisi oikeus ylellisyyteen, mutta tuottokyvyn yleistä suhdetta, joka vaan tekee mahdolliseksi suuremman kulutuksen, ilman vahingollisia seurauksia. Mässäävän ylellisyyttä ei voida mitenkään puolustaa.

noastaan vertailevan arvon minimiä, niinkuin esim. työssä johon ei vielä ole keksitty soveltuvia koneita.

Suurimman maksimiarvon tuottajat ovat suuret keksijät tekniikan, tieteen ja taiteen aloilla. Heidän työnsä arvoa ei voida millään vertailu- arvollakaan tarkemmin mitata. Ainoa vertailu- mahdollisuus keksijäin tuottamalle arvolle olisi jonkun aikajakson erityisen tarpeen vaatiman työn ja sen työn välillä joka ilman keksintöä vaadittaisiin saman tarpeen tyydyttämiseksi, niiden eroavaisuus ilmaisisi maksimiarvon suuruuden. Saadakseen tietää kuinka suuren vertailuun perustuvan arvon on esim. sähkölampun keksiminen tuottanut, on otettava se aika joka on kulunut sähkölampun keksimisen ja jonkun toisen vieläkin paremman ja vähemmän työtä vaativan valaistuslaitoksen välillä, sitte laskettava valaistus- tarpeen suuruus ja siihen vaadittavan työn vertailuarvo ja asetettava ne vastakkain saman suhteen, s. o. yhtä suuren valaistustarpeen mukaan, entisen valaistuslaitoksen vaatiman vertailuarvon kanssa. Se arvojen ero joka näin syntyisi olisi sähkölampun keksijän työn maksimiarvo. Mutta tätä arvoa lisäävät vielä seikat sellaiset kuin mukavuus, käytännöllisyys ja eräs hyvin tärkeä tekijä: sen työn poistaminen yhteiskunnasta, joka varmasti olisi kulutettu mainitun parannukseen keksimiseksi. Siis tämänlaatuisten töiden arvo on äärettömän suuri arvon jatkumisen tähden, joka, arvon jatkuminen, kestää niinkauvan kun-

nes tarve kokonaan muuttuu tai korvataan se uudella paremmalla keksinnöllä *).

Luonnollisesti seuraa kysymys: eikö sitte työntekijällä ole oikeutta työnsä maksimi-arvoon tai eikö hänellä niinkuin esim. keksijällä ole ainakin oikeus saada mitä ikinä hän haluaa? Vähääkään epäilemättä vastaamme: ei! Kahdesta visistä syystä ei semmoista oikeutta voida tunnustaa. Nämä syyt ovat yksilöllisen rikkauden syntyminen ja tarpeiden anarkian syntyminen. Vaikka tiedämmekin ettei yksityinen rikkaus ole syntynyt persoonallisen suhteen kautta keksinnöihin, s. o. omistajat eivät useinkaan ole olleet keksijöitä, tiedämme me myöskin samalla, että niin voisi käydä. Ja kun yksityinen rikkaus aina edellyttää yksityistä köyhyyttä, emme voi tunnustaa yksilön oikeutta työnsä maksimi-arvoon mikäli se koskee vertailevaa arvokäsitettä. Emme voi myöntää sitäkään, että maksimiarvon tuottaja saisi kuluttaa kuinka paljon haluaa, sillä se niinkuin sanottu, synnyttää tarpeiden anarkiaa, jos sillä nimittäin tarkoitetaan kulutettavan arvoa, eikä laatua tai painoa **).

*) Tämän korkean arvon tuottamisen perusteella näyttää siltä, kuin keksijä olisi oikeutettu kuinka suureen korvaukseen tahansa. On kuitenkin otettava huomioon välttämättömästi vaaditut etutyöt joita ilman ei keksintö olisi ollut mahdollinen. Keksinnötkin ovat vaan sarja parannuksia ja syvemmässä merkityksessä jakautuu suurelkin keksijän työn arvo sadoille ja tuhansille eri yksilöille.

***) Tarpeiden anarkialla tarkoitetaan tässä nau-tinnon välikappaleiden käytön mielihvaltaa, joka pitää

Yhteiskunta pyrkii kaikilla aloilla määräämään ainakin näennäisen normaalitilan, vieläpä se pyrkii säilyttämään yleispäteviksi luultuja traditioita vastoin kehityksen edellyttämiä muutoksia: yhteiskuntaelämää johtavien piirien, lainlaatijain, politikointsijain, tiedemiesten ja kirjailijain jokapäiväinen virsi on „järjestys yhteiskunnassa”. On lakia kasvatuksesta, sallittavasta perhemuodosta, pukeutumisesta (ettei häveliäisyyttä loukattaisi), vieläpä on kaupungeissa säädökset määrättyillä paikoilla kävelemisestä, seisomisesta ja istumisesta, sanalla sanoen järjestystä kaikilla muilla aloilla vaan ei ihmisten yleisistä tarpeista *). Samaan aikaan kun porvarilliset taloustieteilijät loilottavat sosialismin mahdottomuudesta ja halusta pyrkii anarkiaan yhteiskuntajärjestyksessä, myöntävät he ihmisille tarpeiden täydellisen anarkian vakuuttamalla, että jokaisella on oikeus tyydyttää tarpeensa mielensä mukaan — jos hänellä on millä niitä tyydyttää.

Meistä on kuitenkin selvää ja muun tarpeellisen järjestyksen kanssa yhteenkuuluvaa, että tärkeimmistä tärkein järjestys, ihmisten tarpeiden

oikeutenaan käyttää mitä vaan ja kuinka paljon tahansa, huolimatta yhteisistä tavoista tai siitä kuinka hänen tarpeensa suhtautuvat enemmistön tarpeisiin arvossa.

*) Useissa maissa valtiolliset lakisäädökset kieltävät sellaisten halujen tyydyttämisen kuin uhkapelin, vedonlyönnin, varkauden ja petoksen. Ihmisten ylellisyydelle ravinnossa, vaatteissa y. m. voidaan asettaa samalla tavalla rajat.

järjestys arvollisessa merkityksessä asetetaan käytäntöön ja lopetetaan yksilöllisistä oikeuksista ja kevyistä mielipiteistä riippuva tarpeiden anarkia. Tarpeiden anarkian tila ilman vahingollisia seurauksia voipi olla mahdollinen vasta silloin kun tuottokyky on niin suuri, että jaossa ei mitään järjestystä tarvita, olkoonpa ihmisten tarpeet kuinka suuret tahansa, jonka tilan me taas pidämme mahdollottomana saavuttaa.

Me siis emme voi myöntää maksimiarvon tuottajalle oikeutta omistaa tai kuluttaa tuottamansa koko arvoa. Kansantalouden tulon ja menon tasapaino ja tarpeiden tyydyttämisen normaalisuhde saavutetaan juuri sillä, että maksimiarvo ja minimiarvo yhtyvät tuotannossa ja tyydykkeinä jakautuessaan muodostavat työlle tulevan korvauksen keskiarvon. Yleispiirteet työn maksimiarvosta voimme saada seuraavasta:

1. Vertaileva maksimiarvo syntyy tarpeiden vähemmyydestä tuottokyyyn.

2. Vertailevan maksimiarvon suuruuden ilmaisee ylijäämä.

3. Tuotanto (ennätys) maksimin synnyttää ennen saavutetun tuottokyyn alemmuus.

4. Tuotantomaksimin suuruuden ilmaisee maksimin synnyttäjistä yllä oleva luku.

Yliarvo.

Yliarvoa voidaan käsittää kahdessa merkityksessä, joko työn maksimiarvona s. o. tarpeiden ylijäämänä tai supistetun kulutuksen jättämänä tuloksena. Tavallisimmin kuitenkin käsitetään yliarvolla vaan viimeistä suhdetta, se kun on aivan yleinen ilmiö: melkein kaikki työ jo nykyään synnyttää yliarvoa — ei tarpeihinsa vaan kulutusoi-keuteensa nähden. Niinkuin olemme nähneet on palkan perusteena tarpeiden alin raja, mutta tuotovelvollisuutena mahdollisimman suuri ennätys. Tästä syntyy se yliarvo joka on kaiken rikkauten ja eritoten kapitalismin synnyttäjä ja kasvattaja. Vielä voidaan kapitalismia synnyttävällä yliarvolla käsittää maanvuokraa, uusien luonnonrikkauksien löydöstä johtunutta arvoa, ynnä muita senlaisia suhteita joissa omistavan henkilön persoona-kohtaiset ansiot eivät vastaa hänen omaisuutensa arvoa. Kaikissa semmoisisa sahteissa joutuu henkilö yliarvon omistajaksi. Kaikille yliarvon muodoille on kuitenkin ominaista se, että ne syntyäkseen täytyvät olla yhteydessä työn kanssa: uusien luonnonrikkauksienkin arvo, vaikka ei sitä voidakaan lukea työn synnyttämäksi arvoksi, ei kuitenkaan voi ilmetä ilman työn myötävaikutusta. Jos näin syntynyt arvosto joutuu muiden kuin työntekijäin omaisuudeksi voidaan sitä hyvällä syyllä sanoa työltä anastetuksi työn synnyttämäksi yliarvoksi. Samoin ei maankorkoaakaan synny, ellei maa ole viljeltyä tai muuten

käytettyä, joka aina edellyttää työn yhteyttä yliarvoon *).

Saadaksemme selville onko työ synnyttänyt yliarvoa ja missä määrin täytyy meidän palata palkkakysymykseen ja käsitellä mitenkä palkka-suhteet ovat vaikuttaneet omistukseen: jos työn oikeus omaisuuteen on pienempi kuin työn tuotto samaan omaisuuteen on selvää että oleva omaisuus on työn luomaa yliarvoa.

Niinsanottu optimistinen koulukunta väittää, että itsekunkin hallussä olevat omaisuusarvot ovat vaan hänen, yksilön, tai hänen esivanhempiensa työn yhteinen arvo, siis joko itsensä rehellisen työn tulos tai esivanhempien säästö, sukuomaisuus, johon ei kellään muulla ole oikeutta, sentähden kun ei siinä kerran ole toisten tuottamaa arvoa **). Tämän he selittävät puhtaasti luokkatuosten mukaan, väittämällä sotapäällikön, papin, maata viljelyttävän maanomistajan ja tuotantoa hallitsevan porvarin aseman olevan tuotta-

*) Maankorkoa, s. o. yliarvoa, voi tosin syntyä hetkellisessä merkityksessä ilman työn yhteyttä, niinkuin esim. sellaisille maille jotka sisältävät erityisiä rikkauksia ja kaupunkien tonttimaille, joiden arvo nousee vuosittain, riippuen siitä kuinka tarpeelliseksi ne käyvät. Mutta nämä suhteet maanarvon nousemisessa ovat mahdollisia molemmissa tapauksissa vaan sillä edellytyksellä, että ne lähimmässä tulevaisuudessa saatetaan yhteyteen työn kanssa.

**) Hekin eroittavat kuitenkin anastetun ja ryöstetyn omaisuuden, jota, anastamista ja ryöstämistä, he sanovat silloin tällöin sivistyneimmissäkin yhteiskunnissa sattuvan. Katso taloustieteen pääpiirteet, siv. 62.

vaa työtä ja työnä tuottavampaa suoranaisen työntekijän vieläpä insinöörinkin työtä. Jos tämä oletus olisi oikea ei mitään todistusta yliarvon syntyemisestä voisi saada, sillä olisi mahdotonta löytää sitä omaisuutta jonka yliarvo on muodostanut. Mutta palkkakysymys näyttää kumoamattoman selvästi, että tulojen erilaisuus on vallinnut aina kaukaisesta taloudellisen tasajaon muinaisuudesta asti, ja että tämä erilaisuus ei ole riippunut henkilön tuottokyvystä vaan hänen yhteiskunnallisesta asemastaan. Mutta jos tulot, s. o. palkka, ei perustu työn tuottavuuteen, niin kuinka voidaan väittää, että henkilön hallussa olevat omaisuusarvot olisivat yksilöllisen tai sukutyön arvoja vastaavia. Sitäpaitsi on otettava huomioon, että on satoja vuosia vanhoja sukuja joista ei yksikään polvi ole ollut varsinaisia tuottajia enempi käytännöllisessä kuin teoreettisessakaan merkityksessä, mutta suuria tuloja he kyllä ovat kanta-neet*).

Ollaksemme johdonmukaisia täytyisi meidän, myöntääksemme tämän suunnan oikeus, hylätä pois laskusta ne jotka eivät ole milloinkaan tuottaneet elämänsä kustannuksia vastaavaa arvoa, ja sittekin vielä joutuisimme hämäryyteen jossa mikään ihme ei voi meitä valaista todistamaan itse-

*) Semmoisia ovat etupäässä ruhtinaalliset, kreivilliset ja vapaaherralliset suvut. Useat näistä suvuista ovat sellaisia ettei yksikään suvun jäsen, koko heidän tunnetun historiansa aikana, ole ollut missään merkityksellisessä suhteessa hyödykkeiden tuottamiseen sen käsitteen porvarillisessakaan merkityksessä.

kullakin olevan omaisuuden arvon vastaavan vaan korkeintaan sukutyön arvoa.

Kahdennenkymmenennen vuosisadan ihmisiä ja omistusoikeudellisen vallankumouksen silminnäkijöinä ja itse tekijöinä emme kuitenkaan voi sellaiseen oletukseen yhtyä, vaikkapa mainittuihin aseisiin olisi yhdistetty kaikki se jalous ja oikeudentunto mikä luokka-asemissa on mahdollista. Me emme voi käsittää millä syillä esim. sotapäällikkö olisi oikeutettu saamaan suuremman arvon kansallisomaisuutta kuin sotilas. Jos sodan käyminen ei onnistu ilman taitavaa päällikköä, niin vielä huonommin se onnistuu ilman sotilaita. Samoin jos sielujen hoito ei käy laatuun ilman paavia, taitavia piispoja ja pappia, niin ei se käy ollenkaan laatuun ilman sieluja, joten välttämättömyyden ja keskinäisen kiitollisuuden suhteet ovat vastakkain eivätkä muuta hyvitystä kaipaa. Mitä taas siihen tulee ettei suuria töitä voida suorittaa ilman suuria tuloja, niin siitä kokemukset useimmassa tapauksessa ovat päinvastaiset. Enin osa suuria tuloja ei ole palkkiota suurista töistä, vaan yksinkertaisesti riistämisen ja väkivaltaisen anastuksen tuotetta.

Meidän täytyy yhtyä sosialistisen koulukunnan ja erittäinkin Marxin väitteeseen, että „omaksemme on voinut joutua arvo jonka toisen työ on tuottanut”, ja pitää sitä lakinakin silloin kun on kysymys yksilöllisistä pääomista ja rikkaudesta yleensä. Yksilöllisen rikkauten olemassaolo jo semmoisenaan ilmaisee työn luoman arvon ryöstöä

tapahtuneen, samalla kun se todistaa senkin, että työ on synnyttänyt arvoa yli oikeuksiensa.

Työn mahdollisuutta synnyttää yliarvoa ei suorasti kiellä juuri kukaan, mutta sensijaan, enemmän tai vähemmän porvarilliset tutkijat ja tilastotieteilijät kieltävät riistämisen tapahtuvan, joka tietysti on samaa kuin kieltää koko yliarvon synty. Mutta ilmeistä kuitenkin on, että jos keran on olemassa omaisuuden luokitusta niin silloin täytyy myöskin olla riistoa, ellemmehä tahdo lapsellisesti uskoa semmoiseen kohtaloon joka vuosisatoja antaa erityisille suvulle rikkautta ja suuralle kansan enemmistölle vaan kerjäläisen muruja. Turhaa on koettaa väittää työn ryöstämistä olemattomaksi, sillä palkan historiikki kumoaa sellaisen väitteen: palkka-asteikko itsessään jo säilyttää yksityisomaisuuden siemenen ja omistamisen yhteyteen kuuluu työstä vapautumisen halu ja asettuminen toisten työn arvon kokoojaksi.

Aivan niinkuin Marx väittää ei ilman työn tuottaman yliarvon ryöstämistä voisi olla yksilöllisiä rikkauksia. Tämä riistäminen on vaan saanut hienosti nimekseen palkka-asteikko. Riistäminen olisi mahdotonta vaan arvojen tasanjaolla.

Charles Gide puhuessaan tasanjakoteoriasta sanoo sitä lapselliseksi ja meidän aikanamme järjettömäksi jakotavaksi. Gide on oikeassa mitä tulee muinaisuudessa vallinneeseen tasajakoon *),

*) Kaukaisessa muinaisuudessa vallinnut tasajako-oppi tarkoitti etupäässä maan tasajakoa, maa kun silloin oli ainoa merkitsevämpi omaisuus. Historiassa kiiu nimensä säilyttäneet vanhan ajan lainsäätäjät Mi-

joka perustui hyödykkeiden tasaamiseen semmoiseen, mutta väärässä jos siirrytään hyödykkeiden arvon jakoon. Pinta-alan painon tai tilavuuden mukaan tasaaminen on väärää ja järjestöntä yhtähyvin kuin arvon tasaaminen taas on oikeaa.

Mutta, väitetään, työn synnyttämää yliarvoa on kovin vähän. Gide nimenomaan sanoo: „rikkaita on kaikissa maissa hyvin vähäsen”^{*)}). Gide tahtoo tällä sanoa, että yliarvoa ei ole kovinkaan paljoa syntynyt koskapa kerran ei rikkaiden luku ole päässyt kovinkaan suureksi. Mutta ei ole vaikeaa ymmärtää ettei yliarvon suuruus riipu rikkaiden pääluvusta vaan siitä kuinka paljon nämä „vähät rikkaat” omistavat arvoja. Ja silloin kun raja vedetään niin, että yhdellä puolelle jääpi työtätekevä köyhälistö ryysyköyhälistön kanssa ja toiselle puolelle varakkaat ja rikkaat, niin havaitaan helposti että tuotettu yliarvo ei ole kovinkaan pieni. Yhdysvalloissa tekee työväestön yhteisomaisuus ainoastaan 13 % kansallisuusomaisuudesta ja 54,8 % on harvojen rikkaiden hallussa,

nos, Sykurgas ja Romulus jakoivat maan tasan ainakin perheiden kesken. Katso taloustieteen pääpiirteet. siv. 413.

Tällaista tasanjakoa me emme puolusta sillä se on todella järjestömyys meidän aikanamme. Jos esim. maa jaettaisiin tasan pinta-alan mukaan olisi se kovimmista kovin rangaistus sille jolle sattuisi hedelmätön pala. Me emme siis kannata tasanjakoa hyödykkeille, mutta niiden arvoille.

*) Katso taloustieteen pääpiirteet siv. 413.

s. o. sellaisten jotka ovat saaneet vaan työn yliarvoa.

Saman väitteen yhteydessä sanoo Gide, että että ihmiset eivät näyttäisi rikkailta vaikka arvot jaettaisiinkin tasan, pikemmin he olisivat köyhiä. Tässä Gide ottaa köyhyyden todistukseksi vertailumahdollisuuden menettämisen. Mutta sellaista todistustapaa käyttämällä voidaan yhtähyvin sanoa ihmisten näyttävän rikkailta yliarvon tasaimisen tapahduttua: jos ei ole mahdollisuutta löytää rikkautta köyhyyden vastakohtana niin sama on laita päinvastaisessakin tapauksessa. Kommuni josta olemme puhuneet ei pyrikään tekemään ihmisiä rikkaiksi, vaan ainoastaan hyvinvoiviksi. Rikkautta ei voikaan olla ilman köyhyyttä yksilöllisessä merkityksessä, mutta hyvinvoinniksi voidaan kyllä nimittää sitä taloudellista tilaa joka saavutetaan yliarvon tasaamisen kautta. Yhdysvalloissa varakas luokka omistaa 33,2 % kansallisomaisuudesta, eikä tämän luokan elämäntarpeet arvossa ole likelläkään työläisten elämäntarpeita, päinvastoin varakkaatkin elävät ylellisesti*). Jos Yhdysvalloissa rikkaiden hallussa oleva yliarvo tasataan saadaan silloin jo työväenluokalle nykyinen varakkaiden luokkien omaisuusprosentti, s. o. 33 %. Ja tässähan onkin raja jota etemmäksi meidän ei tarvitse pyrkiäkään. Meidän saadak-

*) Varakkailla tarkoitetaan sellaisia jotka eivät ole rikkaita s. o. suuromistajia, mutta eivät myöskään köyhiä eli sellaisia joiden toimeentulo olisi epävarmaa ja toisista riippuvaa, he ovat niinsanottuja omillaan eläjiä.

semme taloudellinen tasapaino aikaan ei tarvitse kajota edes varakkaiden hallussa oleviin arvoihin.

Palkkatyön vallitessa ei voida estää yliarvon syntyä ja yksityisomistuksen aikana on yliarvon ryöstämisen ehkäiseminen mahdotonta. Ei pidä paikkaansa se Cobden väite joka kuului: „Työpalkat nousevat aina kun kaksi työntteettäjää juoksee yhden työntekijän jälestä; ne laskevat aina kun kaksi työntekijää juoksee yhden työntteettäjän jälestä.” Tämä on Cobden työlle sovitama kysynnän ja tarjonnan laki. Mutta se on menettänyt merkityksensä työnmyyjiin nähden sentähden kun nyt ei enää koskaan huoli kahden työntteettäjän yhden työntekijän jälestä juosta, päinvastoin, koneiden lisääntynyt tuottokyky on vaikuttanut sen, että poikkeuksetta kaikissa teollisuusmaissa kaksi työntekijää saapi juosta yhden työntteettäjän jälestä.

Usein hylätty, mutta silti muotoa muuttaneena aina uudelleen hyväksytty Lassallen rautainen palkkalaki ei ole vielä kukaan merkitystään menettänyt. Se lähtee siitä asian tosipuolesta, että ihmisellinen työvoima on kauppatavaraa jota ostetaan ja myydään markkinoilla vallitsevan hinnan mukaan. Hinnan määrää kysynnän ja tarjonnan suhde. Mutta, kuten muillekin tavaroille, muodostaa kysynnässä ja tarjonnassa keskimääräisen hinnan tavarantekijöiden tuotantokustannukset. Esim. koneen tuotantokustannuksia edustavat: ne polttoaineet ja öljyt joita tarvitaan konetta käyttäessä, vuosittain tehtävä säästö joka tarvitaan koneen maksamiseksi tai paremmin sanottuna sen korvaa-

miseksi toisella koneella, kun se on tullut kelpaamattomaksi. Samoin on työn tuottokustannuksiin luettava: niiden elintarpeiden arvo, jotka työläisen on kulutettava kyetäksensä tuottamaan, se maksu joka täytyy olla säästössä toisen työläisen hankkimiseksi s. o. työläisen lapsen kasvattamiseksi. Siitä syystä ei työläisen palkka voi laskea alle työläisen minimitarpeiden arvon, mutta kaupan ja kilpailun alaiselle tavaralle kuuluvan luonteensa tähden ei se myöskään voi nousta yli minimitarpeiden arvosta. Tällainen on pääkohdissaan rautaisen palkkalain teoria. Meidän tarvitsee vaan lisätä siihen säännöllisesti kasvavat ruumiilliset sekä henkiset tarpeet ja silloin meillä ei ole yhtään enempää kuin rautalaki myöntää.

Vielä väitetään palkan rautalakia vastaan sillä, että nykyisen työläisen palkka ei määrää hänen elämäntapojansa vaan hänen elämäntapansa määrää hänen palkkansa, s. o. sitä mukaa kuin tarpeita tyydytetään kasvaa palkkin. Niin sanovat evulutsionistit. Tässä on senverran perää mikäli sitä tulkitaan yleisen sivistyksen mukana: yleinen kehitys kyllä tuopi tarpeiden tyydyttämismahdollisuuksia, mutta tämä tie on äärettömän hidas. Palkka kohoaa kasvavien tarpeiden mukaan vaan siinä määrin kun nämä tarpeet ovat olleet niin valtavia, että ovat opettaneet ammatillisen tai politillisen järjestyksen välttämättömyyden, toisin sanoen kun kärsimyksien katkera koulu on opettanut keinot joilla voidaan etuja voittaa. Mutta me tiedämme että tätä tietä kehittyminen on etanan kulkua ja

vaatii miljoonittain uhria juuri sentähden että kurjuuden koulussa opitaan hyvin hitaasti ja useimmiten sen koulun oppi maksaa koko elämän onnen. Siksi emme sitä voi hyväksyä säännöksi. Se himmentäisi luokkakatsomustakin.

Työläisten keskinäisen kilpailun kautta pysyy työläisen palkka hänen tarpeitensa minimiä vastaavana. Palkan rautalaki ei suinkaan ole lieventynyt merkitykseltään, vaan jossain tapauksessa muodoltaan, voidaampa sanoa sitä ankarammaksikin entistään suuren työttömäin joukon kasvamisen tähden; ja kapitalismi ei anna vähintäkään toivoa työttömäin luvun vähenemisestä.

Mutta sittekin meillä on vapaan kysynnän ja tarjonnan laki eikä siis palkan rautalaista voi olla puhettakaan, sanotaan. Mutta me sanomme selaista puhetta lörpöttelyksi, jos kysynnän ja tarjonnan lain tarkoitetaan jotain vaikuttavan nykyaikaisten työläisten palkan nousuun. Kysynnän ja tarjonnan lain, merkitäkseen jotain kummallekin asianomaiselle yhtäikaa, täytyy perustua kummankin asianomaisen vapaaseen tahtoon ostaa tai olla ostamatta, myydä tai olla myymättä, paremmin sanoen myyjän ja ostajan tulee olla tasaväkiisiä tarpeessa, muussa tapauksessa kysynnän ja tarjonnan laki muuttuu rautalaiksi heikommalle asianomaiselle. Vaikka työ onkin oston ja myynnin alaista tavaraa ei siihen kaikkina aikoina voida sovelluttaa kysynnän ja tarjonnan lakia semmoisena kuin se esiintyy kauppamarkkinoilla työn tuotteihin nähden. Markkinoilla olevien tavaroiden paljous on sittekin vissimmästi rajoitettu kuin

tarjolla olevan työn. Tavarain tuottoa rajoittavat yksityisten pääomien suuruus ja viimeisinä aikoina yhä enemmän valtaan päässyt käsitys, että tavaroita ei tahallaan valmisteta enempää kuin arvelaan voitavan vissillä voitolla myydä. Mutta työn lisääntyminen ei ole niin varmasti taloudellisista syistä riippuva, sitä tapahtuu aina suurenvassa määrässä pitkiä aikoja senkin jälkeen kuin työväen luokan taloudelliset edellytykset sitä sallisivat*). Jos nyt tahdotaan asettaa vapaan kysynnän ja tarjonnan laki jotain merkitseväksi täytyisi työntekijäin luvun lisääntyä samassa suhteessa työntekijäin kanssa, mutta niin ei käy eikä voi käydä kun tuotantoa hallitsee kulutus. Vielä on otettava huomioon että työn tuotteiden myyjät kaupparamarkkinoilla kilpailevat keskenään vaan voitosta ja ovat kaikki saman lain alaisia siinä että kysynnän ja tarjonnan suhde määrää heidän voittonsa suuruuden, jotavastoin työvoiman myyjä työvoiman säännöllisen liikatuotannon tähden joutuu erikoisasemaan ja on pakoitettu kilpailemaan tarpeittensa minimiarvosta sillä nimenomaisella tietoisuudella, että hän voipi saada työvoimansa kaupaksi vaan sillä ehdolla että syrjäyttää toisen

*) Malthuslaisuus, joka tahtoo ihmisten lisääntymistä rajoitettavaksi varallisuuden s. o. tulojen mukaan, ei vielä ole saanut suurempaa kannatusta kansojen enemmistössä. Työväestön siveyskäsitteet ovat vieläkin sille vastakkaisia. Sikiämisen ehkäisemistä ei yleisemmin käytetä muualla kuin Ranskassa eikä sielläkään niin paljon, että se olisi vaikuttanut kysynnän ja tarjonnan lakiin sanottavammin.

työvoiman kauppaajan. Tuotteittensa myyjän ei koskaan tarvitse olla epä tietoinen tavaransa mekistä, vaan ainoastaan hinnasta: hänen tavaransa menee kaupaksi hintoja alentamalla. Työvoimansa myyjän ensimmäinen voitto sensijaan on saada ostaja, ja hinta on toisarvoinen asia. Kapitalistinen tuotantolaitos ei voi ostaa kaikkia nykyään tarjolla olevaa työvoimaa vaikka se myytäisiin kuinka alhaiseen hintaan, ja tämän tähden vapaan kysynnän ja tarjonnan laki, työlle sovitettuna, jääpi vapaan valinnan irvikuvaksi. Työläisen turvattomuus tarjoojana asettaa hänet rautalain alaiseksi, rautalain joka sanoo: myy työvoimasi minimitarpeisiin tai jää kuleksijaksi; jollet tahdo kumpapaakaan valita on jälellä nälkäkuolama.

Palkkojen eroavaisuus eri maissa ja eri ammateissa todistaa rautalakia vastaan, huomauteaan. Niin kyllä yksilöllisessä merkityksessä, vaan ei yleisessä. Edellä esitetty tilasto Yhdysvalloista osoittaa, mitenkä palkat jakauluvat tarjolla olevan työvoiman yhteisölle, ja kuitenkin Yhdysvalloissa on parhaat palkat*). Pienemmät työryhmät voivat hetkellisesti katsoen jäädä pakolain ulkopuolelle, mutta kokonaisuus jää kun jääkin rautalain alaiseksi.

*) Ammatillinen järjestyminen saattaa hankkia etuja omalle ammattikunnalleen. Samoin työn vaarallisuus — jota jokainen pelkää — voi pitää palkkoja ylempänä tavallista, mutta se ei vapauta yhteisöä rautalain alaisuudesta. Eri maissa käsitetään myös tarpeiden alinta rajaa eri lailla.

Palkkasuhteet todistavat ettei kysynnän ja tarjonnan laki muodosta työn arvoa niin että siinä olisi työllä päätös tai vetoamisvaltaa. Omaisuus-suhteet taas näyttävät kuinka paljon työ on luonut yliarvoa ja mihinkä tämä yliarvo on joutunut. Allaoleva taulu näyttää muutamien maiden kansallisuusarvon kokonaisuudessaan, perhettä ja henkiötä kohden jaettuna ja työn tuottaman yliarvon. Yliarvoa etsiessä on maaomaisuus jätetty pois, vaikka maankin arvon on vaan työ korottanut.

Koko omaisuus	Perhettä kohti	Henkeä kohti	Työn tuottama yliarvo
Ranska miljar. fr. 252.	19,700	5,100	184 miljar.
Yhdysvallat miljar. doll. 94	5,200	1,290	60 miljar.
Italia miljar. mark. 55	7,000	1,760	25 miljar.

Yksistään perinnössä ilmaantuva yliarvo oli Ranskassa v. 1899 6,766 miljoonaa frangia. Tällainen arvojen summa siirryttyään perintönä yksityisomaisuudeksi edellyttää omistajalle valta lisätä tätä omaisuuttaan nykyään elävien ja vasta syntyvien työvoimain kautta, samaan aikaan kun perijöillä ei ole mitään ansioita näitä arvoja vastaan. Laatuunsa nähden saataisiin Ranskassa olevista arvoista perhettä kohti seuraavasti: maa-

ta 7,000 arvopapereita 6,200 ja käteistä rahaa 700 frangia*).

On totta, että taulussa esitetty yliarvo on koko tähänastisen työn tuotetta mainituissa maissa, mutta totta on myöskin se, että suuri osa näistä arvoista on synnytetty viimeisten vuosikymmenien aikana, viimeisten keksintöjen tehtyä. — Eikä meillä tarvitse olla kysymystäkään siitä, milloinkapa nämä arvot ovat synnytetty, vaan siitä, onko tämänpäiväisillä ihmisillä oikeus vaatia niitä yhteisesti käytettäväksi. Kaikkien aikain työn tarkoitus on ollut ensisijassa itsensä elättäminen ja toiseksi tulevain sukupolvien onnellistuttaminen**). Ihmiset ovat tehneet työtä ihmisiä varten ja ihmisillä myöskin on oikeus käyttää yhteisesti hyväkseen tuotetut arvot. Lapsellinen on se oletus, että ihmiset saatuaan luonnollisen oikeutensa tuotettuun yliarvoon Egyptin heinäsiirkojen tavalla söisivät maan kuiviin, se tahtoo sa-

*) Jos missään niin tässä juuri on, mitä Ranskaan tulee, kumoamaton todistus siitä ettei mistään kituelämästä tarvitse puhua jos kommuni asetetaan käytäntöön. Vaikka vähennämmekin pois arvopaperit jotka arvoa las-kiassa eivät ole päteviä, kun ne edustavat keskinäisiä saatavia, niin silttekin jääpi vielä arvoja sellaisen elämän ylläpitämiseksi jota nykyinen työläinen voi sanoa loistavaksi.

**) Viimemainittu syy tuotannon edistäjänä ja koh- tuullisuuden säilyttäjänä näyttää kyllä usein hyvinkin kät- ketyltä, mutta kuitenkin on se aina ollut yksi vaikutta- vimpia tekijöitä. Yhteiskunnallisessa merkityksessä sillä on tärkeä sija: melkein aina ja kaikissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä ilmaantuu ajatus: „meidän on katsottava myöskin jälkeentulevien etuja”, „tehkäämme tulevat suku- polvet onnellisiksi” j. n. e. Vaikka tällaisia „auseita käy- tetään luokkaetujakin puolustaessa väärin — todistavat ne kuitenkin ihmisissä yleensä asuvan voimakkaan hyvänsuo- pin tunteen jälkeläisiensä kohtaan.

noa, rupeaisivat mässäämään olevalla omaisuudella huolimatta jääkö tuleville sukupolville mitään. Sellaisia oireita ei ole havaittavissa edes nykyisissä mässääjissäkään s. o. omistavassa luokassa, etenkin jos sukukatsomus otetaan lukuun, sen vähemmän sitä voidaan sovittaa suurelle kansan enemmistölle, jonka siveellinen katsomus tulevien sukupolvien oikeudesta on paljon yläpuolella niinsanottua herraskatsomusta.

Yliarvon takaisin jakautuminen rikkaitten suuremman kulutuksen kautta lieventää omaisuuseron jyrkkyyttä, sanovat porvarilliset. Tällä väitteellä tahdotaan lyödä kaksi karpästä yhdellä iskulla: että, rikkaitten mässäys on oikeen ja toiseksi vakuuttaa vanhaa virttä, ettei yliarvon takaisin vaatimiseen ole vähintäkään syytä. Mässäyksen oikeutta on usein ja laajaltikin puolustettu, vaikka sille on, hienosti kyllä, keksitty uusi nimitys: „ylellisyys”, joka sanotaan olevan ihan eriasia kuin mässäys. Mutta jätettyämme syrjään ihmisten tarpeiden muuttumisen, josta johduneita elämäntapoja ei voida sanoa ylellisydeksikään, jääpi jällelle tuhlaus, joka on väärin, nimittettäköön sitä sitte mässäykseksi tai vaikka vaan ylellisydeksi. Se ylellisyys, jossa omistavat luokat ovat eläneet ja elävät on väärää jo etuoikeutetun asemansa puolestakin: sitä kun ei riitä kaikille, vaan ainoastaan niille jotka tavalla tai toisella ovat saaneet osansa työltä ryöstetystä yliarvosta; se on, väärä yhteiskunta ja ennen kaikkea sitä työtä kohtaan joka on käyttöarvoa synnyttänyt. Nainen joka etuoikeutettuna ku-

luttaa 1,500 yhden kävelypuvun hankkimiseen on ehdottomasti tuhlaaja samoin kuin sekin mies joka panee samppanjaan viisisataa illassa.

Me voimme kyllä yhtyä Gideen siinä ettei tuhlaamista todellisuudessa määrää kulutetun rahsumman suuruus, vaan se kuinka paljon henkilö on käyttänyt hyödykkeitä*). Mutta useimmassa tapauksessa onkin asia niin, että se joka kuluttaa paljon rahoja käyttää hyödykkeitäkin, tai oikeammin tyydykkeitä, enemmän kuin taval-

*) Gide aivan oikeen sanoo, ettei kulutettu rahsumma semmoisenaan ole mikään tuhlauksen ilmaisija, vaan ainoastaan se kuinka paljon henkilö käyttää niitä esineitä joiden tuottamiseksi on vaadittu työtä, suuremmin sanoen paljonko henkilön tarpeet vaatii työtä, ilmaisee tuhlauksen Esim. nainen joka maksaa kuuluisalle räätäliille 1,500 muutipuvusta ei ole tuhleri, sillä kuluttaja on tarvinnut puvun ja siitä maksettu summa, joka menee yli tavallisuuden, on työpalkkaa, suurempaa kuin tavallinen palkka, mutta ei moitittava juuri sentähden kuin pukuun ei ole pantu kangasta enempiä kuin huokeampaankaan pukuun eikä tehty työtäkään pitempää aikaa kuin tavallista pukuakaan valmistamiseksi. Mutta jos sama nainen neulotuttaa tanssipukuunsa muutamia metriä pitsiä jonka valmistamiseen on vaadittu jonkun naisen vuoden työ niin silloin hän on tuhlaaja. Tähän tapaan Gide. Katso taloustieteen pääpiirteet siv. 589.

Mutta nyt on tosiasia se, että vaan harvinaisuuksien harvinaisuus on tapahtuma jolloin työpalkkaa maksettai-siin tuhattakaan puhumattakaan paljo suuremmista summista joita pukuihin tuhlaataan: aina on niin että puku josta maksetaan enemmän on tehty paremmasta kankaasta, ompelutettu siihen helmiä tai taiteellisia pitsiä j. n. e.

Siis on vaadittu enemmän työtä 1,500 kuin 100 mak-savan puvun tuottamiseen. Mutta millä oikeudella tämä on tapahtunut? Ei millään muulla kuin „yllellisyyden” oikeudella. 1,500 puku ei voi olla niin kestävä kuin 15 sadan pukua, eikä kukaan nainen joka maksaa puvustaan 1,500 ole edes aikonutaan hankkia sitä taroituksella pitää niin kauan kuin se kestä, vaan viskaa sen heti kuin päivän muoti muuttuu.

lisesti, s. o. enemmän kuin todella tarvitsee. Kei-notekoiset tarpeet ovat omistavain luokkien keskuudessa niin suuret että niiden puolustaminen luonnollisena ylellisyytenä on tahallista etuoikeutetun mässäyksen puolustamista.

Kun me emme voi hyväksyä ylellisyyttä etuoikeutetussa merkityksessä niin emme myöskään voi pitää sitä oikeana keinona yliarvon tasautumiseksi vaikkapa rikkaitten ylellisyyskykenisikin yliarvon palauttamaan sinne mistä se on tullutkin. Mutta sitä se ei kykenekään tekemään. Suurin osa yliarvoa on kertynyt niin vähälukuisen joukon käsiin etteivät he voi mitenkään niinpaljon tuhata, että tasapaino olisi mahdollinen sellaisen kiertokulun kautta. Miljoonain omistajan vuositulot ovat niin suuret ettei hän voi heikentää kaikkea niitäkään puhumattakaan pääomasta joka myöskin on yliarvoa. Yliarvon täytyy lakata syntymästä siinä merkityksessä että se takaa toisille ylellisyyden oikeuden. Jos sitä taas ilmaantuu tuottajan tarpeiden ylijäämänä niin silloin sen luonnollisesti tulee siirtyä yhteisten arvojen joukkoon, yhteisesti käytettäväksi, ja jos siitä tulisi yhteiskunnallinen ilmiö ei mikään olisi yksinkertaisempaa kuin vähentää velvollisuuksia*)

*) Sellainen tila edellyttää enemmän tuottamista kuin on tunnettuja tarpeita, jota mahdollisuutta me vahvasti epäilemme. Mutta jos sellainen mahdollisuus kuitenkin ilmaantuisi, ettei ihmisten tarpeet jaksaisi seurata heidän tuottokykyänsä, tarvitsisi vaan lyhentää työpäivää ja tasapaino olisi saavutettu.

Vaihto- ja käyttöarvo.

Vaihto on tärkeimpiä seikkoja mitä hyvin järjestetyn kansantalouden ehtoihin kuuluu. Vieläkin väitellään siitä onko ennen vaihtoa ollut arvokäsitettä ollenkaan: kun ei ole ollut esineiden vaihtoa ei ole myöskään ollut käsitystä arvosta, sanotaan. Tämä katsantokanta on kuitenkin hylättävä, sillä varmaa on, että itse arvokäsitteen täytyy olla yhtävanhah kuin on kulunut siitä ajasta jolloin ensikerran kaksi erilaista tarpeellista esinettä on tunnettu. Kaikki arvokäsitteet syntyvät vertailun avulla ja vertailua on ollut jo silloinkin kun vaihto oli vielä tuntematon: kun henkilöllä on vaikkapa vaan kaksi erilaista tarve-esinettä joutuu hän pakostakin vertaamaan niitä toisiinsa, s. o. arvostelevaan, hän joutuu tilaisuuksiin joissa hän on pakoitettu huomaamaan ainakin esineiden käyttöarvon.

Käyttöarvon määrää se suhde jossa henkilö on siihen tekoon joka jollakin esineellä suoritetaan tai jossa vissi esine on suuremmaksi avuksi kuin joku toinen esine, toisin sanoen esineen välttämättömyys määrää sen käyttöarvon. Esim.: jos joku on hengenvaarassa petoeläimen kanssa ja hänelle tuodaan kirves, rukouskirja ja jalokivillä varustettu koriste, niin vaarassa oleva henkilö vähääkään empimättä sieppaa kirveen eikä välitä vaikka rukouskirjaa ja jalokivikoristetta ei olisi koko maailmassa. Jotavastoin, jos syntiään anteeksi rukoilevalle sieluntuskissa olijalle tarjotaan kirvestä halveksii hän sitä, mutta rukouskir-

ja on hänestä „paras tavara”. Jos taas kaikki nämä esineet tahdotaan myydä niin jalokivikoristeella on ehdottomasti ensisija, sillä se vastaa suurinta vaihto-arvoa. Käyttöarvo riippuu siis etupäässä välttämättömyydestä ja hetkellisestä tarpeesta ja on paljon vanhempi käsite kuin vaihto-arvo, joka on tullut tunnetuksi jotenkin myöhään*).

Vaihdon suurin hyöty on se, että se tekee työnjaon mahdolliseksi yksilön tarpeiden siitä kärsimättä. Vaihto ja työnjako ovatkin suhteita jotka ovat syntyneet yksiin aikoihin eikä niitä kumpakaan voi yksin ilmetä. Vaihdon ansio on se ettei henkilön huoli työskennellä tarpeitensa vaan taipumuksiensa ja kykyjensä mukaan: jos henkilöllä on vaikka kakiskymmentä eri tarvetta täytyisi hänen, ilman vaihtoa, tehdä kahtakymmentä erilajia työtä, jotavastoin vaihdon vallitessa ei hänen tarvitse välittää tarpeistaan vaan saapi hän tuottaa sitä lajia tavaraa mikä on hänelle helppointa tuottaa. Kommunismin vallitessa tämä seikka merkitsee hyvin laajalle ulottuvaa työnjakoa ja samalla suurempaa tuottokykyä.

Yleisesti on väitetty vaihtoarvon määrääjäksi kysynnän ja tarjonnan suhdetta. Tämä pitääkin paikkansa silloin kun vaihdossa vallitsee kilpailu tai kun vaihtajat ovat tasaväkiset. Mutta tämä laki menettää merkityksensä kun joku tuotannon-

*) Tavarain vaihtaminen alkoi vasta käsiteollisuuden aikana ja pääsi yleiseksi verstaateollisuuden alettua. Tätä ennen näyttää olleen joksikin yleisenä lahjoittaminen ja takasin lahjoittaminen, josta useat taloudentutkijat päättelevät vaihdon kehittyneenkin.

ala joutuu trustin käsiin. Trustit ovat laitoksia jotka määrävät itse voittonsa suuruuden, s. o. myövät vaan edellä määrätystä pörssihinnoista, eivätkä siis anna kysynnän vaikuttaa mitään hallussaan olevien tuotteitten vaihtoarvoon*), vieläpä erityisissä tilaisuuksissa kohottavat hintoja ylimmän ostokyvyn tasalle. Niihin tavaroihin nähden joiden myynti on todella vapaakilpailun alaisena pitää kyllä paikkansa usein esitetty laki: „samanlaisilla tavaroilla täyty aina olla samanlainen hinta samoilla markkinoilla”**). Kuitenkin vaikuttaa ja oikeastaan on nimiperusteena vaihtoarvolle valmistuskustannukset niin, että kummankin asianomaisen täytyy saada antamastaan esineestä vähintään niin paljon kuinka suureksi hän laskee vaivansa jos rupeaisi haluamaansa esinettä valmistamaan. Tämän laskuu kyllä useinkin ratkaisee esineen käyttöarvo, s. o. se suhde missä henkilö milloinkin on haluamaansa esineeseen, mutta suuressa merkityksessä täytyy kuitenkin molemmipuol-

*) Tämä koskee erittäin niitä tuotannonaloja jotka ovat välttämättömiä. Ameriikalaiset öljy, rautatie, teräs, hiili, kupari ja lihatrustit ovat laitoksia jotka pitävää hinnat mielensä mukaan ja voivat erityisissä tapauksissa Yhdysvaltojen rajojen sisällä hallita markkinoita niinkin ettei hintoja rajoita muu kuin kansan ylin ostokyky. Ylimmällä ostokyvulla tarkoitetaan sitä kun kuluttajan täytyy luopua tai supistaa yhdestä tarpeesta saadakseen jonkun toisen tarpeen tyydytettyä, siis tarpeen tyydyttämistä tarpeen kustannuksella.

**) Tätä lakia sanotaan välinpitämättömyyden laiksi. Ostajalle nimittäin on yhdentekevää kummanko hän saapi kahdesta samanlaisesta esineestä, ja siksi hän ei suostu maksamaan yhdelle enempää kuin toisellekaan.

lista tyytyväisyyttä pitää vaihtoarvon perusteena, sillä muutoin on vaikea ajatella vaihdon mahdollisuutta*).

Vaihtoarvon määrääjänä tai toisin sanoen kysynnän ja tarjonnan suhteitten rajoittajana on vielä tavarain laatu. Jos maassa, joka ei ole muun maailman kanssa yhteydessä, tulee katovuosi voipi viljan hinta kohota kymmenkertaisesti ja aina ylimpään ostokykyyn asti, riippuen siitä mitenkä tarjolla oleva vilja suhtautuu maan väkilukuun. Mutta koetettakoonpa nostaa esim. pianon hintaa puolella vaikka kaikki pianotehtaat olisi palaneet — niitä ei menisi montakaan kaupaksi. Tästä seikasta johtuu seuraava tärkeä taloudellinen laki: vaihtoarvon maksimin synnnyttää tarpeen välttämättömyys, eikä suinkaan haluttavuus niinkuin usein on väitetty**). Ja vaihtoarvon maksimi on kansan ylin ostokyky.

*) Tärkeää on kuitenkin muistaa, ettei työläinen koskaan saa vastaavaa arvoa vaihtaessaan työvoimaansa rahapalkkaan tai suoraan elintarpeisiin. Hänen halunsa välttämättömiin tavaroihin on pakollisesti suurempi kuin hänen vastavaihtajansa, työnantajan, halu on hänen työhönsä, joten työläinen on pakoitettu näkemään välttämättömyydestä johtuvan käyttöarvon, eikä ollenkaan ole tilaisuudessa vertailun mukaista vaihtoarvoa saamaan. Mutta niin tapahtuu nimenomaan vaan sillä ehdolla ettei työläisten enemmistö tunne työnsä arvoa. Niinpian kuin he kykenevät vertailemaan työnsä arvoa saamiinsa tyydykkeihin keksivät he yhteisiä keinoja saadakseen vertailevan vaihtoarvon mukaan.

**) On kyllä luonnollista, että samalla kuin me jotain välttämättömästi tarvitsemme haluamme sitä myöskin kovasti, mutta haluttavuus on epämääräinen ja venyvä käsite, sillä haluta voidaan kovastikin esineitä joita ei ollenkaan tarvita ja joilla ei ole mitään varsinaista tehtävää taloudeessamme.

Tämän välttämättömyyden lain alle kuuluvat kaikki työvoimansa vaihtajat ja ne jotka ovat pakotettuja käyttämään tuotteita joiden tarjoamisessa ei ole kilpailua hintaan nähden; he eivät ole tasaväkisiä vastavaihtajansa kanssa eikä heillä ole muuta mahdollisuutta kuin hyväksyä vastavaihtajan asettamat ehdot, asetettakoonpa heidät sitte kysyjiksi tai tarjoojiksi. Sillä ehdottomasti kahdesta vaihtajasta on voimakkaampi se joka omistaa työn tuotteen kuin se joka omistaa työn ja toisessa muodossa on voimakkaampi se, jonka hallussa on enemmän välttämättömästi tarpeellista kuin se joka omistaa vähemmän välttämättömää*).

*) Voidaan huomauttaa, että vertailun merkityksessä on kysyjä ja tarjooja sama henkilö: leipuri tarjoaa leipää ja kysyy rahaa, leivän ostaja kysyy leipää ja tarjoaa rahaa, työvoimansa vaihtaja kysyy rahaa ja tarjoaa työvoimaa j. n. e. Jos nyt leipurit eivät pidä leivän kysyjäin tarjouksista väliä vaan kieltäytyvät myymästä leipää vähempään kuin ovat keskenään päättäneet eivät he saa rahaa, kärsivät vahinkoa eivätkä voi jatkaa liikettään, samoin jos rahan tarjooja, työnantaja, kieltäytyy kuulemasta rahan kysyjän s. o. työvoiman tarjoajan vaatimuksia, jääpi ilman työvoimaa, kärsii vahinkoa eikä voi elää ilman työn apua — siis se kun tarjooja on aina samalla kysyjä vaikuttaa kaksi vastakkaista voimaa joista kumpikin hallitsee toistaan s. o. pitää tasapainon.

Mutta tässäpä juuri astuu hetkellisen välttämättömyyden laki riidan ratkaisijaksi. Silloin kun leipureilla on leipää viikoksi ehkäpä kuukaudeksikin omiksi tarpeiksi ovat he ehdottomasti voimallisempia kuin leivän ostajat, leipurit tietävät, että ostajat, jotka tänään kieltäytyvät ostamasta huomena jo mielellään ostavat, vielä täydellisempi on esimerkki kun asetamme kaikki ruokatarvaimen kauppiat leipurien asemaan. Samoin työnantaja tietää, että työläinen, joka tänään kieltäytyy kaupasta, muuttaman päivän perästä lakki kourassa tarjoutuu. Mutta eihän ilman työtä mitään kaupattavaa synny, jos työ kieltäytyy hyväksymästä vaihtoa niin ei ole mitään joka antaa vahvemman aseman, sanotaan. Mutta tämä laki astuu voi-

Vastoin kaikkien porvarillisten yksimielistä väitettä tapahtuu vaihdossa suoranaista petosta. Toinen asiaomainen käyttää hyväkseen toisen asiantuntemattomuutta tai keinotekoisesti kiihötettyä tarvetta ja tekee vaihdon tavaralla joka ei vertailussa ole likikään saadun tavarán arvoisen*). Tämä onkin ainca luonnollinen tulos keinoittelusta ja lakkaa vasta silloin kun vaihdossa ei ole kysymyksessä yksityisen etu tai tappio. Kommunismin vallitessa vaihdetaan tavaroita paljon enemmän kuin nyt, mutta silloin tulee vaihtoarvon määräämään tuotantokustannukset ja vaan poikkeustapauksissa voi tavarán harvinaisuus olla arvon kohottajana.

maan vasta silloin kun kaikki elintarvevarastot ovat tyhjä, vaan sitä ennen kuolee työväestö nälkään; työn luoma yliarvo antaa oikeuden sen omistajille elää vielä vähän aikaa työväenluokan suurhautajaisten jälkeen. Juuri sen tähden on valtiollisia suurlakkoja työläs järjestää kun elintarpeita on vaikea saada työväestön haltuun ilman väkivaltaisia keinoja.

*) Yksistään väkijuomilla vaihdetaan äärettömän suuret arvot. Väkijuomien käyttö on viimeisen viidenkymmenen vuoden kuluessa kasvanut kolmenkertaisesti useimmissa sivistysmaissa, toisissa vielä enemmänkin. Ranskassa yksistään käytetään vuodessa 150 miljoonaa litraa puhdasta alkoholia joka maksaa yhden miljardin frangia, eikä tämä meno ole kuin pienoinen osa siitä mitä alkoholismi Ranskassa vaatii vuosittain tuottamiensa vammojen korjaamiseksi.

Voitto.

Täysin porvarillista ajatuskantaa kuvaavana voidaan pitää heidän esittämänsä lausetta joka kuuluu: „Teollisuustieteen tehtävänä on keksiä mitenkä vähimmillä kustannuksilla voidaan työlläisestä puristaa suurin voitto”. Tällainen tunnustus kapitalistien puolelta varmentaa vaan sen sosialistien tekemän väitteen, että yksityiskapitaali syntyy voitosta ja nojaa voitolle. Sitä voittoa nimittää koroksi, vuokraksi, voitoksi, vieläpä palkkioksikin — ja ovatkin esim. korko ja voitto eri-ilmiöt syntyynsä sekä vaikutuksiinsa nähden — mutta niille kaikille on yhteistä se, että ne ovat voittoa siinä merkityksessä, että henkilön ansiot eivät vastaa hänen saamansa koron, vuokran tai voiton summia, ja usein ei henkilöllä ole ansioita ollenkaan. Varsinainen voitto eroaa kuitenkin vuokrasta ja korosta siinä, että sen suuruus ei ole niinkään varmasti määritelty kuin vuokran ja koron ja että sen synnyttämiseksi aina ja poikkeuksetta vaaditaan tuotantoa ja kauppaa, jotavastoin koron ja vuokran syntymiselle suorassa yksilöllisessä merkityksessä ei aina näitä ehtoja tarvitse asettaa. Senpätähden voitto tavallisesti tunnetaan vain nimellä „liikevoitto”.

Vaikka kauhan avulla hankitun yksityiskapitaalillemassaolo on ilmeinen todistus syntyneestä voitosta väittävät useat taloustieteilijät aivan tosissaan, ettei todellisuudessa voittoa ollenkaan synny. Väitteensä todistavat he sanomalla: „tuotantokustannukset kun otetaan tarkasti huomioon

niin tavaran myyntiarvo ei olekaan muuta kuin samaiset tuotantokustannukset, joten liikevoitto voidaan merkitä nollalla". Tässä on siis ensiksi kysymys siitä mitkä menot ovat luettava tuotantokustannuksiin. Heidän mukaansa ovat tuotantokustannuksien tekijöinä työpalkat, maanvuokra, pääomankorko ja „yrittäjän”, s. o. tuotannonharjoittajan palkkio; joka, palkkio, he sanovat, täytyy olla suurempi kuin se palkka jolla mahdollisesti saataisiin joku joka toimittaisi „yrittäjän” tehtävät*), sillä „yrittäjän” tehtävän vastuunalaisuus suuremmaksi kuin tavallinen palkka. Voimme kyllä myöntää kaikki toiset tuotantokustannuksien tekijät oikeiksi mutta rajoittamattomasti „yrittäjän” palkkiota emme voi hyväksyä, sillä juuri se on koko kysymyksen tärkein puoli. Jos tuotannonharjoittaja laskeekin tuotantokustannuksiin kuuluvaksi pääomansa koron niin on huomi-

*) Useimmat taloustieteilijät tahtovat erottaa „yrittäjän” kapitalistista. „Yrittäjä, sanovat he, on tarpeellinen yhteiskunnassa uusien tuotantoliikkeiden keksijänä ja johtajana, ja siis hänen saamansa voitto on vaan palkkio hänen työstään, joka on tärkeämpää ja arvokkaampaa kuin tavallinen palkkatyö. Kapitalistin hekin myöntävät melkein tarpeettomaksi, mutta eivät myönnä semmoisia montakaan löytyvän. Mutta tosiasia on, että omaisuuden kasantunessa ja osakeyhtiöiden synnyttyä „yrittäjä” on hävinnyt suurteollisuuden näyttämöltä ja jällellä on vaan kapitalisti, jonka vuotuinen voitto on tuloa ilman ansiota eikä siis oikeutetusta palkkiosta voi olla puhuttakaan. Sitäpaitsi me emme voi enää myöntää tuollaisten „yrittelijän” tarpeellisuutta, kun meillä on nähtävänä suuria osakeyhtiöitä joiden menestykseen ei mikään erityinen „yrittäjä” vaikuta, eikä tarvitse vaikuttaa, vaan menestyvät ne hyvin palkkalaisilla, jotka niitä johtavat ja ovat vastuunalaisiakin.

oon otettava, että tämä korko on tuloa ja samalla myöskin palkkiota hänen toimestaan, sillä eihän korkoakaan olisi saatu ellei pääomaa olisi käytetty, ja niin ollen ei voiton enää tarvitse täyttää tuotannonharjoittajien tuloissa sitä aukkoa jonka jo korko on korvannut. Vaikka asettuisimme kuinka suopealle kannalle tuotannonharjoittajaa kohtaan emme voi puoltaa rajoittamatonta palkkiota vaikka yrittelijäisyyttäkkin todella olisi ole-massa samassa henkilössä. Nykyaikana on kuitenkin koko puhe yhteiskunnalle tarpeellisesta yrittäjästä kysymyksen tahallista sotkemista sillä „yrittäjät” ovat vaan palkkalaisia ja yritteliäisyydestä johtuneen voiton korjaajat kapitalisteja joilla ei ole mitään varsinaista tehtävää tuotannossa enempi kuin kaupassakaan. Sille yritteliäisyydelle mikä vielä ilmaantuu pikkuliikkeen harjoittajassa emme voi panna merkitystä sillä pienien liikkeiden päivät ovat jo luetut. Eikä „yrittäjän” palkkio missään tapauksessa ole oikeutettu olemaan suurempi sitä palkkaa josta joku muu olisi saman tehtävän suorittanut. Lauseet sellaiset kuin: „Ne jotka hankkivat itselleen varoja persoonallisilla ominaisuuksillaan eivät vahingoita ketään”, eivät ole päteviä todistamaan yksilön oikeutta vaikka kuinka suureen voittoon. Sillä semmoisesta oikeudesta on ehdottomasti vahinkoa kansantaloudelle, niinkuin usein jo on osoitettu*).

*) Tätä vastaan väitetään, että jollei pääoman omistaja, joka sijoittaa varansa tuotantolaitoksiin, saa suurempaa korvausta kuin tavallinen palkkalainen niin kukaan

Kaarlo Marx jo havaitsi sen seikan, että „yrittäjä” on suurteollisuudesta hävinnyt. Hän nimittäin sanoi: „Suurteollisuudessa, joka on tulevaisuuden ainoa muoto, työnantaja on yksinomaan kapitalisti, hän on työnantaja syystä että hän on rikas samaten kuin ennen oltiin upseereja syystä että oltiin aatelismiehiä, ja hän lisää pääomaansa liikevoitolla niinkuin kauppias ainakin pelkällä kaupanteolla: hän ostaa myydäksensä. Mitä hän ostaa? Työmiesten työvoiman ruumiillisen työn muodossa. Mitä hän myy? Tämän samar työvoiman tavarain konkreetisessa muodossa. Ja eroitus on hänen liikevoittonsa”.

Tämä selitys näyttää ristiriitaiselta Marxin esittämän arvoteorian kanssa — hän kun väitti työn olevan arvon perusteena — mutta niin ei kuitenkaan ole. Hän selittää edelleen: „Markkinoille tuodulla tavaralla on tosin arvonsa, jonka määrää se työ minkä se on maksanut, esim. esineen valmistamiseen on käytetty kymmenen tuntia: esineen arvo on siis kymmenen tuntia. Mutta eriasia on maksaako työnantaja työläiselle palkkaa joka vastaa kymmenen tunnin työtä. Sitä hän ei tee, vaan maksaa hänelle ainoastaan hänen

ei rupea tuotannonharjoittajaksi, vaan sijoittaa pääomansa muuten ja nauttii korkoa josta ei hänellä ole mitään puuhaa eikä huolta. Tällainen oletus on kuitenkin järjetön, sillä sitä ei voisi tehdä kuin kapitalistien pieni vähemmistö ja nekin sillä ehdolla, että on paljon toisia joiden pääomat ovat välittömästi teollisuuden palveluksessa. Itse asiassa kaikki korkoa tuottavat pääomat ovatkin teollisuuden palveluksessa joko välillisesti tai välittömästi.

minimitarpeittensa arvon esim.: 5 tunnin*) työn arvon ja siis markkinoilla pistää taskuunsa arvon kymmenen tunnin työstä. Hänen liikevoittonsa on vissi määrä maksamatonta työtä, siinä koko kapitalistisen riistämisen salaisuus”.

Johdonmukaisesti määritelläksemme voiton synnyn emme voi määrittelyn muodon suhteen yhtyä Marxiin siinä, että voitto olisi syntynyt jo silloin kun kapitalisti ostaa työvoimaa kymmenen tuntia viiden tunnin arvolla, sillä se määrittely ei mielestämme ole aivan tarkka. Vaikka onkin teoreettisesti selvää, että työnantaja mainitun suhteen vallitessa on jo voittanut, ei kuitenkaan ole aina varmaa voittaako hän pysyvästi s. o. sitte kuin hän muuttuu työnostajasta tavarain myyjäksi. On olemassa mahdollisuus, vaikkakin harvinaisen, että hänen on pakko myydä viiden tunnin arvolla ostamansa työn tavarana viiden tunnin arvosta ulos. Voitto on riippuva enemmän jatkuvasta vaihdosta, kaupasta, kuin vaihdon ensiasiateesta, jollaisena työvoiman ostamista tavarain tuottamista varten voidaan pitää. Tämä virhe,

*) Marxin oletus, että työläiselle maksettaisiin viidestä tunnista kymmenen tunnin työstä, ei nykyään pidä paikkaansa. Todellisuudessa ei onää makseta kuin kahden ja kolmen tunnin työ ja vain harvoin siitä yli. Tämän on vaikuttanut tuottokyvyn nopea lisääntyminen. Tämän seikan Marx kyllä näkyy edellyttäneen, sillä hän sanoo: „Jos työn tuottavuus voitaisiin saada ennennetyksi esim. siinä määrässä, että viidessä minuutissa voitaisiin tuottaa se ravintomäärä, minkä ihminen tarvitsee yhtenä päivänä, silloin työpäivän arvo vastaisi vaan sitä arvoa, mikä on 5 minuutin työllä; näin suuren työpalkan työnantaja siitä lähtien antaisi ja pitäisi itse loput, s. o. koko sen arvon, mikä on tuotettu jällellä olevien 9 tunnin 55 minuutin aikana.

kuten sanottu, on vaan muodollista laatua mitä tulee tehtailijaan, kapitalistiin, jos hän möisi tavaran kuluttajalle, mutta sen sijaan on se paljon hämäämpi eikä pidä paikkaansa kun otetaan lukuun myöskin monet välikädet jotka ostavat tavaran tehtailijalta myydäkseen sitä niinkauvan kunnes se joutuu kuluttajalle, ja he saavat myöskin voittoa. Jos työnantaja saisi pistää taskuunsa koko kymmenen tunnin arvon markkinoilla olisi välikäsien eläminen mahdotonta, niinkuin myöhemmin tulemme näkemään.

Selvittäksemme tämän suhteen tyydymme kapitalistin hallussa olevaa maksamatonta työtä nimittämään yliarvoksi ja vasta sitä yliarvon osaa, joka palautuu kapitalistin taskuun sitte kuin tavara on kulkenut tukku- ja pikkukauppiaan käsien läpi kuluttajalle, voitoksi. Tästä seikasta johtuu tärkeä mutta hyvin vähän huomioon otettu laki voitolle joka kuuluu: Voitto syntyy vaan yliarvosta eikä sen suuruus voi nousta yli yliarvon summan. Tämä merkitsee, että tuotannon harjottaja, tehtailija on pakoitettu jakamaan yliarvon kaikkien häntä alempana olevien välikäsien ja itsensä kanssa. Jos tehtailija saapi maksamatonta työtä kahdeksan tuntia on se työläisen hänelle tuottamaa yliarvoa. Mutta tätä kahdeksaa tuntia tehtailija ei voi pitää kokonaan muuten kuin, että hän möisi tavaran suoraan kuluttajalle: luovuttaessaan tavaran tukkukauppiaalle on hänen samalla luovutettava osa yliarvosta tukkukauppiaan hyväksi, jonka, osan täytyy sisältää myöskin sen arvon jonka tukkukauppias vuo-

rostaan on pakoitettu luovuttamaan pikkukaup-
piaan hyväksi. Jos siis työnostaja, tehtailija, on
ostanut kymmenen tunnin työn kahden tunnin
arvolla jääpi hänelle yliarvoa kahdeksan tuntia.
Tämä ei kuitenkaan ole hänen voittonsa, vaan
kaikkien niiden, jotka tulevat tavaraa käsittele-
mään ennen sen kuluttajalle joutumista, yhteinen
voitto. Tehtailija pidättää itselleen yhden tun-
nin arvon ja luovuttaa tukkukauppiaille seitse-
mään tuntia sen kahden tunnin arvosta jotka hän,
tehtailija, on maksanut työläiselle, tukkukauppias
pidättää itselleen kaksi tuntia ja luovuttaa pikku-
kauppiaille viisi tuntia kahden tunnin hinnalla,
siis samalla jonka hän on maksanut tehtailijalle
seitsemästä tunnista, pikkukauppias pitää hyvä-
nään kolme tuntia ja luovuttaa kahden tunnin
työn tavarana kuluttajalle. Ja tässä juuri on otet-
tava huomioon, että pikkukauppias ei voi saada
näistä kahdesta tunnista penniäkään enempää
kuin sen kahden tunnin arvon jotka työläinen on
saanut palkkseen ja ettei hän myöskään voi myy-
dä muuta kuin juuri ne kahden tunnin tuotteet,
joista hän on itsekin maksanut*). Siis siitä hy-

*) Sanotaan: hän voisi myydä enemmän jos alen-
taisi hintaa s. o. antaisi hallussaan olevasta viiden tunnin
arvosta esim. neljän tunnin kuluttajalle jolla ei ole
siitä maksaa muuta kuin kahden tunnin arvo jonka hän
on työpalkkana saanut. Mutta jos selvyiden vuoksi ole-
tamme tunnit markoiksi joita nyt pikkukauppialla on
viisi ja ostajalla vaan kaksi, niin ei voi löytyä niin höl-
mää kauppiasta joka saadakseen kaksi markkaa antaisi
siitä neljä tai penniäkään yli kahden markan; sillä silloin-
han ostaja aina voitvaisi ja kauppias joutuisi asemaan
jossa ei voitolla rikastumisesta voisi olla punettakaan.
Löytyy kyllä poikkeustapauksia joissa kauppias voi uu-

västä kun työläisen valmistama tavara kuletetaan kiertotietä hänen kulutettavakseen siepataan häneltä kahdeksan tunnin arvo pois*).

Esitetyt numerot ovat kyllä mielivaltaisesti otettuja, mutta yleistä suhdetta seuraavia ne kyllä ovat, sillä voiton saannin täytyy varmasti suureta sitä mukaa kuin tavara saapuu likemmäksi kuluttajaa: voitto kun seuraa pääoman suuruutta ja sentähden pienempäin pääomien täytyy aina saada suurempi voitto — muuten ne eivät omistaansa elätä. Tehtailijan voitto-osuus voidaan kuitenkin määrätä seuraavasti: tehtailijan on luovutettava hallussaan olevasta yliarvosta pois vähintään niinpaljon kuin tukku- ja pikkukauppiiaan elänántarpeet ja liikekustannukset ovat. Jos

vuttaa osan voitostaan kuluttajalle s. o. hän antaa kahden tunnin maksusoituksesta (rahasta) $2\frac{1}{2}$ tunnin j. n. e. arvon, mutta poikkeustapauksesta ei voida tehdä sääntöä.

*) Akkiä katsoen näyttää tällainen teoria ymmärtämättömältä. Esim. jos kaikki eläisivät leivästä, leipuri leipoo 10 leipää ja saapi niistä palkakseen kaksi joilla hän elää niin kauan kuin menee kymmenen leivän tuottamiseen aikaa. Jos nyt leipomon omistaja suostuu antamaan jällellä olevista kahdeksasta leivästä seitsemän tukkukauppiaille, joka vuorostaan luovuttaa niistä viisi pikkukauppiaille niin pikkukauppias on saanut kyllä enemmän leipää, mutta mitä hän niillä tekee sillä eiä leipuri joka on jo saanut kaksi leipää sinä aikana muuta tarvitse. Mutta nyt koko salaisuus on siinä, että on vaihto joka toimitetaan vaihtovälineen rahan avulla. Todellisuudessa ei työläinen saakaan palkkaansa ennenkuin hän on pikkukauppiiaan käden kautta saanut hänelle tulevan kahden tunnin arvon. Hän on tosin saanut tuntiensa vaihtoarvon rahana tai maksusoituksena työvoimansa ostajalta, mutta eihän hän voi syödä eikä pukea itseään rahalla, hänen täytyy vaihtaa se niihin tyydykkeihin joita hän tarvitsee ja silloinhan hän on pakoitettu turvautumaan kauppiaseen jonka hallussa hänen tuotteensa ovat.

siis kapitalistin hallussa olevan tavaran täysi arvo, s. o. ne työtunnit jotka sen tuottamiseen on käytetty, merkitään A:lla, tuotantokustannukset, s. o. maksettu työ, mahdollisesti menevä maanvuokra ja lainattujen pääomien korko T:llä ja tukku- ja pikkukauppiaille pakollisesti luovutettava osa P:llä niin voitto V. saadaan seuraavasta kaavasta:

$$V. = A. - (T. \times P.)$$

Kerassaan pintapuolinen ja todistamaton on se väite, että voittoa voitaisiin synnyttää mieli- valtaisesti. Sellaisen suunnan puoltajat väittävät tähän tapaan: Tehtailija ottaa tukkukauppialta esineestä sen täyden arvon, joka esimerkin vuoksi sanottakoon 10:si markaksi, joka vuorostaan vastaa 10:tä työtuntia jotka esineen tuottamiseen on vaadittu — tukkukauppias lisää hintaa ainakin yhden markan myydessään esineen pikkukauppiaille ja pikkukauppias vaatii 13 @ 14 markkaa kuluttajalta. Mutta tuollainen menettely on sula mahdottomuus käytännössä, jos on puhe kaikista tavaroista yhteensä, sillä kansan yhteinen ostokyky pysähtyy juuri siihen kuinka paljon se on tuottanut arvoa ja, erityisesti sanottuna, työläisluokan ostokyky ei voi olla suurempi sitä arvojen summaa joka sille on palkkana maksettu, tämän lain alainen on yksityinen työläinenkin. Tästä seuraa, ettei mikään mahti voi korottaa hintoja yli tuotetun tosiarvon s. o. valmistuskustannusten, jos mieli saada tavarat kaupak-

si*). Selvyiden vuoksi selitettäköön tämä esimerkillä:

Työläinen on tuottanut elintarpeita 10 markan arvosta ja saanut palkkaa 2 markkaa joka vastaa sitä osuutta hänen tuottamistaan elintarpeista jonka hän tarvitsee elääkseen tuottoajan. Jos nyt näiden elintarpeiden yhteistä arvoa kauppasa korotetaan 50%, seuraisi siitä, että työläisen olisi maksettava kahden markan arvosta kolme, joka on mahdotonta. Kun työläisen palkka vastaa vaan hänen elintarpeitaan täytyy hänen saada nämä tarpeet juuri sillä samalla työn arvolla jonka hän on kuluttanut näiden tarpeiden tuottamiseen, jos palkka on yksi viidesosa työn koko arvosta saapi työläinen sillä yhden viidennesosan työnsä tuotteista. Tämä on mahdollinen juuri sentähden kun voitto syntyy yliarvosta eikä enää siitä palkasta jonka työläinen on saanut.

Viime aikoina ovat eräät kapitalistit ruvenneet käyttämään sängen viisaasti suunniteltua juonta himmentääkseen työläistensä katsomusta

*) On jo ennen huomautettu, että jollekin erikoiselle tavaralle, niinkuin esim. viljalle katovuoden sattuessa, voidaan korottaa hintaa yli sen tuotantokustannuksien, siis määrätä voitto mielivaltaisesti, mutta se voipi tapahtua vaan toisien tarpeiden kustannuksella ja siis todistaa vaan sitä samaa, että tavaroita yhteensä ei voida saada kaupaksi jos niiden hintaa korotetaan yli tuotantokustannuksien. Viljan hinnan keinotekoinen kohottaminen on vaan mahdollinen sillä ehdolla, että toisten tavaroiden täytyy pysähtyä varastoihin sitä mukaa kuin viljan hinta lähenee kansan maksimi ostokykä. Poikkeuksena tästä voidaisiin pitää kauppa varakkaan vähemmistön kanssa: he kyllä voisivat maksaa tavaroista yli tuotokustannusten, mutta kun samanlaisella tavarella täytyy olla sama hinta kaikille ei sekään subdettä muuta.

taloudellisten asemien vastakkaisuudesta. He ovat ruvenneet saarnaamaan työläisten osallisuutta liikevoittoon ja jotkut ovat sitä jo koettaneet käytännössäkkin toteuttaa. Tämä toimenpide ei kuitenkaan ole saanut ainakaan sosialistien hyväksymistä, joka onkin aivan oikeen. Sellaisen hyväksyminen olisi ryöstön laillistuttamista, sen vapaaehtoista hyväksymistä ja semmoisena siveellinen vääritys sosialistista yhteiskuntatalous-katsomusta vastaan.

Sanomattakin on selvää, että voiton täytyy lakata syntymästä olkoon sitte puhe suuremmasta tai pienemmästä voitosta. Se seikka että työläinen kapitalistisessa tuotantolaitoksessa on vaan tuotannon väline, yhtä lajia työkone, tekee johdonmukaiseksi ajatuksen, että tämän koneen käyttämisestä on saatava mahdollisimman suuri tulos mahdollisimman vähillä kustannuksilla*).

*) Varsin sattuvasti on uudemman filosofian isä Kant tuollaista ajatusta vastaan lausunut. Hän sanoi: „Joka tilaisuudessa muistetakoon, että meidän on pidettävä lähimmäisemme persoonaa tarkoituksena eikä välikappaleena.”

Itseavustus ja välilliset parannukset.

Itseavustuksella ymmärretään niitä keinoja joita yksilö ryhmäkunta tai luokka olevien olojenkin vallitessa voipi käyttää itsensä turvaamiseksi. Välillisillä parannuksilla taas niitä parannuksia joita jonkun ryhmäkunnan tai luokan passiivisuuden tähden*) olevia oloja vastaan on saavutettu, vaan jotka, parannukset, eivät kuitenkaan ole kaikki mitä se ryhmäkunta tai luokka vaatii. Näitä kumpiakin, itseavustuskeinoja sekä välillisiä parannuksia, on kahta laatua: suorastaan taloudellisia ja siveellisiä. Puhtaasti taloudellisia itseavustuskeinoja ovat sellaiset jotka voivat tuottaa heti taloudellista hyötyä, niinkuin ahkeruus, ammatillinen järjestyminen ja tuotanto ja kulutusosuuskuntien perustaminen. Siveellisiä itseavustuskeinoja ovat sellaiset jotka eivät heti taloutta paranna, vaan tarkoittavat rajahyödyn etsimistä ja tulevaisuuden arvon kasvattamista, niinkuin säästäväisyys, elämän puhtaus s. o. kieltäytyminen kaikista nautinnoista jotka eivät ole

*) Sanomme passiivisuuden tähden siksi kun välilliset parannukset eivät ole suorastaan vaatijain voiman tulos vaan välillisiin parannuksiin aina vaaditaan näitä parannuksia todellisuudessa vastustavain ryhmien tai puolueiden suostumus, jonka he antavat vaan sillä nimenomaisella toivolla, että tyytymättömät rauhoittuisivat ainakin vähäksi aikaa.

tarpeellisia ja terveellisiä —, ja korkeamman sivistyksen hankkiminen.

Välillisistä parannuksista ovat puhtaasti taloudellisia parlamenttaarisella toiminnalla saavutetut lait sellaiset kuin: laki maksimityöpäivästä, minimipalkasta ja veroituksesta, (progressiivisesta) siveellisiä sellaiset kuin: lailla turvattu puhe, paino-, yhdistymis- ja kokoontumisvapaus, koulupakkolaki ja äänioikeus.

Siveellisiksi sanotaan itseavustuskeinoista ja välillisistä parannuksista toisia sentähden kun ne eivät tuota suoranaista taloudellista hyötyä heti, mutta kuitenkin ovat tarpeellisia. Säästäjä vaikka lisääkin omaisuuttaan ja tulee joka päivä senverran rikkaammaksi ja riippumattommaksi kuin hänen säästönsä päivää päälle on, ei nauti säästämisensä hyödystä ennenkuin sitte kun hän on lakannut säästämistä, s. o. kun hän alkaa säästämäänsä kuluttaa. Samoin se, joka kieltäytyy väkijuomista, tupakasta ja yllisyyssnautinnoista, ei tee sitä sentähden että siitä olisi hänelle tämänpäiväistä taloudellista hyötyä, vaan joko säästääkseen tai suojellakseen terveyttään ja ehkäpä mainettaankin, jotka kaikki tarkoittavat rajahyödyn etsimistä ja tulevaisuuden riippumattomuutta. Se taas joka pyrkii korkeampaan sivistykseen ei siitä silloin hyödy päinvastoin se voi maksaa hänelle paljonkin, mutta hänellä on tieto siitä että sivistys on parhaimpia keinoja elämäntaistelun helpottamiseksi. Yhtävähän ovat parlamenttaarisella toiminnalla saadut oikeudet puhe-, paino-, yhdistymis- ja kokoontumisvapaudesta, kou-

lupakosta ja äänestämisestä semmoisinaan taloudellisia voittoja, mutta ne kuuluvat niihin ehtoihin joiden valliteessa vain voidaan poistaa puutteellisuudet yhteiskuntataloudesta, ja sentähden on siveellinen velvollisuus vaikuttaa niiden voimaan saamiseksi.

Välilliset parannukset eroavat itseavustuskeinoista jyrkästi sentähden, että ne kuuluvat poliittisen luokkataistelun piiriin ja ilmaantuvat vaan luokkataistelun vaikutuksesta, jotavastoin itseavustuskeinoilla ei ole mitään tekemistä luokkataistelun kanssa*). Kokonaisuudessaan luokkataistelu, johon välilliset parannukset kuuluvat, eroaa itseavustuskeinoista siinä ettei se aseta yksilölle eikä ryhmäkunnallekaan itse itsensä turvaamisvelvollisuutta, eikä ole syntynytkään yksilön turvattomuuden tähden yhteiskunnassa, vaan on yhteiskunnan historiallinen ilmiö, joka syntyy eri kausankerrosten etujen ristiriidasta. Tämä on yleensä luokkataistelun olemassaolon käsite. Mutta nimenomaan sosialistinen luokkataistelu ei tarkoita yksilön, ryhmäkunnan eli eriluokan aseman parantamista, vaan yhteiskuntajärjestyksen puutteellisuuksien poistamista kokonaisuudessaan. Se asettaa pyrkimyksen päämääräksi taloudellisen tasa-arvoisuuden kaikille, huolimat-

*) Tässä on tarpeellista huomauttaa, että itseavustuskeinot sellaiset kuin ammatillinen järjestyminen, tuotanto ja kulutusosuuskuntien perustaminen, voivat olla ja usein nykyään ovat välillisessä yhteydessä poliittisen luokkataistelun kanssa. Mutta niiden alku on kuitenkin toinen kuin luokkataistelu eivätkä ne milloinkaan ole välittömässä yhteydessä sen kanssa, niinkuin etenpänä tulemme havahtumaan.

ta siitä onko yksilöllä, suvulla, ryhmäkuunnalla tai luokalla mitään ennakko-oikeuksia tämän taloudellisen aseman saavuttamiseksi. Luokkataistelun yleensä eroittaa itseavustuskeinoista myös se, että itseavustus lakkaa silloin kun yksilön, tai suvun, edut ovat saavutettu, mutta luokkataistelu ei pane niille merkitystä vaan jatkuu niinkauan kun koko luokan voitto on saavutettu. Sosialistinen luokkataistelu taas eroaa kaikkien muiden luokkien taistelusta: siinä ettei se aja minkään eriluokan asiaa, vaikka sitä varsinaisesti käyvätkin palkkatyöläiset. Vielä eroittaa sosialistisen luokkataistelun sosialistisesta itseavustuksesta sekin, että luokkataistelu ei kokoa riveihinsä ainoastaan niitä jotka ryhmittyvät taloudellisten puutteitten tai puuttuvain yhteiskunnallisten oikeuksien tähden, vaan myöskin kaikki ne jotka teoreettisesti tuntevat vallitsevat puntteet yhteiskuntajärjestyksessä ja ovat halukkaita niitä poistamaan, olkoonpa heidän taloudellinen asemansa mikä tahansa, kärsiköötppä vallitevista puutteellisuuksista tai ei. Sosialistinen luokkataistelu on kokonaisuus tunnettujen yhteiskunnallisten puutteellisuuksien poistamista varten kaikilta, itseavustuskeinot jonkun erityisen puutteen poistamiseksi eri-ihmisiltä. Ja juuri tämän rajoitetun vaikutuksen tähden kutsutaan niitä itseavustuskeinoiksi, joiksi välillisiä parannuksia ei voida sanoa sentähden kun ne tulevat kaikkien osaksi siinä yhteiskunnassa jossa parannuksia saadaan, tahtoi-pa sitte osa ihmisiä niitä tai ei. Itseavustuskeinot voivat olla luokkataistelulle eduksi tai vahin-

goksi, s. o. ne voivat jouduttaa päämäärän saavuttamista tai hidastuttaa sitä, vieläpä ne voivat johtaa harhaankin itse päämäärästä.

Säästäväisyys.

Otamme tämän itseavustuksen ensin puheeksi, ei sentähden että se olisi tärkein vaikutukseensa nähden, vaan siksi kun sitä yleisesti luullaan hyvinkin tärkeäksi taloudelliseksi tekijäksi. Aina ja kaikkialla, kun tahdotaan tukea yksityistä yritteliäisyyttä tai ei tunneta eräitä taloudellisia lakia, saarnataan oppia: „ihminen on oman onnensa seppä”, ja tuon onnen sepittämissä ensimmäisinä ehtoina uskotetaan olevan säästäväisyys; ovatpa jotkut taloustieteilijät menneet niinkin pitkälle, että ovat väittäneet säästäväisyyden yhdeksi tuotannon tekijöistä*). Koska viimeksi mainittu seikka on tärkeä ja ensimmäinen säästäväisyysopin perusväite on tarpeellista sitä vastaan huomauttaa seuraavaa:

Emme voi mitenkään myöntää, että säästäväisyydellä olisi mitään osaa tuotannossa: Sillä tuottaminen aina merkistee jonkin aikaansaamis-

*) He sanovat: tuotannon tekijöitä on kolme, luonto, työ ja säästäväisyys. Tällä he tarkoittavat sitä jos henkilö saapi esim. 10 kananmunaa päivässä, hän voisi ne kuluttaa kaikki, jos tahtois, mutta hän pidättäytyy vähän ja kuluttaakin vain 9 säästääkseen yhden munan päivässä. Ja juuri tällä pidättäytymisellään hän lisää tyydykkeiden lukua ja siis edistää tuotantoa.

ta, mutta kielteisellä toiminnalla, s. o. säästämisellä, ei totisesti saada mitään aikaan. Se, että henkilö kieltäytyy jostakin, jättää tosin tyydykkeen käyttämättä ja niin ollen voidaan sanoa lisäävän tyydykkeiden lukua, mutta tätä ei voida mitenkään tulkita tuottamiseksi, kun tuottaminen kerran merkitsee toimintaa, pidättäytyminen taas toimimatta olemista. Tästä siis johtuu ettei säästäminen ole tuottamista eikä ole missään yhteydessä tuottamiskysymyksen kanssa.

Kulutuksessa säästämisellä kyllä on tärkeä sijansa. Juuri se seikka että tarpeellinen tyydyke jätetään käyttämättä jonakin aikana lisää tulevaisuuden arvoa sillä tyydykkeen arvolla joka on käyttämättä jätetty. Tässä on kuitenkin huomioon otettava seuraavat näkökannat: Onko olemassa mitään varmuutta säästetyn arvon säilymisestä ja millä ehdoilla säästäminen on todella itseavustusta

Mitä säästetyn arvon säilymiseen tulee riippuu se kysymyksestä, onko arvonsa muuttamaton ja hyödykettä olemassa? Melkein koko maailma vastaa tähän yhdestä suusta: On, raha. Mutta niinkuin ennen arvosta puhuessa on osoitettu ei arvoa voida käsittää ilman vertailua ja rahankin vertailuun perustuva arvo ei suinkaan ole pysyväinen, päinvastoin. Voidaan sanoa, että silloin kun tavara on halpaa on raha kallista ja kun tavara on kallista on raha halpaa. Säästetyn arvon säilyminen ja niin tulevaisuuden arvon lisääminen on mahdollinen vaan lyhempiaikaisessa merkityksessä, oikeastaan sellainen määritys voi olla teo-

reettinen varmuus ainoastaan niinkauan kun tyydykkeitä voidaan arvoaan menettämättä säilyttää. Vaihtovalineen, rahan, säästäminen ei aina merkitse vissin arvon säästämistä sentähden kun raha ei ole mikään nautittavaksi kelpaava hyödyke. Esim. maanviljelijän vuotuinen sato on 30 hehtoa viljaa, hänen supistetut tarpeensa 20 hehtoa vuodessa, siis säästää 10 hehtoa viljaa vuodessa. Jos hänen tuottokykynsä kestää vähenemättä 15 vuotta, on hänen säästönsä 150 hehtoa viljaa, ja jos hän vuosittain myypi säästönsä sanokaamme 12:ta markan hinnasta hehto tekee hänen viisitoista-vuotinen säästönsä 1,800 markkaa. Mutta nyt sattuu viidentoista vuoden perästä kolme katovuotta jolloin viljan hinta nousee puolella, ja jos hän ei tahdo tarpeitaan entisestään supistaa on hänen ostettava viljaa 60 hehtoa 1,440:n markan hinnasta. Siis hän menettää säästönsä arvosta 720 markkaa eli 60 hehtoa viljaa, joka merkitsee hänelle kolmen vuoden elintarpeiden vähennystä*. Ja vaikka otetaan lukuun korko, jonka säästetty raha olisi tuottanut pankissa, ei se kykene korvaamaan kohonnutta viljan hintaa. Eikä sekään ole mikään varmuus, että viljan hinta katovuosien sattuessa nousisi vaa 100%, se voipi nousta 200% ja 300%. Rahan arvon muuttumisen tähden erisuhteissa ei ole teoreettista varmuutta säästetyn arvon säilymisestä muuten kun

*) Onpa vielä otettava huomioon sekin olisiko esim. kolmen katovuoden perästä, jos ne olisivat yleisempiä viljaa saatavissa millään rahalla. Jos sitä ei olisi, olisi koko rahasaästö menettänyt itseavustuksen merkityksen.

suorastaan elintarvetyydykkeitä säästämällä, joita taas ei voida niiden helposti pilaantumisen tähden pitkiä aikoja säilyttää. On kyllä muita työntuotteita jotka kestävät kauemmin, niinkuin koneet, kulkuneuvot, rakennukset j.n.e., jotka lisäävät tulevaisuuden arvoa, mutta niitä on kansan hallussa verrattain vähän, vaan omistavat ne kapitalistit, joilla säästäväisyysopin kanssa ei ole mitään tekemistä: he säästävät ainoastaan sen mitä eivät voi kuluttaa. Se onnellinen sattuma, että kansan luotto rahan pysyvään arvoon, on saatu kestämaan pitempiä aikoja tekee mahdolliseksi kapitalistien miljoonasäästöt. Ilman luottoa saaneen vaihtovälineen olemassaoloa ei pitempiä aikeiden säästöjen tekeminen olisi heillekään mahdollinen.

Puhuaksemme säästäväisyyden hyödystä kansan enemmistöön nähden, on meidän tarkastettava mitä hyötyjä säästäväisyydestä on palkkatyöläiselle: onko heillä mahdollisuutta säästää ja merkitseekö heidän säästäväisyytensä itseavustusta?

Mitä säästämismahdollisuuteen tulee on se palkkatyöläisten enemmistölle peräti harvinainen sattuma ja ylipäänsä työväenluokalle mahdottomuus, jos säästämistä käsitetään välttämättömien tarpeiden ylijäämänä. Aina enenevä työttömien armeija ei tietysti voi säästää kun ei se mitään ansaitsekaan ja nälkäpalkkaa nauttivat eivät myöskään voi säästää. Kaikkialla on enemmistöltä onnen ovet tukittu, niin maanviljelyksen kun teollisuudenkin aloilla, eikä järkevän ihmisen

maksa vaivaa niitä ruveta auki pyytämäänkään säästäväisyyden avulla. Sillä säästäväisyydelläkin on tarkat rajansa, joiden sisällä sitä voidaan toteuttaa: ja nämä rajat ovat selvästi havaittavissa talouden historiallisessa kehityksessä. Kuokkaa käyttävistä kaskenpolttajasta uusimpia koneita käyttävään snurviljelijään, sällistä höyry- ja sähkoneita omistavaan tehtailijaan, siinä säästäväisyyden varsinaiset rajat, joiden välillä työväenluokan säästäminen on jotenkin ollut mahdollista. Nykyinen tuotantotapa ei anna työväenluokalle mitään säästämismahdollisuutta, säästäväisyysaate on nyt jo käytännössä mahdottomuus, niin surullista kuin se lieneekin tietää niillä, jotka sitä vielä hyvänä periaatteena puoltavat. Työväenluokalla on mahdollisuus säästää vaan seuraavilla ehdoilla: Että he syövät huonoa ruokaa, asuvat huonoissa asunnoissa, eivät käytä sivistysvälineitä eivätkä välitä terveytensä hoidosta. Ja näillä ehdoilla säästäminen ei ole kadehdittavaa.

Kun työväestön säästämisehtona on yhä suurempan aineelliseen sekä henkiseen puutteeseen alistuminen, niin ei ole vaikeaa tajuta, ettei niillä ehdoilla säästäminen ole mitään itseavustusta, päinvastoin — se on asteettain tapahtuvaa itsemurhaa. Eikä tätä kumoa sekään tulkitsemistapa, että säästetään „vanhain päivän varaksi”. Sillä onpa suorastaan hullua kärsiä vapaehtoisesti kurjuutta siitä pelosta että sitä tulisi vastaisuudessa kärsittäväksi*). Porvariston kehoitus työväes-

*) Harpagon, Molieren näytelmässä, ottaa kuollakseen nälkään sentähden kun hänen, omien laskujensa mu-

tölle: „säästääkää” on ensiksi sukkela liiketempu, toiseksi pirullinen ivahuuto. Säästöpankit, henki- ja vanhuuden vakuutuslaitokset useimmissa tapauksessa eivät ole syntyneet työväenluokan aseman parantamisen tarkoituksessa, vaan yksinkertaisesti ovat tavallisia riistämiskeinoja, joiden avulla kapitalismi saa työläisten elintarvevaratkin käytettäväkseen. Pikkusijoittajat eivät pääse osalliseksi liikkeiden tuottamasta voitosta vaan ainoastaan korosta ja se ei heidän asemaansa paljoakaan paranna, heidän säästönsä kun supistuu pieneksi henkilöä kohti. Mutta tuhannet pikkusijoitukset ovat kylliksi suuria tuottamaan suuria voittoja niitä käyttävän yhtiön osakkaille.

Vastatakseen kysymykseen, onko säästäminen työväenluokalle todella itseavustusta nykyisyydessä on tarpeellista ottaa vielä huomioon seuraava taloudellinen laki: Mitä enemmän säästetään sitä vähemmän tarvitaan valmistaa. Mutta suuresti vaikuttavana syynä teollisuuspuoliin on säästäväisyys. Työväenluokan tämänpäiväinen taloudellinen asema on etupäässä riippuva siitä kuinka vilkkaasti tuotantoa harjoitetaan, säästämisen ohellakin ovat palkkatyöläiset „kädestä suhun” eläjiä. Tyydykkeiden kulutuksen siirtäminen tuonnemmaksi merkitsee näiden tyydykkeiden kasaantumista niin, ettei niitä enää saada kaupaksi ja silloin on käsissä teollisuuden lämaantuminen niinkauaksi kun ku-

kaan, kuitenkin pitäisi kuolla nälkään jonakin seuraavista vuosista. Samalla tavalla menettelee työväestö säästäessään tuloista joissa ei mitään säästämisen varaa ole.

lutuksen ja tuotannon tasapaino on saavutettu. Ja tuotannon lamaaneminen merkitsee palkkatyöläisille tulojen pienenemistä ja suurelta osalta niiden kokonaan loppumista. Jotavastoin jokainen entisestään enemmän kulutettu jalkinepari, vaatekerta, huonekalu tai mikä käyttöesine tahansa merkitsee lisätyövoiman kysyntää niihin ammatteihin, jotka niitä tavaroita valmistavat; joka taas suorastaan merkitsee palkan saantia laajemmille työläisjoukoille.

Säästäväisyyden, ollakseen taloudellisesti ja siveellisesti oikeen, täytyy ilmetä vasta silloin kun tarpeet on riittävästi tyydytetty, työläisen säästääkseen täytyisi saada palkkaa niinpaljon ettei se kaikki kuluisi välttämättömiin tarpeihin. Muussa tapauksessa säästäminen on rikos itseään kohtaan, eikä todista itseavustuksesta mitään. Sillä on huomioon otettava, että henkilö, joka säännöllisesti kiusaa itseään huonolla ravinnolla, asuu aina ummehtuneissa hökkeleissä eikä uhraa penniäkään sivistysharrastuksiin eikä huvituksiin, tylsistyy myöskin säännöllisesti. Tulee sellaiseksi, joka sorronhaluiselle kapitalistille on ehkä paras työläisen tyyppi, mutta parhain tuottaja ei alhaisella kehityskannalla oleva työläinen missään tapauksessa ole. Ja tämä viimeksimainittu seikka sopii kaikkien säästäväisyysoppia puoltavain taloustieteilijäinkin ottaa tarkasti huomioon. Sillä jos tyydykkeen säästäminen onkin suora taloudellinen voitto, niin kuka voipi sanoa että henkilö ei olisi tuottokykyisempi saatuaan tarpeensa riittävästi tyydytettyä, kuin kieltäytymällä niitä.

tydyttämistä, sellainen oletus olisi naurettavaa logiikkaa. Aivan johdonmukaista on että työläisen tuottokyky enemmän kuluttamalla paranee ja se siis korvaa kulutetun tyydykkeen*).

Sosialistiselle katsomukselle on tärkeää tietää: mihin itseavustusta tarkoittava säästäväisyys johtaa? Yksilöllisen säästäväisyyden perusajatus on aina ollut yksilöllisten ja yksinoikeutettujen nautintojen hankkiminen, joka mahdollisuus saavutetaan omistamalla enemmän kuin toiset. Tämä ajatus on puhtaasti kapitalistinen, vaikka sen kapitalistisuuden luonne näyttäytyy käytännössä selvästi vasta silloin kun säästäjän on onnistunut saada yksityisomaisuutta niinpaljon, että hän kykenee omistamaan tuotannon välikappaleita ja käyttämään palveluksessaan palkkatyöläisiä. Sällistä mestariksi, mestarista tehtailijaksi — siinä säästämistarkoituksen selvä historiallinen piirre. Tuotantotapa, kehittyäkseen käsiteollisuudesta nykyiseen suurmuotoonsa on aikoinaan tarvinnut säästämisopin tukemaan yksityistä yritteliäisyyttä. Mutta se aika on ollutta ja mennyttä. Me olemme nähneet mihinkä yksityinen yritteliäisyys on johtanut, emmekä sillä alalla lieäkokeita kaippaa. Ja meillä onkin varma tietoisuus siitä, ettei nykyajan työläisistä monestakaan voi tulla tehtailijoita, vaikka he kuinka säästäisivät, ja jos

*) Eittämätön tosiasia on se, että työväestön eräissä ryhmissä sivistysharrastukset ovat kovin pienet juuri sentähden kun heillä ei ole ollut mahdollisuutta tätä tarvetta tyydyttää, eikä se siis ole päässyt kehittymään voimakkaaksi kaipuiksi: Kovin vähä kuluttaminen voi poistaa kokonaankin esim. korkeamman sivistyksen tarpeen.

joistakin sellaisia tulee laskemme me sen työväenluokan tappioksi eikä voitoksi.

Lopuksi vielä eräs säästäväisyysoppia koskeva väite: Onko työläisellä siveellistä tai taloudellista velvollisuutta säästää. Tällaisen velvollisuuden väittävät jotkut löytyvän. Me vastaamme: sellaista velvollisuutta ei ole eikä saa olla. Tämän vastaväitteemme tarkoitus on ennenkaikkea yhteiskunnallinen. Se vapauttaa yksilön, hänelle väärällä tavalla asetetusta, itse itsensä auttamisesta ja poistaa epävarman velvollisuuksien suoritusta ja oikeuksien saantia koskevan rajan. Antaa ihmiselle ihmisellisen oikeuden, nauttia saadun osan työnsä tuloksia ilman tungettelevia hohoojia, eikä aseta häntä ehdottomaan vastuunalaisuuteen itsensä ja perheensä toimeentulosta; niinkuin sellainen vastuunalaisuus ei todella yksityiselle yhteiskunnanjäsenelle kuulukaan. Yhteiskunta tulee aina tulevaisuudessakin pidättämään osan jokaisen jäsenensä tuontuloksista kysymättä siihen asianomaisien lupaa. Tapahtukoonpa pidättämipen välillisesti tai välittömästi, seuraa siitä aina yhteiskunnalle velvollisuus: ottaa vastuunalaisuus jokaisen jäsenensä toimeentulon huolehtimisesta ja samanlaisten nautintojen takaaamisesta yhtähyvin työkyvyttömänä kuin työkykyisenäkin ollessa. Se osa joka yksilön tuontuloksista jääpi yhteiskunnan hoidettavaksi — nimittäin se jota hänelle ei minkään muotoisessa yhteiskunnassa suoranaishen työnkorvauksena luovuteta — on työläisen säästö juuri sitä varten, että yhteiskunnan on oltava vastuunalainen hänen

toimeentulostaan kaikkina aikoina. Mitä paremmin järjestetty yhteiskunta on, sen enemmän se tulee pitämään huolta siitä, että itsensä turvaamiseen s. o. yksilölliseen säästämiseen ei kellään ole syytä eikä edes tilaisuutta. Sellaiseen yhteiskuntamuotoon pyrkiessäkin ei työväestön rahoiksi muuttuneet hikipisarot suurestakaan merkityksestä ole itseavustuksessa. Paremmen tulokset tuovat aikanaan käytettynä, pitämällä itsensä taistelukuntoisena ruumiillisesti ja henkisesti. Tämänpäiväinen olemassaolon taistelu vaatii varamme tarkoin ja tulevan yhteiskunnan muodostus ei säästäväisyydellä edisty.

Lyhyesti voidaan säästäminen määritellä seuraavasti:

1. Säästäminen on suotavaa jos se ilmaantuu tarpeiden ylijäämänä.

2. Jos säästäminen tapahtuu luonnollisten ja sivistyksellisten tarpeiden kustannuksella on se rikokselista.

3. Yksilöllä ei ole mitään oikeutta säästää.

4. Yksilöllinen säästäväisyys ei johda talouskommuniin, vaan kapitalismiin.

Kooperativismi.

Kooperativismilla käsitetään kaikki ne yhtiöt, yhdistykset ja renkaat jotka ovat viimeisten vuosikymmenien kuluessa syntyneet tarkoituksella: puhtaasti taloudellisella taistelulla parantaa vähävaraisten asemaa. Huomatuimpia näistä ovat kulutusyhdistykset, tuotantoyhdistykset, maalaisyhdistykset, rakennusyhdistykset ja luottoyhdistykset. Näistä yhdistyksistä onnistuneimmat ovat todellisia itseavustusyhdistyksiä. Näistä ovat tärkeimpiä kulutusosuuskunnat sentähden kun ne tuovat suurimman hyödyn jäsenilleen paraiten onnistumisensa kautta. Ne onnistuvat parhaiten siksi ettei niiden muodostamiseksi vaadita suuria pääomia ja kun ne etupäässä tarkoittavat välttämättömien elintarpeitten hankkimisen helpoitamista. Kulutusosuuskuntien tarkoituksena on tehdä kuluttajain toimeentulo riippumattomaksi kauppiaista — hävittää kauppiaat. Ne ostavat tavaran suoraan tuottajalta tai valmistavat sen itse. Kulutusosuuskunnat ovat todella mahtava itseavustuskeino ja on niiden tuottama hyöty, tai toisin sanoen kauppiailta kuluttajain hyväksi valloitettu voitto laskettava miljardeissa; joka merkitsee paljo silloin kun on kysymys työläisten rovoista. Linaamme tähän Giden tiedonannon Englannin kuuluisan Rochdalen järjestelmän malliin toimivain kulutusosuuskuntien tilasta.

„Kulutusosuuskuntia oli v. 1901 Englannissa 1,462, jäseniä niissä oli 1,793,770 (perheenjäsenetkin luettuina, niiden takana oli 10—12 miljoonaa

henkeä eli enemmän kuin neljäs osa yhdistetyn kuningaskunnan väestöä) ja niiden liikevaihto nousi 1,320 miljoonaan markkaan. Ne pitävät joka vuosi kongresseja, julkaisevat suurta sanomalehteä ja muodostavat todellisen vallan valtiossa. Useimmat ovat yhtyneet keskinäiseen liittoon, ja niillä on sekä yhteinen keskushallitus (Cooperative Union) että yhteisten ostojen keskusliike Whalesale (tukkukauppa), joka harjoittaa suuremista liikettä. Manshesterin Whalesale ostaa vuosittain tavaraa 441 miljoonasta markasta, sillä on pieni 5 aluksen laivasto, joka noutaa elintarpeita kaikilta maailman kulmilta, se valmistaa suoraan omissa tehtaissaan erilaisia tavaroita 67 miljoonasta markasta ja sillä on pankki, joka vuosittain suorittaa maksuja 945 miljoonasta markasta”.

Kuten sanottu, on kulutusosuuskuntien taroituksena poistaa kauppiaat ja saattaa niille menevä voitto suurimmaksi osaksi kuluttajain käytettäväksi*). Tämä periaate toteutuu loistavasti Englannin kulutusosuuskunnissa: ne ovat jo poistaneet ainakin 50 tuhatta kauppiasta maailman

*) Tämä periaatteen toteutumista vastaan saattaa kuitenkin muistuttaa: Ensiksi kulutusosuuskunnat, joilla ei alkaessa ole suurempia pääomia, menestyvät vaan sellaisissa maissa missä ei ole vielä trustit päässeet voimaan, tai sillä ehdolla, että niitä on perustettu ennen trustijärjestelmän valtaantäpääsyä. Missä trustit oavt jo vallalla on kulutusosuuskuntienkin vaikea päästä voimakkaiksi liikkeiksi. Toiseksi tämä periaate toteutuu varmemmin vasta siten, että kulutusosuuskunnat asettuvat välittömään yhteyteen poliittilisen luokkataistelun kanssa. Ja kolmanneksi: Sosialismille on kulutusosuuskuntaliikkeestä hyötyä vaan sikäli kun ne toimivat sosialisti-politikan

kaupan alalta — jos nimittäin laskemme kaikki poistetut pikkukauppiaksi.

Suurimmat kulutusosuuskunnat säilyttävät liikevoiton ja pääoman] koron. Liikevoittoa ei kuitenkaan jaeta osuuksiin pannun pääoman mukaan, vaan ostajille]heidän vuotuisen ostosumman sa suuruuden mukaan. On olemassa kuitenkin kulutusosuuskuntia joissa ei liikevoittoa ja pääoman korkoa ollenkaan synnytetä, vaan lasketaan kaikki kuluttajain hyväksi, s. o. myydään ostohintoihin. Useimmat niistä kuitenkin ovat vaan pieniä renkaita edellisiin verraten.

Kulutusosuuskuntien menestymisen ehtona on:

1. Että ne eivät rupea hankkimaan tavaroita tuntemattomia kuluttajia varten.

2. Että ne myyvät vaan käteisellä rahalla.

3. Että voitto lankeaa ostajain hyväksi.

Jos taas asetamme]kulutusosuuskunnat koko yhteiskuntataloutta muuttaviksi, kooperativismin hengen mukaan, niin silloin niiden välttämättömästi täytyy ruveta harjoittamaan tuotantoa, tai oikeemmin perustaa tuotantolaitoksia joissa työskentelee vaan osuuskunnan jäsenet. Palkkatyö-

edistämiseksi, joka edellyttää, että kulutusosuuskunnat käsitetään itseavustusliikkeiksi ja niiden päämääräkin vaan välilliseksi parannukseksi.

Belgiassa kulutusosuuskunnat käyttävät suurimman osan voitosta sosialistisen toiminnan edistämiseksi.

läisten käyttäminen osuuskunnan tuotantolaitoksissa on ristiriidassa kooperativismin solidarisuuteen perustuvan ihanteen kanssa ja synnyttää enemmän tai myöhemmin selkkauksia*).

Kulutusosuuskunta-aatteen selvittämistä varten on vielä huomioonotettava eräs kulutusosuuskuntien perustamista ja toimintaa koskeva suunnitelma. Eräät kulutusosuuskuntien suosijat, etenkin sellaisilla paikkakunnilla missä ei yleisemmin tunneta varsinaista kooperativismia, ovat ehdottaneet seuraavaa järjestelmää: Kuluttajat liittyvät renkaaseen ja valitsevat paikkakunnalta suutarit, räätälit ja muut välttämättömien ammattien harjoittajat ja kauppiaat. Kaikki renkaan jäsenet suostuvat teettämään tarvittavan työn renkaan valitsemilla liikkeenharjoittajilla ja ostamaan kaikki ostoksensa renkaan valitsemilta kauppiailta. Näin valituilta liikkeenharjoittajilta ja kauppiailta ei ensin vaadita muita velvollisuuksia rengasta kohtaan kuin, että he ovat renkaan jäseniä, joka heitäkin suorastaan velvoittaa kaikki mahdollisesti saatavissa olevat tarpeensa ostamaan renkaan sisältä, ja että he pitävät kirjaa renkaan kautta tulleista yleistuloista. Kun ensimmäinen vuosi on kulunut vaaditaan renkaan hyväksymiltä kauppiailta ja liikkeenharjoittajilta tili: paljonko renkaan yleisosto vuoden kuluessa on ollut. Kun näin saadaan tilaisuus vertailla kuinka suuri on voitto renkaan tekemistä ostok-

*) Siitä huolimatta eräissä kulutusosuuskuntien tehtäissä käytetään nyt jo vaan palkkatyöläisiä.

sista, niin yksinkertaisesti vaaditaan, että seuraavana vuotena on tästä voitosta joku vissi prosentti luovutettava renkaan hyväksi. Ja, sanovat tämän suunnitelman esittäjät, kauppiaat ja liikkeenharjoittajat suostuvat tähän mielellään, sillä yleisen kilpailun vallitessa pikkukauppiaitten ja liikkeenharjoittajien on paljo turvallisempaa pitää renkaan varmat ostajat ja tyytyä pienempään voittoon, kuin laskea nämä ostajat hajaantumaa. Edelleer, jos on halukkaita kauppiaita tai liikkeenharjoittajia renkaaseen liittymään, otetaan heidät sillä ehdolla että saman tavaran hankkijat yhdistävät liikkeensä renkaassa ennestään olevien kanssa. Kun rengas on laajennut niin että se voi vaikuttaa tukkukauppiaihin valitaan niistä joku samoilla ehdoilla kuin ensin pikkukauppiaatkin, ja vihdoin tullaan tehtailijaan, jolle tehdään sama tuttu tempu: osotetaan varma ostajapiiri jos hän suostuu noudattamaan renkaan ohjelmaa. Lopulta tämän puuhan päätarkoituksena on vähittäin kauppiaitten voittoa pienentämällä saada tämä voitto niin pieneksi, että se vastaa vaan tavallista palkkaa, s. o. kohtuullisia elämänkustannuksia, ja silloin liikkeenharjoittajalle on edullisempi luovuttaa liikkeensä renkaalle ja olla itse vaan renkaan palvelija.

Tällainen teoria on kohta kohdaltaan epäjohdonmukainen. Sillä on ensin alkuunpanotapaan nähden puolustuksenaan vaan se, että tässä ei tarvita suurempaa eikä pienempää pääomaa, eikä tarvitse heti alussa antaa huomata että mitenkään tahdotaan vahingoittaa yksityisomaisuutta. Ja

lopullisesta onnistumisesta, tarkoitettuun päämäärään pääsemisestä, ei sillä ole mitään järjellisiä todistuksia. Tätä teoriaa vastaan tarvitsee vain huomauttaa :

1. Alkuunpanotapa on väärä ensiksi sentähden, että luullaan ihmisten, joita ei innosta minäkään tunnetun päämäärän tavoittaminen, kykenevän jonkun lujan järjestön muodostamiseen. Ihmisillä, jotka lähtevät tyhjin käsin taisteluun kapitalismia vastaan, täytyy olla elähyttävä ihanne eli aate, jos mieli olla voiton toivoa. Toiseksi alkuunpano on väärä, kun se lähtee vuosikaudeksi kokeilemaan tuottamatta mitään hyötyä ensivuotena. Taloudellisten itseavustuskeinojen menestyäkseen täytyy tuottaa hyötyä heti alettuaan, tai ainakin täytyy olla varmuus niiden hyödyttävyydestä. Ja kolmanneksi alkuunpano on väärin ja suorastaan epärehellistä kun tahdotaan alottaa taistelu salaa ilmoittamatta kaikille renkaan jäsenille, s. o. kauppiaille ja liikkeenharjoittajille, lopullista tarkoitusta. Viimeksi mainittu seikka on alun pahin virhe. Sillä jos tarkoitus ilmoitetaan niin kauppiaat, jos he ovat rehellisiä, kieltäytyvät suostumasta ehtoihin, ja silloin koko homma menisi jo alussa myttyyn. Mutta toiselta puolelta ei tarkoituksen salaamista voida pitää tällaisten yritysten menestymisehtona, eikä salaaminen pitkälti luonistaisikaan.

2. Kauppiaat ja liikkeenharjoittajat voivat tietämättään tai tavallisena liiketempuna yhtyä renkaaseen ja tehdä sen kanssa kauppaa vuoden ajan, mutta ensimmäisten vaatimusten esille tultua

sanoa: liike on minun eikä muilla ole tähän mitään kontrollivaltaa. Ja silloin koko rengas olisi pahasti nolattu. Jäisi vaan jällelle mahdollisuus uudelleen kokeilla toisien kauppiaitten kanssa — ja taas kokeilla.

3. Jos pikkukauppiat ja liikkeenharjoittajat hyväksyisivätkin renkaan ohjelman, niin tukku-kauppiat ja tehtailijat eivät sitä hyväksy, eikä mikään mahti, renkaan puolelta, kykene heitä siihen pakottamaan, etenkin kun on kysymys jostakin tuotannonalaa kokonaan hallitsevasta trustista. Tukku-kauppiat ja tehtailijat ovat huomomassakin tapauksessa senverran taloudellisten lakien tuntijoita, että tietävät sen olevan taistelussa voimakkaamman joka omistaa tarvittavat tyydykkeet kun sen joka näitä tyydykkeitä haluaa. Jos heitä uhataan sillä ettei heiltä osteta, pitävät he sen olemattomalla mahdollilla pelottelemisena. He tietävät, että uhkaajain on jo toisena päivänä kiireellä heiltä ostettava, ilman mitään voitonjako ehtoja; ja siksi he eivät koskaan sellaisiin ehtoihin suostu, ellei heistä tule oman omaisuutensa vihaajia.

Tällainen kulutusosuuskunta teoria ei siis merkitse kerrassaan mitään itseavustusoppia. Sitä lienee kovin vähän käytännössä kokeiltukin*), mutta olemme puhuneet siitä sitä varten, ettei sitä ruvettaisikaan kokeilemaan.

Kulutusosuuskunnissa yleensä on suuresti valalla se ajatus, että kulutus hallitsee tuotantoa.

*) Amerikassa Minnesotan valtiossa suomalaiset sosialistit lienee sitä v. 1906 yrittäneet kokeilemaan, mutta homma lienee alkuunsa rauennut.

Se on aivan oikeen silloin kun tarkoitetaan sitä kuinka paljo välttämättömästi täytyy tuottaa ja kuinka paljo voidaan enintään tuottaa ilman ettei tuotanto häiriydy, ja vielä se on oikeen silloinkin kun sanotaan: mitä tavaraa ei kuluteta, sitä ei voida tuottaakaan. Mutta väärin se on jos yksistään kulutuksen sanotaan voivan hallita yksityisomaisuuden laskuun harjoitettua tuotantoa kauppaan ja liikevoittoon nähden. Niitä tuntuvammin hallitakseen täytyy kulutusosuuskuntien olla myöskin tuottajia.

Tuotanto-osuuskunnat.

Tuotanto-osuuskunnat syntyvät siten, että työläiset, etupäässä saman tai toisiinsa läheisissä suhteissa olevain ammattien harjoittajat liittyvät yhteen tavarain tuottamista varten: hankkivat pääomaa ja perustavat tuotantolaitoksia tai maanviljelyksen alalla ryhtyvät yhteisviljelykseen. Tuotanto-osuuskuntien tarkoituksena on saattaa työläiset riippumattomiksi työnantajista siten, että he, työläiset, tuotanto-osuuskuntana valmistavat tavaran ja itse sen myyvät. Tämä siis tekee työläiselle mahdolliseksi saada työnsä koko tulos, lukuunottamatta välikauppiaille menevää osaa, jonka tuotanto-osuuskunnatkin ovat pakoitettuja käsistään laskemaan, ja voi se osuus olla melkoinen, jos tuotanto-osuuskunnat ovat aivan itsenäisiä, kulutusosuuskunnista riippumattomia. Tämä

voidaan kuitenkin korjata sillä, että tuotanto-osuuskunnat myyvät tavaransa suoraan kuluttajille.

Tuotanto-osuuskuntien perustaminen on paljon vaikeampaa kuin kulutusosuuskuntien, sillä tuotanto-osuuskunnan perustamiseksi vaaditaan aina joltinenkin pääoma, jota vähävaraisten on useimmiten vaikea saada. Hyvin menestyäkseen täytyy tuotanto-osuuskunnalla olla suurikin pääoma, sillä tässä on kysymyksessä kilpailu ehkä miljoonain pääomilla liikettä harjoittavan trustin kanssa. Senpätähden tuotanto-osuuskunnat ovat vähälukuiset, kulutusosuuskuntiin verraten. Mutta tuotanto-osuuskunnat menestyvät hyvinkin kun niitä perustetaan kulutusosuuskuntien yhteyteen. Silloin niiden ei enää tarvitse tuottaa tavaroita tuntemattomia ostajia varten eikä olla kaikkien markkinalakien alaisena. Näiden molempien osuuskuntien tulevaisuus ja tarkoituksensa saavuttaminen riippuukin siitä, kuinka ne toisiinsa suhtautuvat. Yhtyneenä ne ovat voimakas yhteiskunantalous mullistava tekijä, erillään ollen ei tuotanto-osuuskunnille voi toivoa kovinkaan loistavaa tulevaisuutta.

Tuotanto-osuuskunniksi on sanottu myöskin niitä puhtaasti kapitalistisia liikkeitä joissa työläiset ovat osallisia liikevoittoon. Ja ovatkin ne osuuskunnallisia siinä merkityksessä, että niissä työläiset huolehtivat liikkeen menestymisistä ja sen vastoinkäymisistä. Mutta niitä ei kuitenkaan voi sanoa tuotanto-osuuskunniksi, sillä ne eivät mitenkään vastaa kooperativismin tarkoi-

tuksia. Kapitalistisessa tuotantolaitoksessa, vaikka työläinen onkin osallinen liikevoittoon, ei hän kuitenkaan ole eikä tulekkaan tuotannonvälikapaleitten omistajaksi eikä tuotetun tavaran myyntihinnan määrääjäksi; ja mikä solidarisuuteen nähden tärkeintä, hän ei koskaan näe tehtaanomistajassa, kapitalistissa, tasa-arvoista toveria. Tämän järjestelmän puoltajat väittävät kyllä päinvastoin: „Työläisen osallisuus liikevoittoon kohottaa työläisen palkkaorjasta liikekumppaniksi”, sanovat he. Mutta tällainen oletus on suorastaan tuulesta temmattu, jota parhaiden todistaa sellaisten liikkeiden yhtämittäinen väheneminen niissä maissa, joissa niitä on ollut. Sitäpaitsi voittoon osallisuutta kapitalistin tuotantolaitoksessa voidaan hyvällä syyllä pitää työvoiman viimeisen pisaran puristamiskeinona, ja sentähden ei tämä työläisen suostumuksella laillistettu ryöstäminen ole saanut kannattajia valveutuneen työväen puolelta.

Tuotanto-osuuskunnista johtuvat hyödyt ovat: työläisten tekeminen työnantajista riippumattomiksi, työnantajalle menevän yliarvon jättäminen työläisten hyväksi ja koko tuotannon — jos päämäärä saavutetaan — saattaminen kapitalistien käisistä tuotanto-osuuskunnille.

Tuotanto-osuuskuntien vaarat ovat: mahdollisesti menevät varat, jos liike ei jaksa kilpailla kapitalistien liikkeiden kanssa, vaan joutuu häviöön. Ne saattavat tulla ensin suljetuiksi osuuskunniksi ja, jos ne semmoisiksi tulevat, muodostuu niistä tavallisia osakeyhtiöitä kapitalismin

malliin. Viimeksimainittu seikka onkin varottavin vaara. Tuotanto-osuuskunnista on hyötyä köyhälistölle vaan sikäli kuin ne saattavat tuotannonvälineitä laajemman työläisjoukon omaksi. Mutta tämä tarkoitus tulee ehkäistyksi silloin kun tuotanto-osuuskunnat tulevat suljetuiksi, s. o. jos niihin ei oteta enään uusia jäseniä. Rikkauksen tarjoomat edut ovat viehättäviä, ja onnistuneimmista tuotanto-osuuskunnissa voivat jäsenet osuuskunnan suljetuksi tekemisen avulla saada yksityis-omaisuutta niinpaljon, että työstä vapautuminen voipi olla mahdollinen. Aletaan käyttää tavallisia palkkatyöläisiä osuuskunnan palveluksessa — niinkuin todella jo eräissä tuotanto-osuuskuntien laitoksissa tehdäänkin*) — ja silloin ollaan siinä mistä on lähdettykin: palkkaorjuudessa ja kapitalismissa. Tällä ei tahdota sanoa, ettei tuotanto-osuuskuntia pitäisi perustaa ja ettei niistä olisi vähävaraisille hyötyä, mutta niihin nähden täytyy huomioon ottaa:

1. Ettei ruveta valmistamaan tavaroita tuntemattomia ostajia varten.
2. Etteivät ne kilpaile keskenään.
3. Ne eivät saa koskaan muodostua suljetuiksi, eikä käyttää palkkatyöläisiä.
4. Varmimmin menestyvät ne kulutusosuuskuntien yhteydessä.

*) Pariisin silmälasientekijäin tuotanto osuuskunnassa on vaan 50 osuusmiestä ja 1,200 palkkalaista — ja sen osakkeiden hinta on noussut 300:sta 50,000 frangiin! (taloustieteen pääpiirteet siv. 572)

Luottoyhdistykset.

Luottoyhdistykset syntyvät siten että, sadat tai tuhannet vähävaraiset liittyvät yhteen luoton saamista varten s. o. hankkia lainoja edullisilla ehdoilla yhdistyksen jäsenille. Tällainen luottoyhdistys voi perustaa oman erityisen pankin tai ottaa yhteisiä suurempia lainoja, jolloin jokainen yhdistyksen jäsen on lainasta vastuuvollinen, tai pienellä kuukausimaksulla koota tarvittavan rahaston. Yhdistyksen rahastosta eli pankista annetaan lainoja yhdistyksen jäsenille kohtuullista korkoa vastaan ja ovat yhdistyksen jäsenet solidaarisesti vastuunalaisia, yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta, jos nimittäin lainaaja ei kykenisi velkaansa suorittamaan. Sellaista sattuu kuitenkin harvoin, sillä on huomioon otettava, että luottoyhdistykset eivät ollenkaan anna kulutuslainoja, vaan ainoastaan tuottolainoja.

Luottoyhdistyksiä on lukuisasti muutamissa maissa maalla sekä kaupungeissa. Saksassa v. 1901 oli yhteen liittoon kuuluvia luottoyhdistyksiä 949, käyttöpääomaa oli niillä 1 miljardi markkaa, annettujen lainojen summa 2,874 miljoonaa markkaa ja vuotuinen liikevoitto teki 15 miljoonaa. Tämä on jo suuremmoista liikettä, mutta pahaksi onneksi on se puhtaasti kapitalistista. Sillä voitto tässä yhdistyksessä jaetaan osakkeiden osuuksien mukaan, eikä lainaajille, niinkuin osuustoiminnan periaate vaatisi.

Luottoyhdistykset yleensä eivät ansaitse suurempaa huomiota eivätkä ne saa sosialistien kan-

natusta niinkauvan kun toimivat nykyiseen malliinsa. Niistä on hyötyä vaan silloin kun ne ovat yhteydessä kulutus- ja tuotanto-osuuskuntien kanssa. Yksityisille yhdistyksen jäsenille lainaaminen ja siten yksityisen yritteliäisyyden auttaminen on vahingoksi kooperativismille kulutus- ja tuotanto-osuuskunnille, ja sosialistien kannatusta sellaiselle toivoakaan. Kun vielä lisäämme, että luottoyhdistysten merkitys kasvaa sikäli kun ne kykenevät alentamaan lainakorkoa, niin olemme sanoneet mitä näistä yhdistyksistä tarvitsee mainita*).

Kooperativismi ja sosialismi.

Kooperativismi ei ole sosialismia, niinkuin sitä usein tahdotaan sotkea, eikä kooperatiivinen talous merkitse sosialismin vaatimuksien täyttämistä. Sosialistit pitävät päämääränään

*) On väitetty voitavan järjestää lainan anto ilman korkoa erityisen pankki-mekanismin avulla. Tämä tuntuu ensikuulemalta mahdottomalle. Sillä jos kerran on pankki, niin täytyy korkoa saada ainakin niinpaljon, että pankkiliikkeen kustannukset sillä voidaan suorittaa. Mutta mahdottomana ei koron poistamissuunnitelmaa silti tarvitse pitää. Voimme olettaa että talletuksista ruvetaan otamaan korkoa sensijaan kun niistä nyt maksetaan. Tähän voidaan vastata: kukaan ei vie pankkiin rahojaan jos niiden säilyttämisestä pitää maksaa. Mutta asia suinkaan ole niin mitä suurempien summien tallettajiin tulee: pankki on heille nykyään ei ainoastaan koronmaksaja, vaan myöskin varmuuslaitos jossa rahat ovat taatussa paikassa. Ja ehdottomasti tulisi tallettajia olemaan vaikka siitä täytyisi maksaakin sillä „kirstun pohjalle” paneminen ei ole rahojen varmaan säilöön panemista. Tätä teoriaa ei kuitenkaan luotto yhdistykset pyri toteuttamaan.

toiset kollektivista toiset kommunistista taloutta, mutta ei suinkaan kooperatiivista, niinkuin tehtäväänsä perehtymättömät akitaattorit usein kuoli-joillensa opettavat. Tällainen väärinkäsitys ei nyt vielä tuota suurempia haittoja tavallisessa kiihoitustyössä, mutta jos sellaista sanotaan talousopillisen selityksen nimellä, niin silloin sanoja anteeksiantamattoman huolimattomasti puhuu asioista, joista ei tiedä. Kukin asia asetettakoon rehellisesti omalle paikalleen, välilliset parannukset pidettäköön välillisinä parannuksina, joka tietysti ei niiden arvoa alenna, mutta sosialistiset päämäärät ovat luonnollisesti yläpuolella sosialistisia parannuksia.

Osuuskuntaliikkeet ovat ensin itseavustuskeinoja ja koko kooperativismin mahdollisesti toteutuva tarkoitus vaan välillinen parannus, sosialis- miin nähden, niinkuin ennemmin olemme jo maininneet. Se, että sosialistit vieläpä anarkistitkin suosivat kooperativismia, ja saarnaavatkin sitä, johtuu siitä, että kooperativismia pidetään tehokkaana keinona ja vaikuttavana väliparannuksena sosialistiseen yhteiskuntamuotoon pyrkiessä.

Kooperatiivinen talous on pitkä edistysaskel kapitalistisesta taloudesta ja eroaa siitä siten, että se tahtoo poistaa kilpailun ja tasoittaa omaisuuden, s. o. saattaa tuotannonvälineet ynnä muun omaisuuden koko kansalle osuuksina, ja siten syrjäyttää suuret pääomat hallitsevasta asemastaan. Kooperatiivisissa osuuskunnissa yksilön osuus omaisuuteen kasvaa hänen tuottokykynsä mukaan, sensijaan, kun kapitalismin osuus omaisuuteen

riippuu anastuksien ja ryöstön onnistumisesta. Mutta sosialismista eroaa kooperativismi siinä ettei se tahdo yksityisomaisuuden ja koron poistamista, jotka ovat sosialistisen talousopin ydinkäsymykset. Kooperativismi tahtoo omaisuuden yleistyttämistä, sosialismi sen yhteikunnallistuttamista, ja näillä on suuri ero. Edellinen, kuten mainittu, tahtoo saattaa tuotannon välikappaleet ja lähteet työntekijäin omaksi, sosialismi sitävastoin ei salli työläisillekään omistusoikeutta, vaan ainoastaan käyttö ja kontrollioikeuden.

Kooperatiivisissa osuuskunnissa, etenkin tuotanto-osuuskunnissa, säilyy mahdollisuus saada yksityis- ja sukuomaisuutta paljonkin sen nojalla kun liikevoitto jaetaan kunkin jäsenen tuottokyvyn mukaan. Tässä siis tavallaan on jällellä keskinäisen kilpailun syy, nimittäin se: kuka tätä liikevoittoa ensinnä osaksensa saisi. Yksityisomaisuuden kasvua edistää osuuskunnissa myöskin pääoman korko. Ja vaikka tämä korko olisi kuinka pieni on siitä aikaa myöden turmiollisia seurauksia, kun yksityisomaisuutta karttuu enemmän perinnön kautta. Näitä vaaroja saattaa kuitenkin tulla rajoittamaan lainlaadinta, josta seuraavassa.

Työpäivän- ja palkanrajoitus.

Väliparannukset, kuten jo mainittu, eroavat itseavustuksesta siinä, että ne ovat yleisiä, niistä pääsee osalliseksi jokainen yhteiskunnan jäsen.

Väliparannukset ovat tavallisesti parlamenttaarisen toiminnan tulos, mutta ilmaantuu niitä erikoistapauksissa ilman edellä ollutta parlamenttaarista toimintaakin, niinkuin valtiollisten suurlakkojen ja vallankumousyritysten seurauksina. Jos emme nyt enää puhu äänioikeudesta ja muista sellaisista, joita jo voidaan pitää ainakin teoreettisesti ratkaistuin kaikissa kulttuurimaissa, voimme mainita väliparannuksista seuraavat tärkeimmät: työpäivän rajoitus, alimman palkan määräys ja veroitus reformit.

Vaikka työläiset, ja erittäinkin ammattiyhdistykset, pyrkivät kohottamaan palkkoja ja saamaan työpäivää lyhemmäksi ei siitä kuitenkaan ole vielä tähän päivään asti seurannut tuloksia jotka vastaisivat työpäivän lyhennyksen tarvetta; ja samoin on palkkojen kohoamisen laita. Kilpailu työläisten kesken on siksi suuri, että vaikka työpäivä onkin nimellisesti rajoitettu, ei se käytännössä toteennu: ylityö on yleensä käytännössä — ja vissistä alimmasta palkasta ei ole puhettaakaan. Sentähden, kun työnantaja ei vapaintahdoin pidä väliä työpäivän ja palkan minimin rajoittamisesta ja kun työläiset itse ovat voimattomia ilman valtiomahdin apua niitä rajoittamaan täytyy lainopillista tietä ratkaista kysymys: saako työnantaja vapaan sopimuksen perusteella määrätä työpäivän ja palkan? Sillä me emme luota yksilöllisen rajoittamattoman vapauden olevan parhaan yksilön turvaajan. Työläisen vapaus tehdä sopimuksia työnantajan kanssa yksityisen omistuksen vallitessa on avuttoman vapautta. Työ-

päivän pituuden ja palkan vapaasopimus on muutettava lakimääräiseksi asiaksi: minimi (alin sallittu) palkka ja maksimi (korkein sallittu) työpäivä eri ikäkausissa ja sukupuolia koskevilla lisäyksillä on saatava lailla voimaan.

Yleinen käsitys minimipalkasta ei luonnollisesti ole yhtäläinen eri maissa rahayksikköjen eriarvoisuuden tähden. Kuitenkin voidaan lukuja 50—60 pitää yleisenä vaatimuksena. Maksimityöpäivästä sensijaan on vakaantunut käsitys ja se on: „työpäivä kahdeksan tuntiseksi”. Tämä on nykyään kysymyksessä kaikissa kulttuurimaissa, mutta se ei voi kauvankaan olla työpäivän maksimi määrä. Useat taloudentutkijat kyllä jo tietävät, että kuusikin tuntia aivan hyvin riittäisi, mutta kun porvaristo on vielä voimakas täytyy toteuttaa periaatetta: riidellä paljosta, ottaa se minkä saa ja taas riidellä. Työpäivän maksimi ei muuten tarvitse koskaan olla pysyvä käsite. Sen perusajatuksena tarvitsee vaan olla: työpäivä niin lyhyeksi että kaikki työ-kuntoiset ihmiset tarvitaan hyödyllisiin toimiin, tuottaakseen yhteiskunnalliset tarpeet. Olkoon tämä maksimi sitte 6, 5, 4 tai vaikka vaan 2 tuntia.

Veroitus.

Lähinnä työpäivän pituuden ja alimman palkan kysymyksiä on veroituskysymys. Työkäisiltä menee veroja tavallisesti 10% heidän vuosi-tulois-

taan, joka ei ole katsottava pikkuseikaksi menoja laskettaessa työläisten niukoista tuloista, etenkin kun ottaa huomioon, että ne varat jotka veroina hankitaan käytetään sotilaslaitokseen, valtiomahdin turvaamiseksi ylläpidettäviin urkkijalaitoksiin ynnä muihin sellaisiin, jotka useimmassa tapauksessa ovat vastakkaisia työväenluokan pyrkimyksille. Kun tulot ovat epätasaisia ja kun valtiovaroja paljon käytetään suorastaan porvariston etujen turvaamiseksi, on oikeus ja kohtuus, että ne, joilla on suuremmat tulot ja jotka eniten hyötyvät valtiovaroilla ylläpidettävistä laitoksista suorittavat valtion menot. Tämän tilan aikaansaamiseksi on asetettava käytäntöön suhteellinen tulovero progressiivisessa muodossa, poistettava tavaravero ja tulli*).

Progressiivinen veroitusjärjestelmä (jota ei varsinaisesti ole vielä muualla käytännössä kuin eräissä Sveitsin kanttooneissa) on suhteellisin keksityistä veroitustavoista. Tavallinen suhteellinen tulovero näyttää kyllä pinnalta katsoen oikealta, mutta sitä se ei kuitenkaan ole, juuri sentähden että se todellisuudessa ei olekaan suhteellinen. Jos valtion menojen peittämiseksi tarvitaan 10% jokaisen kansalaisen tuloista merkitsee se, että työläisen, jolla on 1,000 markan vuositulot on maksettava veroa 100 markkaa ja rikkaan, jolla on

*)Erityisistä tavaroista otettava vero ja tulli ovat välillisiä veroitusmuotoja, mutta ne ovat kuitenkin välittömiä siinä merkityksessä, että ne ovat kuluttajien maksettavia. Nämä verot nousevat usein suuremmiksi kuin suorastaan persoonakohtaiset verot.

100,000 markan tulot 10,000. Mutta missä tässä on suhteellisuus : Työläinen on pakoitettu maksamaan 10% tuloista jotka vastaavat hänen välttämättömiä tarpeitaan. Hänen siis on maksettava veronsa kieltäytymällä jostakin osasta tarpeitaan, jotavastoin 100,000 vuositulojen nauttija maksaa veroa varoista jotka ovat ylijäämänä hänen tarpeistaan eikä hänen tarvitse verojen tähden mistään kieltäytyä. Siis verokannan ollessa seisova, joka merkitsee vaan vissiä osaa tuloista huolimatta siitä kuinka suuret tulot ovat ei, suhteellisuudesta voi olla puhettakaan. Tämän epätasaisuuden ratkaisee progressiivinen tuloveroitus, jonka perusteena on verokannan vaihtelevuus tulojen mukaan. Esim. työläistä, jolla on 1,000 markan vuositulot veroitetaan 1% ja rikasta jolla on yli 10,000 tulot, 10% sitä jolla on 100,000 tulot 20% j.n.e. Tässäkään ei vielä suhteellisuus ilmaannu siinä merkityksessä että 100,000 tulojen nauttija olisi suhteellisuudessa 1,000 tulojen nauttijaan kuluttajana, mutta valtiomenojen suhteellinen suoritus siinä kyllä jo tapahtuu, niiden suurimman osan suoritus tulee silloin rikkaitten osalle.

Progressiivisen verotusjärjestelmän perusajatuksena on, ei ainoastaan valtion menojen rikkailta maksattaminen, vaan myöskin yksityisen liikevoiton palauttaminen yhteiskunnan hyväksi, vieläpä sillä laajennetussa merkityksessä on omaisuutta hallitseva luonne. Viimemainittu seikka riippuu kuitenkin siitä ulotetaanko veroitus myöskin pääomaan. Jos niin tapahtuu niin silloin on se yksityisomaisuuden kontrollauskeino ja se

on paljon enemmänkin, se on yksityisomaisuuden yhteiskunnalle siirtokeino. Kun progressiivisen veroituksen teoria sovelletaan niin pitkälle, että se käsittää koko liikevoiton ja pääoman koron verona takaisin ottamista, on omaisuuden siirtotarkeitus saavutettu: sillä eipä kukaan halua olla pääomanomistaja ilman liikevoittoa ja korkoa.

Tämän veroituksen vastustajat huomauttavat, ei veroituksen suhteellisuutta vastaan, vaan sitä, että palkkatyöläiset tulisivat veroista melkein vapaaksi, josta he sanovat olevan surkeat valtiolliset seuraukset. „Yleisen äänioikeuden kautta on valta oikeastaan työväenluokan käsissä ja kaiken hallituksen periaate on se, että sen joka hallitsee täytyy ottaa niskoillensa toimiensa rahallinen vaastuunalaisuus”, sanovat he. Mutta jos missään niin tuollaisessa lauseessa ilmenee joko tosiojien tietämättömyys tai sitte valtiofilosofian kurjuus, joka ei todella tahdo kansaa valtaan laskeakaan. Sillä on otettava huomioon:

1:si. Työväenluokka ei vielä äänioikeuden saatuaan ole hallitseva luokka: kapitalistisessa yhteiskunnassa kun ei hallitse siveelliset eikä valtiolliset oikeudet, vaan omaisuuteen perustuva mahti.

2:si. Mitä työväenluokka tekisi äänioikeudella ellei se käyttäisi sitä juuri taloudellisen asemansa parantamiseksi? Ja valtion menojen siirtäminenkin niiden niskoille, jotka ne helpoimmin voivat suorittaa, on vaan taloudellisen asemansa parantamista työväenluokalle.

3:si. Hallitsemisestakaan ei saa seurata valtion rahallisten menojen suorittaminen, vaan sellainen velvollisuus täytyy ennenkaikkea seurata omistamisesta. Olisipa se johdonmukaista, että myönnettäisiin työväenluokalle siveellinen valta hallita, mutta vaadittaisiin tämän siveellisen oikeuden maksuksi rahaa, jota työväenluokalla ei ole. Hallita kapitalismin eduksi toisi todella helppoa alamaisuutta omistaville luokille, mutta kovin naurettavaa oman edun katsomislogiikkaa se työväenluokalle olisi.

4:si. Sosialistit eivät pyri sellaiseksi hallitsevaksi luokaksi joka valtaan päästyään tahtois olla velvollisuuksista vapaa, joten „surkeista” valtiollisista seurauksista on turha puhua. Mutta niinkauan, kun yksityisomaisuutta on ja kun työtä ryöstetään, on oikein, että omistavat luokat suorittavat suurimman osan valtion menoista.

Progressiivisen veroituksen tilalle on koetettu asettaa degressiivistä veroa. Työväenluokkaan nähden se olisi yhtä edullinen kuin progressiivisenkin vero, mutta sillä ei näytä voitavan täyttää valtion menoarviota ja sentähden se ei vastaa tarkeitustaan*).

*) Degressiivinen veroitus on oikeastaan ylösalaisin käännetty progressiivisen veroituksen muoto, sillä erotuksella, että verokantana pidetään vissiä prosenttia ylhäällä päin. Jos Veroperusteena on esim. 10 pros. joka pysyy muuttumattomana sanokaamme 10,000 tuloihin asti, mutta siitä alaspäin rupeaa prosentti progressiivisesti laskemaan, että se jo 1200 tuloilta on kokonaan pois, ja jäisivät ne ja sitä pienemmät verosta vapaaksi. Tämä kyllä ei rasita köyhiä, mutta ei rikkaitakaan.

Kaksi väitettä.

Yksi pätevimmistä ja samalla eksyttävimmistä väitteistä, joilla koetetaan osottaa turhaksi toiveeksi kaikkien ihmisten taloudelliseen tasarvoisuuteen perustuvan yhteiskuntamuodon pysyvyyttä, on se, että maan tuottavuus on vissien lakien alainen ja että on olemassa maan vähenevän tuottavuuden laki: ihmisten tuottokyky elintarpeihin nähden riippuu maan tuottokyvystä, joka on rajoitettu, ja siis kun väenlisäys on saavuttanut suhteen joka vastaa maan tuottokyvyn korkeinta astetta on väenlisäyksen lakattava, tai jos sitä jatkuu ei välttämättömiä elintarpeita riitä kaikille, sanotaan*).

*) Jos esim. sanotaan että maan tuottavuuden korkein raja olisi 150,000 miljoonan ihmisen elämäntarpeet, joka edellyttää, että ihmiskunta saisi lisääntyä sata kertaisesti nykyisestä luvustaan, seuraisi siitä, tämän teorian mukaan, että jokainen yksilö joka tulisi yli 150,000 miljoonan olisi tuomittu nälkäkuolemaan jo ennakolta. Ja kun siihen otetaan lisäksi maan vähenevän tuottavuuden laki, niin pitäisi väenlisäyksen jonkun vissin luvun saavutettuaan ruveta vähenemään yhtä mukaa maan vähenevän tuottavuuden kanssa. Tämän teorian puoltajille on Malthus'en oppi ruttotautien nälän ja sotien siunausta tuottavasta vaikutuksesta ainoa pelastaja, ne kun estävät väenlisäyksen saavuttamasta suhdetta joka vastaisi maan korkeinta tuottokykä.

Ensiksi mitä maan vähenevän tuottavuuden lakiin tulee, ei sitä ole pätevästi todistettu. On kyllä totta että maa-ala ja siinä löytyvät elämälle välttämättömät ainekset ovat määrältään rajoitettuja, mutta aivan toinen asia on jos nämä ainekset vähenevät, joka todistaisi maan tuottokyvyn pienenemistä. Kun otetaan lukuun myöskin ympäristö s. o. maapalloa ympäröivä ilmakehä, niin eräiden välttämättömien perusaineidenkin määrä saattaa siirtyä arvaamattoman kauvaksi tehdyistä laskuista, etenkin kun tiedämme että puuttuvaa tai loppuun kulutettua perusainettakin voidaan tavallisesti korvata jollain toisella aineella. Mutta onpa vaikeaa käsittää mitenkä loppuun kuluminen saattaisi tapahtuakaan: maar pinta-ala ei pienene ja tuskin tarvitsee mainita sitä fysiologian peruslakia, että luonnosta ei mitään häviä*). Johdonmukaisemmalta näyttää, että kaikki perusaineet palaavat takaisin maahan tehtyään kierto-kulun ihmisten ja eläinten ravintona, joten mitään vähenemistä ei näytä tapahtuvan, mutta silloin ei myöskään voisi olla puhetta maan vähenevän tuottokyvyn laista. Maanviljelystä väitetään supistavan kivennäisaineiden, typen, potas-kal ja fosf. rihapon määrää: näiden aineiden sano-

*) Voitaisiin sanoa, että tässä ei luonto sana kelpaa ilmaisemaan maapalloa: sillä luonnolla voidaan tarkoittaa koko rajoittamatonta universumia, maapallolla vaan sitä rajoitettua osaa jossa ihmiskunta elää. Mutta siinähan tapauksessa, jos tahdotaan todistaa maa-alalla olevien perusaineiden häviämistä, olisi todistettava näiden aineiden siirtyvän johonkin toiseen paikkaan universumissa. Mutta se taas on mahdottomuus, eikä tämän teorian puoltajat siitä mainitsekaan.

taan jokaisessa sadossa vähenevän. Mutta mihin? Kasvit kyllä imevät näitä aineksia itseensä, kasveista ne siirtyvät ihmisiin ja eläimiin, mutta silloin niiden onkin jo pakko palautua takaisin maahan. Jos niitä osa tässä kiertokulussa haihtuisi ympäristöön, ilmaan, niin ei ole todennäköistä ettei ne sieltä palaisi maanpinnalle jonkun ajan kuluessa.

Mitä tulee varsinaisten käyttöhyödykkeiden vähenemiseen ja vihdoin loppumiseen niin se pelko näyttää olevan edellistä aiheuttomampi. On kyllä totta, että esim. kivihiili, rauta ynnä monet muut ovat aineksia joiden määrä on hyvinkin rajoitettu eikä mikään voi estää niiden loppuunkulluttamista, jos niitä tuhlataan yhtä paljo kuin nykyään*). Mutta toiselta puolen ei ole sanottu kuinka kauvan näitä aineita tarvitaan tuhlata ja vielä paremmin tarvitsevatko ihmiset näitä aineita enää silloin kun ne uhkaavat loppua? Kivihiilien tarve on nykyään äärettömän suuri, mutta jo samaan aikaan, kun tämä tarve on päässyt valtavaksi, ovat ihmiset keksineet toisen hyödykkeen, joka kehitettynä ja yleisesti käytäntöön saatettuna kykenee korvaamaan sen voiman ja lämmön joka kivihiilen avulla saadaan. Höyryvoiman, jonka synnyttämiseksi suuri osa kivihiiliä käytetään, sijaishyödyke on sähkö. Sähköllä voi-

*) Sanon tuhlataan sentähden kun esim. kivihiilen tuottamasta lämmöstä voidaan käyttää verrattain vähä ja suurinosa joutuu hukkaan. Höyrykoneen ja kattilan puutteellisuuden tähden ainoastaan kymmenesosa hiilen palamisessa syntynyttä lämpöä voidaan käyttää hyödyttävästi, muu yhdeksän kymmenettä osaa menee hukkaan.

daan lämmittää ja käyttää mitä erilaisempia koneita ja sitä synnyttämään kelpaa mitä erilaisimmat luonnonvoimat, vesipaineet, kosket, joet, merien nousu- ja laskuveiden voima, vieläpä tuuletkin, ja juuri nämä voimat voivat korvata kivihiilien puutteen*). Suuret jäävuoret ja niiltä juoksevat virrat ovat niinkään suuresta merkityksestä.

Juuri se seikka, kun ihmisten tarpeet eivät pitempiaikaisessa merkityksessä edusta mitään vissisti määrättyjä aineksia, vaan voidaan samaa tarvetta tyydyttää eriaikoina erilaisilla aineksilla, on takeena siitä ettei tyydykkeet tule loppumaan. Ja sijaisaineen keksimistä edistää tietoisuus jonkun aineen loppumisesta.

Tarpeiden muuttuminen tähän asti on seurannut lakia: vaivaloisesta työstä helpompaan, huonommista elintarpeista parempiin. Hankinta-alueeseen nähden on samoin tultu hyvinkin edullisiin tuloksiin. Metsästäjä kansoissa tarvitsee yksi ihminen eläkkeeseen 200 @ 300 neliökilometrin alueen, jota vastoin voimaperäinen viljelys elättää nyt jo aina sataan henkeen neliökilometriltä. Mutta jos elintarpeiden valmistaminen ilman luonnon apua onnistuu voidaan maa-ala asustaa yhtä tiheään, kuin nykyään kaupungit. Seuraavassa siitä.

*) Yksi ainoa Niagaran koski kykenisi käyttämään kaikki amerikan suurteollisuuslaitokset. Ranskassa yksistään on juoksevien vesien voima 30 miljoonaa hevosvoimaa, joka vastaa kaikkien nykyään elävien työkykyisten ihmisten lihasvoimaa. Suomessa tätä voimaa on puolen europan tarpeiksi.

Siitä huolimatta, vaikka perusaineet eivät vähenisikään ja vaikka loppuun kulutettu aine korvattaisiinkin jollain toisella aineella, jääpi kuitenkin jülelle oletus: kun perusaineet kerran ovat määrältään rajoitettuja eivät ne voi tuottaa kuin vissin määrän kasvia, josta seuraa, että maa ei voi elättää kuin rajoitetun väkiluvun. Ja samalla tulee vaikuttavaksi myöskin pinta-alan rajallisuus. Jos pinta-alaa tarvitaan sanokaamme esim. yksi neliökilometri 300 ihmistä kohti, niin silloin kun maan jokaisella asuttavaksi kelpaavalla neliökilometrillä on kolmesataa ihmistä, on ihmiskunta saavuttanut lisääntymisensä päatekohdan*)

Tämän kysymyksen ratkaiseminen riippuu siitä onko ihmisten aina hankittava elintarpeensa maanviljelyksellä? Jos semmoinen välttämättömyys on olemassa, niin silloin maa-alan tuottokyky ennemmin tai myöhemmin rajoittaa väenlisäyksen. Mutta tätä vastaan on olemassa edellytys, että elintarpeiden hankinta voipi muuttua tehdasteollisuudeksi*). Silloin elintarpeiden hank-

*) Tällainen mahdollisuus tietysti on teoreettisesti myönnettävä, mutta vallan toinen seikka on, tuleeko ihmisiä koskaan olemaan niin paljon että väkiluku olisi maan korkeimman tuottokyvyn tasalla. Eiköhän luonnonlaki elämän antamiseen ja ottamiseen nähden pidä tässä tassaapainoa. Ainakin sellaisen oletuksen toteutuminen on niin kaukainen asia, ettei siitä voi mitään laskuja tehdä.

*) Eräiden kemian tutkijain mielestä ei enää paljon puutukaan mainitun kysymyksen ratkaisemiseksi. Kasvia ja eläinten kudokset muodostavat happi, vety, hiili ja vähäksi osaksi kivennäissuolat. (Katso Giden taloustieteen pääpiirteet siv. 99.) Näitä aineita on maankuoressa ja ilmassa niin runsaasti, että niiden loppumisesta ei ole pelkoa. Jos näiden aineksien kemiallinen yhdisteleminen

kinimistä rajoittavat esteet ovat poistettu käsittämättömän kaukaiseen tulevaisuuteen, niiden hankkiminen ei silloin enää olisi riippuvainen maan laajuudesta, vaan ainoastaan mekanisesta taidosta rakennella ravinto-aineita.

Ilmaston osittaiseen hallitsemiseen nähden on myöskin mahdollisuuksia. Keinotekoiset lämmityslaitokset edistävät kasvullisuutta ja metsien viljelys rajoittaa tuulien ja sateitten tuhoja. Mainitseepa Gide muutamien tiedemiesten ehdotaneen, että suuret merivirrat, niinkuin esim. Golfin, johdettaisiin keinotekoisilla särkillä niin että lämpöä ja kylmää voitaisiin jakaa eri maanosiin, niinkuin vettä ja kaasua kaupungeissa.

Kun vielä huomautamme, että kaikki ne ai-nekset luonnossa jotka näyttävät loppuvan, eivät todellisuudessa lopu, vaan ainoastaan muuttavat muotoaan ja voivat muuttuneinakin olla yhtä suureksi hyödyksi, kun luonnonlakeja tullaan enemmän tuntemaan, niin voimme olla pelottomia luonnon vastarintaan nähden ihmisten taloudessa.

Toinen väite, joka on usein tuotu esille, tarkoittaa yhteiskunnallistaloudellisten taistelujen ydinkohdan ratkaisua, nimittäin sitä, että on olemassa taloudellinen laki joka astuttuaan voimaan kumoo kapitalismin yhdessä hetkessä ja varmasti. Väite kuuluu: Luonnon rikkauksien rajoitetun määrän tähden kapitalismi kumoo itse itsensä niin, että se voittona anastaa kaikki nämä rik-

ravintoaineeksi ilman luonnon apua onnistuu on kaikki entiset talouslait kumottu ja ihmisen pelko, joka johtuu hänen riippuvaisuudestaan luonnon laeista, poistettu.

kaudet jolloin kansan ostokyky lakkaa. Mutta silloin täytyy myöskin taloudellisen pakkolain vaikutuksesta tapahtua omistusoikeudellinen kumous*).

Tässä on siis kysymys siitä onko olemassa sellaista taloudellista lakia joka vissin suhteen vallitessa astuu kukistamaan kapitalismia. Ja toiseksi tämä kysymys on tärkeä luokkataisteluun nähden: sillä jos kerran sellainen laki löytyisi pirستاisi se yhteiskunnallistaloudellisen taistelun pätevimmän syyn, nimittäin sen, ettei taloudellisia epätasaisuuksia voida poistaa muuten kuin taistelulla taloudellisen tasa-arvoisuuden eduksi, eikä maailman köyhälistön luokkataistelulla olisi mitään muuta puolustusta kuin väkivaltainen asiain jouduttaminen. Jotavastoin me pidämme köyhälistön luokkataistelun tieteellisenä syynä juuri sen, ettei muuten ole mahdollista milloinkaan talouskommunia toteuttaa. Tällä sanalla me jo ilmaissimme senkin ettei mitään sellaista pakkolakia ole olemassa, joka siirtäisi hyödykkeet kapitalismiin käsiin niin tarkoin, että koko kansan ostokyky välttämättömiin elintarpeihin lakkaisi. Sitäpaitsi nykyaikainen kapitalismi on liiaksi viisasta päästääkseen sellaisen tilan vallalle, vaikka se olisi mahdollinenkin. Mutta kysymyshän onkin siitä onko sellaista lakia olemassa?

*) Tämän väitteen tekijät selittävät väitteensä näin: „Jos kaikki olevat hyödykkeet verrataan miljoonaan jyvään ja kun nyt kapitalistit ovat näiden jyvien jakajia, niin vaikka he ottaisivat vaan yhden jyvän jokaisesta viidestä litrasta jonka he mittaavat, niin seuraa siitä, että kun he ovat miljoona kertaa mitanneet, ovat kaikki jyvät heidän omaisuuttaan.

Tämä väite perustuu ensiksi siihen samaan seikkaan kuin edellinenkin: että luonnon rikkaudet ovat määrältään rajoitettuja ja toiseksi siihen että nämä rikkaudet joskus joutuvat kapitalistien käsiin niin tarkoin ettei heidän ole pakko niistä kansalle välttämättömiä tarpeitakaan luovuttaa. Mutta kuten edellisestä havaitsimme on oletus luonnonrikkauksien loppumisesta perusteeton, kun näillä rikkauksilla ei voida käsittää mitään määrättyjä ainelaituja vaan ainoastaan tarpeiden tyydykkeitä. Ja tämän mukaan kapitalismin on mahdoton koskaan saada kaikkia luonnonrikkauksia haltuunsa siinä merkityksessä ettei tyydykkeitä olisi muualla kuin kapitalistien varastoissa. Sellainen oletuskin on suorastaan järjetön. Jos luonnonrikkauudet todella voitaisiin koota kapitalistien varastoihin tapahtuisi se vaan sillä ehdolla, että nämä rikkaudet olisivat todella loppumaisillaan. Mutta silloin taas ei enää tarvitse puhua omistusoikeudellisesta vallankumouksesta, vaan ihmiskunnan nälkäkuolemasta. Sillä ihmisten elintarpeita ei voida mitenkään saada varastoihin sadaksikaan vuodeksi. Vaihtovälinettä, rahaa, kyllä voidaan saada sadan ja tuhannenkin vuoden elintarpeiden arvosta jollekin ryhmäkunnalle, mutta elämälle välttämättömiä tyydykkeitä ei koskaan voida pitkien aikojen varalle kasata. Ja rahan paljous ei tätä kysymystä kykene ratkaisemaan, sen yksinkertaisen seikan tähden kun raha ilman sen palvelukseen liittyvää työtä ei kykene omistajaansa elättämään.

Ainoa minkä kapitalismi huippuunsa kehittyneenä kykenee saamaan aikaan on se, että se saattaa joka ainoan ei kapitalistin palkkatyöläiseksi, mutta sitä edemmäksi ei se voi mennä. Ostokyvyyttömäksi se on jo saattanut osan kansasta vaan koko kansalle ei se sitä voi tehdä. Palkkatyöläiseksi saattaa se kaikki pienomistajatkin sentähden kun se on anastanut luonnonrikkauksien yli kontrollivallan. Mutta juuri sentähden, kun näitä rikkauksia ei voida pitkiksi ajoiksi varastoihin koota, on kansan ostokyvyyttömäksi tekeminen mahdottomuus. Sillä kapitalismi ei elä ilman palkkatyöläisiä s. o. ilman ostokykyisiä ihmisiä. Ja siksi kuuluu itsensä kapitalismin luonteeseen, että sen täytyy säilyttää palkkatyöläisten luokka ostokykyisenä, aivan yhtä hyvin kuin sekin että se tahtoo kaikki vielä itsenäisessä asemassa olevat ihmiset tehdä palkkatyöläisiksi.

Siis mitään automaattisesti toimivaa taloudellista pakkolakiä, joka kapitalismin kumoaisi, ei ole olemassa, vaan on kumoava vaikutin löydettävissä ainoastaan luokkataistelusta*). Se on se ainoa varma tekijä taloudellisten epätasaisuuksien poistamiseksi.

*) Huomauttaa tässä sopii, että vaikka taloudellinen pakkolaki olisikin olemassa siirtäisi siihen luottaminen kansojen enemmistön voiton hämärään tulevaisuuteen niin kaukaiseen, että talouskommuni, joka voidaan luokkataistelulla saavuttaa, kerkiää toteutua monta kertaa ennen sitä.

Sisältö:

	Sivu
Aluksi	3
I LUKU.	
Pääoma ja korko	5
Kapitalistinen pääoma	6
Kansallis pääoma	12
II LUKU.	
Kulutukset ja tuotanto	29
Tuotanto	41
III LUKU.	
Palkkatyö ja kommunismi	57
IV LUKU.	
Arvo	86
Työn minimiarvo	96
Työn keskiarvo	101
Työn maksimiarvo	106
Yliarvo	116
Vaihto- ja käyttöarvo	133
Voitto	139
V LUKU.	
Itseavustus ja välilliset parannukset	150
Säästäväisyys	154
Kooperativismi	164
Tuotanto-osuuskunnat	171
Luottoyhdistykset	175
Kooperativismi ja sosialismi	176
Työpäivän ja palkan rajoitus	178
Veroitus	180
VI LUKU	
Kaksi väitettä	185

Korjauksia :

Sivu:	Rivi:		On:	Pitää olla:
22	4	ylhäältä	sosiaaliset	sosialistiset
41	11	„	kasvattamista	peittelemistä
43	16	„	törkein	tärkein
44	12	alhaalta	32%	100%
44	15	„	132%	200%
44	15	„	138%	400%
51	13	„	kertaakaan ollut	kertaakaan ol- lut liiaksi
55	13	„	välisalista	välisalista
55	2	alhaalta	nahjuhtelijat	nahjustelijat
58	9	ylhäältä	johtuu	johtaa
60	1	alhaalta	itseomistukset	itseavustukset
62	15	ylhäältä	kunitusvan- kilan	kuritusvanki- lan
73	8	alhaalta	Se tahtoo :	Se tahtoo sa- noa :
73	3	„	jokaiselle olla	jokaiselle vel- vollisuuden olla jne.
77	11	ylhäältä	taada	saada
128	8	„	henkiiöä	henkilöä
135	13	„	nimiperus- teena	minimiperus- teéna
139	6	alhaalta	kauhan	kaupan
165			Wholesale	Wholesale
172	11-12	alhaalta	yhteiskunnan- taloutta	yhteiskunta- taloutta
175	4	ylhäältä	jänenille	jäsenille
